

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun.

Haziran 2021
Sayı: 69
Fiyatı: 12 TL
KKTC: 13 TL

Poster
hediyeli!

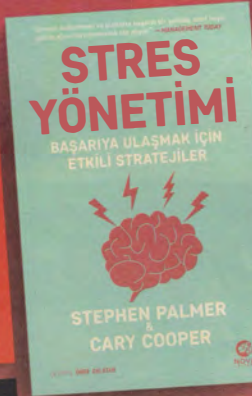


Ah kimselerin vakti yok Durup, ince şeyleri anlamaya

GÜLTEN AKIN

Ataol Behramoğlu • Nejat İşler • Aysen Şahin • Haydar Ergülen • Sükrü Erbaş • Evrim Kuran • Kaan Sezyum • Burcu Bakdur • Emre Kongar
Ziya Gökalp • Atilla İlhan • Nâzım Hikmet • Nâzım Hikmet • Nâzım Hikmet • Nâzım Hikmet • Nâzım Hikmet • Nâzım Hikmet • Nâzım Hikmet
Barış Akpolat • Erdal Güney • Gül Çetin • Pınar Ergün • Almula Türedi • Ali Deniz Uslu • Şeref Bilsel • Halil İbrahim Sağlam • Nuran Taşhan
Aydılgel • Sama Bada • Fulya Özlem • Doğu Şahin • Y.Emre Ceren • Yüdimis • Alev Ramiz • Zeynep Parlar • Rabia Şeval Denizci • Önder Abay

Yaşamın her alanından, yaşam için kitaplar



Derdim Başka – Orhan Veli

Sanma ki derdim güneşten ötürü;
Ne çıkar bahar geldiye?
Bademler çiçek açtıysa?
Ucunda ölüm yok ya.
Hoş, olsa da korkacak mıyım zaten
Güneşle gelecek ölümden
Ben ki her nisan bir yaş daha genç,
Her bahar biraz daha aşığım;
Korkar mıyım?
Ah, dostum, derdim başka...



Suda – Can Yücel

Bir çift yaprakmış dalında yumuşacık
Tutmuşum tutmuşum ellerinden senin
Düşmüşüz yavaşıca bir sakın derenin
İçindeymişik yeşilmişik sazmişik



Balıklar gibiymiş sessiz ve karanlık
Yüzermiş saçların yüzermiş nefesin
Susarmışız öyle bir sakın derenin
İçindeymişik yeşilmişik sazmişik

Baharda – Turgut Uyar

evet önümüz bahardır biliyorum
leylaklar açacak biliyorum
kiraz da açacak yakında
iyi şeyler söylemek gerek biliyorum
sevgilim güzelim birtanem biliyorum da
başka bir şey düşünmüyorum
şimdilik bağışla.



Bahar ve Biz – Bedri Rahmi Eyüboğlu

Biz de bir kere sevinebilseydik.
Çiçek açmış ağaçlar gibi çıldırıya.
Kimbilir belki bir gün sulh olunca
Biz de deliler gibi seviniriz,
Ağaçları ve baharı taklit ederiz
Renkli bez parçalarıyla donatırız şehri
Renkli ampuller asarız pencerelerden
Kimbilir belki bir gün sulh olunca
Biz de çatır çatır çatlarız binbir yerimizden
Ağaçlar gibi.



Atinalı Timon'un yazılış tarihine özellikle baktım. 1606-1608 yılları arasında yazıldığı düşünülüyor. Yani yaşımdan 1616 yılında 52 yaşında ayrılına yazarmıncırlıkla yaşlarının başında, yaşamının son on yılında yazdığı yapıtlardan biri. Bu oyunun yazılış tarihine özel ilginin nedeni ise, Atina'lı Timon'da insan üzerine öyle nesnelerdeki veyapılan değerlendirmelerdeki, hiçbir yerinden iyimserlik ışığı sızdırmayan şiddetli karamsarlık oldu. Gerçi bu sözlerin sahipleri oyunun baş kişisi Timon ve oyunda daha az yertutmakla birlikte bu metnin bir başka önemli kişiliği olan "hırsız filozof" Apemantus'tur. Fakat böyle de olsa, Shakespeare'in bu oyunu ilginç iki kişiliğin özelliklerini sergilemek için değil, insanı yaşadığı döneme ilişkin karamsarlıklarını bu kişiler üzerinden ile getirmek üzere yazdığını düşünme eğilimindeyim.

Oyunun baş karamsası Timon'un ülkesi Atina'nın da aslında Shakespeare dönemi Londra'sı (İngiltere'si) olduğunu düşünmek de sanırım çok yanlış olmaz.

Çok değerli yazar, çevirmen Sabahattin Eyüboğlu'nun çevirisinden okuduğum Atina'lı Timon'un konunu örgüsü oldukça basit. Akıl almaz ölçüde cömert bir zengin olan Timon'un arkasına varmaksızın servetini tükettiğinde, hediyeyle boğduğu, bu serveti denebilir ki yağmalattığı, kişilerden hiçbirini onun yardım çağırışına alınamıyanı yanıt vermez.

Bu ise, Timon'un bu kez tam tersine, insanlara ve insanlığa, hatta bütün bir yaşama düşman olmasına yol açar.

Burada gerçekten bir an durup, bu ilginç kişilik üzerinden düşünmek gerekiyor.

Timon'un aşırı cömertliğinin nedeni ne olabilir? İnsanlar aduyduğu sevgimi? Yardımseverlik duygusu mu?

Oyundabence buyüde hiçbir işaret, herhangi bir bul bulunmuyor. Ne tikimsan sahnelerde, sığındığı mağara önünde karşılaştıklarında Apemantus şöyle diyor ona: "Sen insanlığın ortasını tanımadın, karşıt iki ucunu tanıdın yalnız. Yalızlar, kokuları içinde yaşarken senin şatafat merakıyla ayak ederdi herkes. Şimdi paçavralar içinde kalınca eski tutumunun tam tersine gülmüyorlar."

Ben bu sözlerde Timon kişiliğinin doğru olarak saptandığını düşünüyorum.

Onun hesapsız cömertliğinin nedeni, insan



Philuslu Timon, 17.yy gravür sevgisi ya da yardım etme isteği değil, kendini gösterme hevesi ve böylece dedüşüncesini, derinliksiz bir öz doyum (tatmin) yaşamaktır. Burada mutluluk sözcüğünü özellikle kullanmadım. Çünkü mutluluk, bilinçle, değer duygusuyla ilgilidir. Timon'un ki böyle bir şey değil. Onun için de varını yoğunu yitirdiğinde, bu kez de amansız bir insan düşmanlığına savruluyor. Kuşkusuz ilginç bir kişilik. Fakat, insan düşmanlığına demeyim ama insana güvensizlikte, sevgisizlikte ondan aşağı kalmayacak Apemantus'un daha az ilginç bir kişilik olmadığını düşünüyordum. Üstelik onun bu insan karşıtı duygularının nedeni açıktır. Timon, sözünü ettiğim karşılaşma sahnesinde ona (haksız olarak) lanetler savururken şöyle demektedir Apemantus'a:

"Sen bir kölesin; talih hiçbir zaman Kollarını açmadı sana; bir köpek gibi besledi seni. Eğer sen de bizler gibi daha kundağan Rahat rahat yükselmeye başlasaydın, Bu ölümlü dünyada bütün buyruklarıma Körü körüne uyanlardan olsaydın, Sendeki nefne bakar, cümbüş ederdin herkeş gibi" Böyle olur muydu gerçekten, bunu bilemeyiz.

Apemantus yanıt olarak bu konuda bir şey söylemiyor.

Fakat Timon'un servetini satışa savurduğu dönemde onun ziyafetlerinden birine çağırız konuk olarak gittiğinde sofrayı dolduran dalkavukları en ağır hakaretlerle aşağılarken bir yandan da Timon'u uyarmaya çalıştığını biliyoruz:

"Nerede şanslı, orada cılgınlıkla zaten bu dünyada.

Biraz yal, biraz otla doymak varken Cılgınlıkla değil mi şatafatı sofralar? Eğlenmek için maskara ediyoruz kendimizi, Sofrasında içmek için adama dalkavukluk et, Sonra da meydanlarına iyiliğin karşılığ Yüzüne tükür, vur beline öldürsey!

(...)
Ben korkarım karşında göbek atandan; Güngörlüğe tepeler üstünde."

Aynı ziyafette Timon ve Apemantus arasındaki diyalog ilginçtir:

TIMON: Ah, Apemantus, bu kadar aksi olmasan

Sana da cömert davranırdım.

APEMANTUS: Hayır, ben hiçbir şey istemem; çünkü böyle satılacak olursam kimse kalmaz seni eleştirecek.

Atinalı Timon, üzerine çok şey yazılabilecek; hem içerik hem dil ve anlatım özellikleri hem yazarın dünya görüşünün anlamlarından pek çok olanak sağlayan bir eser.

Okurken aldığım notları geliştirerek sıralayacak olsam yazının sıralarını çok aşar. Timon-Apemantus karşıtlığında Shakespeare'in toplumsal sınıf olgusu gerçeğine bakışının ipuçları vardır.

Kahya Flavius ve hizmetçileri meclislerinde yazarın halk insanlarına hemen bütün oyunlarında gördüğümüz sıcak yaklaşımı örnekleniyor.

Oyundabir yazıpıştırma gibidursada Alcibiades'ti "asker", "savaş" konularında, günümüzde zibelişik tutabileceği uyarıcı taşıyor.

Timon Alcibiades'in yanındaki iki fahişeye seslenirken sanki yüz yıllar sonrakı günümüzde bazı ülkelerde hâlâ ayaklar altındaki "hukuk"un kırık çarşılarını ortaya seriyor:

"Kanan adamların kesin sözlüğüne Hak hukuk lafı edemesinler yalancaktın, Falan kanunun falan maddesi diyemez olsunlar"

Vemetaforlar, şiirledolusatırlar: "Sevinç bizim de gözlerimizi doldurdu Ve taşıyor işte, bir çocuk doğar gibi" "İnsanlar kapı kapılarını batan güne karşı" "Git yat, beyaz deniz köpeklerinin her gün Mezar taşını okşayacakları bir yerde.

Öyle bir şey de vardır ki taşına Ölümün gülsün kollarını yaşamasına" Bu satırlar okurken insan, Shakespeare'in sanki Timon'un ardından kendisi için böyle bir mezar mezar taşı yazısı hayaletmış olduğunu düşünmekten kendini alamıyor...



EVİRİM KURAN

21 Gram

Yirminci yüzyılın başında, 1907'de Amerikalı bilim insanı Dr. Duncan Macdougall tuhaf bir deneyle ruhun varlığını kanıtlamak ister. Ölmeğe üzere olan altı hastayı denek olarak belirir. Araştırmayı kolaylaştırmak için tüm denekler ölüm döşeğindeki verem hastalarından seçilir zira verem hastaları fazla hareket etmedensessizce ölmektedirler.

Dr. Macdougall hastaları hassas teraziye sahip özel olarak tasarlanmış bir yatağa yerleştirir. Böylece ölmeyen hemen önce ve öldükten hemen sonra hastaların ağırlıklarını ölçme imkanı olacaktır. Macdougall, hastaların öldükleri anda ağırlıklarının 21 gram azaldığını fark eder. Bu 21 gramlık fark ona göre hastaların ruhlarının ağırlığıdır. Ayıneneyi köpeklerde de tekrarlayan Dr Macdougall, köpekler öldükten sonra herhangi bir ağırlık değişimini gözlemlemez. Bu sonuçtan "hayvanların ruhu yoktur" çıkarımını yapar.

Araştırma muteber bilimsel dergilerde yayınlanırsa dahi, Macdougall'ın deneyi bilimsel camiada kabul görmez; popüler kültürde bir mit olarak kalır.

MacDougall başarılı olsaydı, sanırım ona bugünlerde en çok ben itiraz ederdim. Ruhum 21 gram olamaz. 21 kg belki. Hatta bugünlerde 21 ton sanki. Ama 21 gram değil. Ruhum sünger gibi emiyor gündemin tüm balçığını.

Dünyada koruma altındaki 200 vadiden biri olan Rize'nin İkizdere ilçesindeki İşkencedere Vadisi'nde Türkiye'nin büyüdüğü büyüyen bir inşaat şirketi tarafından yapılmak istenen taş ocağına karşı çıkan köylülerle jandarma arasında gündürlür gergin bekleyiş sürüyor. Vadi, köylünün suyunu, balını, çayını veren yaşam kaynağı. Valilik projesi yapılmakta, köylüler direnmekte kararlı. İkizdere'de süren direnişin simgesi haline gelen Karadenizliköylü kadınının elinde sopası ile kendinden emin bir tanrıça gibi jandarmaya ordusuna meydan okuyan bakışı biran için hafifletiyor ruhumdaki ağırlığı.

Kudüs'te son yılların en büyük şiddet olayları yaşanıyor. Gazze'de çocuklar ölüyor. Mescid-i Aksa'da çıkan yangına dans ederek sevinen İsrailiilerin görüntüsü Madımak'ı anımsatıyor; köktendincilerin yakma eylemi ile patolojik ilişkisini ortaya koyuyor.

IMF raporlarına göre pandemi destek ve harcamaları oranlarında %1,9 ile en az yardımı yapan ülkeler arasında olan memleket, çılgınca artan vaka sayıları sebebiyle tam

kapanmadayken, kısıtlamalar araştırmacıların bincere kişi Gazze saldırılarını protesto etmek için sokaklara çıkıyor. Sokağa çıkma yasağına rağmen toplanan kalabalığa polis ekipleri müdahale etmiyor.

Bütün bunlar olurken ve bu satırları yazdığım dakikalarda 2021 yılında 154 kadın erkekler tarafından öldürülmüşken, Türkiye'nin Cumhurbaşkanı Kararı ile 20 Mart'ta çekildiği İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçerisi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"nin 1 Temmuz 2021'de sona erעיניne ilişkin karar Resmi Gazete'de yayımlanıyor. Taksim Meydanı'nda İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili açıklama yapmak isteyen 3 kadın, derhal gözaltına alınıyor.

Her gün yüzlerce insanın pandemi nedeniyle hayatını kaybettiği, ön binlercesinin de hastalandığı Türkiye, bayramı tam kapanma uygulaması ile karşılaştıran binlerce kişi Ayasofya'da bayram namazı kılıyor.

Pandemi nedeniyle işsiz kalan binlerce müzik emekçisi, dayanma sınırının sonuna geliyor ve intihar eden müzisyenlerin sayısı 100'ü geçiyor.

O esnada, Kültür ve Turizm Bakanlığı cennet vatani dünyaya tanıtmak için bir video yayınlıyor. Videoda, turistlerin göreceği turizm çalışanı vatandaşlarımızın "Keyfine bak; ben aşıyıym" maskesi takacağı ifade ediliyor. İnsan, hala aşılmayan milyonlarca insanımızın maskesine ne yazması gerektiğini düşünmeden edemiyor.

Aynı zaman diliminde, aynı memleket, kayıym yönetimindeki Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, havalimanı kavşağındaki parka dört heykel yerleştiriyor. Heykel demeye de dilim varmıyor; Michelangelo'nun, Rodin'in, Bernini'nin kemiklerini islatmamak adına bu yapıları ırice, ucube maketler diyelim. Halay çeken folklor ekibi, karpuz içinde çocuk, kadayıf tepsi taşıyan adam ve hasır bilezik maketlerini

görünce insan, kadim kent Diyarbakır'ı düşünüp derin bir ah çekiyor.

Örgütlü kötülük ve cehalet övgü, dipsiz vasatlık, kifayetsiz muhterislik, utanmazlık, özensizlik, izansızlık, keyfîlik ve hesapsızlık katan gibi yapıyor ruhuma. Ruhum 21 gram olamaz. 21 kg belki. Hatta bugünlerde 21 ton sanki. Biliyorum, ruhumda duyuyorum; siz de öylesiniz.

Ama yok öyle yağma. Teslim olmak yok gündemin balçığına. Bedeni hafifletmek için nasıl hareket gerekçesi, ruh için de öyledir. Görmeyen gelmek hafifletmek ruhumuzu. Olanı biteni öylece izlemek işe yaramaz. Görünce görmedik demeyeceğiz. Duyunca duymadık demeyeceğiz. Böyle geldi diye böyle gitmeyecek. Daha iyi yönetilmiyor seçme zamanı gelmeden, aktivizmlerimizi buluşturacağız; aktif vatandaşlar olacağız. İnattı bir yirmiserle, en önemlisi de dayanışmayla hafifleteceğiz ruhun bagını. Düşünmeye, ses vermeye, üretmeye devam edeceğiz. Yaptığımız her ne ise en iyisini yapıp geçeceğiz bu karasulardan. El ele vereceğiz; el vereceğiz. Kötülüğe iyilikle, cehalete bilgiyle, vasatlığa ustalıkla, utanmazlığa arla, özensizliğe incelikle, izansızlığa empatiyle, hesapsızlığa sorumlu lüklü karşı duracağız. Soru soracağız. Cevap isteyeceğiz. İnsan olmaya dair tüm hünerlerimizi koyacağız ortaya. Ruhumuz 21 gram olana dek.

**Ruhum
21 gram olamaz.
21 kg belki. Hatta
bugünlerde 21 ton
sanki. Biliyorum,
ruhumda
duyuyorum; siz de
öylesiniz.**



BAVUL 6



ŞÜKRÜ ERBAŞ

'Kırpıntı bohçası'nı toplamak

Sözünü ne kadar dolaştırırsak dolaştıralım, şair nasıl bir hayatı yaşıyor olursa olsun, zamanlar ötesinden baktığımızda, yazdığı şiirlerden oluşan bir insandır. Ne kadar gündelik telaşlar içinde koşturursa koştursun, kimse bu sonuçtan ayrı bir hayatı yaşayamaz. Kendime baktığımda, bazı şeyleri tekrar etme pahasına, çocukluğa gitmek gerekecek. Orta halli denebilecek bir çiftçi ailesinin ilk çocuğu olarak geldim dünyaya. Masalların, halk hikayelerinin, buğday tarlalarının, elma bahçelerinin, özüm bağlarının kalbinde büyüdüm. Sanırım şiirin tohumlarının atıldığı zamanlardı. Sonra okul. Kitaplarla tanışma. Hâlâ sürer o büyü. Köyden kente gidiş. Yozgat. Bizim edebiyatımızın dünya edebiyatına doğru kapıların açıldığı yaşlar. Kalbinizin ve aktığınız mazmunun yanında yer almayı büyük bir heyecanla öğrendiği yıllar. Bugünlerden bakınca herkesin başını döndürecek zamanlar.

Ortaokul, lise yılları... Bir hevesle, öykünmeyle, merakla başlıyorsunuz yazmaya. Yazdıkça, kalemi kağıdı bırakmadıkça, şiir usul usul yol almaya başladıkça, dergilerde yayımlandıkça, hele de ilk kitap çıktıktan sonra, yazdığınız şiirlerin sizi çekip çevirmeye başladığını görüyorsunuz. Bütün hayatınızı yazmaya ve okumaya göre biçimlendirmeye başlıyorsunuz. Giderek bu tutku sizin varlığını, anlamınız olmaya başlıyor. Şiirin dışında neredeyse bir suçlu gibi yaşamaya başlıyorsunuz.

Yıllar geçer, yıllar çok hızlı geçer. Zaman zaman duyduğunuz yorgunluk giderek ruhunuzu kalamaya başlar. İçinizden dışınızdan geçen zaman elle tutulur hale gelir. Ölümü görmeye başlarsınız. Bu tam bir dünya korkusudur. Yazamama korkusudur. Her şeyin yarım kalacağı korkusudur. Birden içinizden bir ses, ölüme bırakma, der. İradî olarak bitirmeyi düşünürsünüz. "Kırpıntı bohçasını" toplamaya başlarsınız. Hayattan değilse de yazmadan elinizi çekme fikri, derin bir sızıya dönüşür. Uzun bir süre hayalet gibi dolaşırsınız. Yaşlı bir zamanın tozunu yazıya düşürmemek gerek cümlesinin ucunda bir sarkaç gibi gider gelirsiniz. Sonrası... Hâlâ bilmiyorum.

Bir romandan, öyküden, şiirden film yapılır, tiyatro yapılır, resim yapılır, şarkı yapılır... Harflerin görsel bir dile dönüşmesi demektir bu, renge dönüşmesi, sese dönüşmesi... İki ayrı yaratıcılıktan üçüncü bir yaratım çıkarmak demektir. Şiir müziğe dönüşüyor biraz, müzik şiire... Her ikisinin duygusu örtüştüğü sürece, sözün inip çıktığı yerlere ses, renk ve görüntü de inip çıkıyorsa bir sorun olmayacağına

düşünüyorum. Dahası çok güzel olur. Eğer böyle olmuyorsa, sözün duygusu yüksekte seyrederken müziğin, rengin duygusu buna eşlik edemiyorsa her iki alana da yazık olur. Özetle bir önyargım yok. İyi bir müzik kötü şiiri şiir yapamaz, kötü şiir de iyi müziğe yazık eder. Tehlikeli bir ilişki.

Köroğlu kim, öyle mi? Anadolu'da, artık ihtiyarlamış, çocuklarını yuvadan uçurmuş, ikili bir yalnızlıkla sarmalanmış karı-kocadan, kocanın karısına seslendiği sözdür "Köroğlu." O yaşlardan sonra artık kadın baskın karakter olmaya başlamıştır. Erkek, Ayvaz'dır. Garip bir kabulleniş vardır bu hitapta. Bir sevginin çok gecikmiş ifadesi vardır. Karşılıklı bir acıma vardır. Bir ihtiyaç yatar derinlerinde. Belki de bir merhamet güzeldir. Dokunaklı zamanlara gelinmiştir. Şefkat can yakar. Söz, her gün biraz daha gölgelenir. "Ayvaz"ın sığınacağı bir tek "Köroğlu" vardır.

Hayattan değilse de yazmadan elinizi çekme fikri, derin bir sızıya dönüşür. Uzun bir süre hayalet gibi dolaşırsınız. Yaşlı bir zamanın tozunu yazıya düşürmemek gerek cümlesinin ucunda bir sarkaç gibi gider gelirsiniz.



ZEHRA ÇELENK

Çit

Bahçenin en kuytu yerinde kağacın dibinde oturuyorum. Yüzüm ormanla aramıza sınır koyan çitlere dönük. İki kez tırmanmayı denedim. Kameranın kör noktasını bulmuştum ama kim ihbar ettiyse ilkinde iş üstünde yakalandım. Bir haftalık oda hapsi aldım. Bir kez yenilmek beni asla kesmemiştir. Ama dikenli çit güzel kesiyor. İkinci denemenin hatırası, sağ bacağımda diz altından bileğime kadar inen kıpkırmızı çizgi beni ele vermesin diye yaz sıcaklarında gündür pantolonla geziyorum. O beyaz duvarlara bakarak bir hafta daha geçirsem delirim. Öz yıkıcı eğilimlerim nedeniyle on iki yaşımdan beri yılın temiz bir ayını böyle şık bir hapishanede geçiriyorum. Kolejde yatılı olduğum düşünülürse annemle babam büyük ihtimal havuz görevlisiyle bilebenden daha çok vakit geçiriyor. Her şey kendimi sevmeyi öğrenebilmem için.

— “Ben olsam o bacağı bir gösterdim, iyi görünmüyor.” İrkilerek dönüyorum. Koyu griye boyalı kısacık saçları, amber rengi gözleriyle aynı Scottish Fold’a benziyor ama her nasılsa insan olarak da güzel. Karşımızdakine güvenmeyi öğrenebilmek için kendimizi mal gibi buluşa bıraktığımız derslerden birinde karşılaşmıştık ilk. Benim partnerim buymuş. Tutmadı beni. Yerde gözlerini açtığımda kıs kıs gülen kedi gözleriyle karşılaştım. İğrenç biri olduğunu ilk anda kanıtlamış oldu böylece ama gözlerini ne zaman üstüme dikse asabım bozuluyor. Etkilendikçe daha çok kaçıyorum, nereye kaçsam burnumun dibinde bitmeyi başarıyor. *Can? Bu arada bacağımdan nereden gördü bu?*

Aklımdan geçenleri okumuş gibi sırtarak ağaçta yanmasıgışıp otururken, “Kaçmaya çalışırken gördüm. Bu kez ihbar etmedim ama vallo, o bacakla fazla uzaklaşamazdın zaten.” diyor. Bebek mavisi tişörtünün yakasına yapışıp minik kedi burnuna kafasını atmak için kendimi zor tutuyorum. “Senin derdin ne benle? Babam falan mı tuttu seni?”

Bir kahkaha atıyor. “Sakin ol şampiyon. Hangi boktan diziden fırladın, hangi holdingin veliahtsın bilmiyorum da ben şaşıklık değilim.

*Gülüyor.
Burnuma bir an
çimen kokusu geliyor.
Neredeyse uzanıp
bulut bakmak
isteyeceğim. Bu kızın
gülüşünde dünyayı
azaltan bir şey var.*



Çizim: Burçak Yazıcı

Dosyanı gördüm.”
Söylediğinin etkisini arttırmak için bir es veriyor. Kedi gözleri bombeli, insanda göz bebeğine dokunma hissi uyandırıyor.

“Ee, ne var gördüyse, çok etkilennemem falan mı bekliyorsun? Utanayım mı?”

“Yok canım. 17 yaşında beş kere intihar girişiminde bulunmuş biri başkasının kendisi hakkındaki fikirlerini çok takmıyordur herhalde.”

“Aferin, görüldüğün kadar mal değilmişsin.”

“Sen tam görüldüğün gibisin.” diye muzipçe gülümsüyor. Şu lüzumsuz özgüveni ni yerle bir etmek için birkaç ayımı veririm ama yerim dar. On sekizinci yaş gününden önce bu dünyadan sıkır olup gitmem lazım. Ailemden intikamımı ancak bu şekilde alabilirim.

“Niye bu kadar nefret ediyorsun anne babandan?” diyor. “Kusura bakma ama çok ergen işi değil mi bu?” *Dosyada yazıyor muydu bu?* O diş macunu reklamı gülümsemeli

terapistle bu meseleden bahsettiğimi hiç sanmıyorum. Dört haftadır çocukluğuma inip duruyoruz ama kontrol bende, habire kıtır a tıp iz şaşırtıyorum. En son amcamın beni taciz ettiğine dair imalarda bulunmuşum. Ki amcam ailedeki en temiz insan sayılır ama ne yapayım, bu işkenceye katlanacaksam azıcık bir eğlencem olmalı. Bu tez açıklandığında hala buralardaysam annemin suratını görmek isterdim mesela.

Akl okuma uzmanı kedi göz, “terapistler sandığından akıllıdır, dünyanın parasını boşuna almıyorlar, insanları bu kadar küçümsememelisin.” diyor.

“Sen burada sıradan bir hastadeğil misin, odalara sızıp dosya karıştırdığın anlaşılırsa önümüzdeki yazı da burada geçirmekten korkmuyor musun?” diyor.

“Beni ihbar edeceğini sanmıyorum. Otoriteyle ciddi sorunlarına ne oldu?”

“İhbarcının ihbarı sayılmaz... Gerçi az daha yakamdan düşmezsen ben görücem hesabını, ihbara falan gerek kalmayacak.”

Gülüyor ya yine! “Çok korktum.” Ömrüm boyunca en azından tekisizi biri olduğum hissini güzelce karıştırdıkane geçirebilmişimdir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

Bu kız niye benden hiç çekinmiyor? Beş kez cidden intihara kalkmış, birinde komadan dönmüş birinden en azından "kaybedecek bir şeyi yok" diye bir tırsarsıyanı.

Tişörtünün kolunu dirseğe kadar sıyrıyor. Yüz ifademini değişmemesine gayret ederek "Sen jiletçisin, aynı şey değil." diyorum. "Kendine gıcık olman hayatı sevmediğin manasına gelmez."

"Bunlar eski izler, artık böyle hissetmiyorum. Burası bana çok iyi geldi." diyor. "İzin verirken sana da faydası olabilir."

Elimde olmadan bir kakhaha patlatıyorum. "Ne içiyorlar sana ya? İnaniyor musun cidden bu öz sevgi, zart farkındalık, güven boklarına? Beni tutmadığında en azından mizah duygunun olduğunu sanmıştım."

"Tutulmak istemediğini hissetmiştim. Seni yere çakacak biri daha çok ilginç çeker dedim" diyor ki haksız da sayılmaz. Kedi gözlerinde alaycı bir ifadeyle, "hoş çocuksen sonuçta."

"Sen de öyle, benden daha kötülerine layıksın, kendini hafife alma." diyorum.

Gülüyor. Burnuma bir an çimen kokusu geliyor. Neredeyse uzanıp bulut bakmak isteyeceğim. Bu kızın gülüşünde dünyayı azaltan bir şey var.

Birden ciddileşiyor. "Bu ülkede insanlar işsizlikten, açlıktan, yan odada çocukları günlerdir aç olduğundan intihar ediyor. Ailenden intikam almak için hayattan vazgeçmek biraz şımarıkça değil mi sence?"

"Ben ailenin son varisiyim. Ailem kuşaklarıdır bahsettiğin insanların kanını eme eme semirdi. Hiç duyar, sosyal mesaj kasma bana, benim intiharam aynı zamanda politik bir eylem." diyorum.

"E o zaman ailede böyle düşünmeyen tek kötü tohumu yok etmiş olursun, yine kasa kazanmış olursun" olarak diyor. Hiç bu açıdan düşünmemiş olabilir miyim yoksa kız gülümseyince IQ'm düştüğü için mi bilmiyorum, bir an akla yakın geliyor.

"Bak ne diyeceğim" diyor. "On sekizi kendine sınır koydun madem, daha üç ayın var. Üç ay rahat dur. Buradan kaçmanın bir yolunu biliyorum ben. Söz veriyorum doğum gününden bir gün önce hâlâ kaçmak istiyorsan süleyeceğim sana." diyor.

"Neden yapıyorsun bunu? Yani niye ilgileniyorsun ki benim gibi birle?" diyorum.

"Bilmem..." derken ilk kez gözlerini kaçırıyor. "Gülüşünle alaka lıfalan bi şeygalıba."





NEJAT İŞLER

AHMET'İN ÖYKÜSÜ-5

Tarlabası'nda çok salaş bir meyhanedeyiz. Eski solcu abilerden biri işletiyor.

Okuldayken çok geldik. Hesapları çok uygun, hatta bazen bedava. Balıkları yarımşar porsiyon söylediğimizi duyunca Vasif Abi, "Tamam lan keratalar, kara kaplıya yazacağım, paranız olunca verirsiniz, yarım porsiyon istavrit mi olur?" diye o günlük misafir ederdi bizi. O karakaplı defterde hiç açılmadı.

Masadadörtkişiyiz. Maria'nın takım arkadaşı Milena da takıldı bize. Uzun uzadıya göre öyle kırılın duruyor ki. Hele mavi gözleriyle bir bakışı var, "Al beni, sakla bir yerde," diyor sanki. Milena Sırp. "Osmanlı padişahları yanılmış olamazlar," diye düşünüyor. Ukraynaca, Sırpça, İngilizce, Türkçe şakalar, küfürler uçuşuyor havada. Uzun Urfa tatilinden sonra her şey bana çok güzel geliyor. Raki da kanda dolasmaya başlayınca, unuttuğum her şeyi, bırakıyorum kalıbıma zamana.

"N'oluyooğlum, anlatsana. Ne silahı, ne amcası?"

"Şimdi olmaz. Uzun hikâye, eve gidelim orada anlatırım."

Müco hatırlatsa da mevzuu, anında unutup Milena'nın uzun ince parmaklarıyla çatal bıçak tutuşuna, o parmaklarla rakıkadehini dudaklarına götürüşüne, ıslak dudaklarına, rakıyı yuttuktan sonra sanki havai fişek gösterisi seyreden çocuk gibi gülen gözlerine takılıyorum. Fark ediyorum ona baktığımı, kafasını yana doğru biraz devirip, "Ne var?" der gibi bakıyor. Ben de omuzlarımı kaldırıp, "Hiç," yapıyorum. Zamanın yavaş geçmesine küfrediyordum birkaç gün önce, şimdi zaman dursun diye dua ediyordum. Duam kabul görüyor yektili mercede, Vasif Abi müziği kesiyor. Masaların çoğu kalkmış zaten. Kalandar da kalkmâküzere. Bir anda acayip bir şey oluyor. Cennetten gelen bir ses yayılıyor mekâna. Milena Sırpçabırşarkı söylemeye başlıyor. Herkes çileniyor sandalyesine. Şarkı bittiğinde alkışlıyor herkes, can-ı gönülden. "Bravo," sesleriyle inliyorlar dudakları. Vasif Abi, "Ulan, yolluk istemek için denemediğiniz halt kalmadı, yurt dışından transfer bile yaptınız." deyince alkışhalar patlıyor. Vasif Abi herkesin bardağına birer tek dolduruyor. Milena'yla göz göze geliyoruz.

"Şarkı ne anlatıyor?"

"Uzak denizleri görmek isteyen birini"

"Sen istiyorsun musun?"

"Tek başımayapamam."

Tutamayacağım kendimi, "Beraber gidelim"



mi?" diye soracaktım az daha. Mücoyetişiyor imdadıma, daha önce gitmemiz gereken yeri hatırlatıyor;

"Eve gidelim mi artık?"

Taksi beklerken, her halinden züppe olduğu belli, kızılı erkekli bir grup geçiyor önümüzden. Bize bakıp, "Beraber du?" , "Sen arkadaşan istiyor, 100 dolar," gibi iğrenç espriler yapıyorlar. Müco alışkın böyle hallere. Ben değilim.

"Askerim ben, hayatınızı sekerim!" diye bağırıyorum, hızla topukluyorum gözümüzün göremeyeceği kadar uzaklara. Milena anlıyor durumu, daha bir sevgiliye bakıyor bana. Yandım... Taksiiyebiniyoruz, yolda taksici, "Ooo, abi, dümeninizi kıyak." diyor, askeri kimliğimi çıkarıp direksiyonunun ortasına koyuyorum.

"Jandarma Teğmen Ahmet İşbilir. Tek kelime daha edersen sekerim belanı." Kızlar kıkırdıyor, eleman sessiz. Moda'ya geliyoruz, para uzatıyorum lavuğa. "Gerek yok komutanım, bu bizden olsun." 50 lira attım kucağına indik taksiden. Evegirdik. Televizyonun karşısında üçlü bir koltuk ve bir sehpa var, o kadar. Kızlar soyunup dökünüp, hemen cigara sarmaya koyuldular. Yanlarına gidiyordum, Müco kolumdan çekti;

"Anlatıcağın anlat, yoksa uyuyorum."

"Bira var mı eve?"

"Var amına koyayım."

Yatak odasına itirdi beni. Sonra biraları getirdi. Açtım kutuyu, söyleyeceğim kötüyü. Aklım hâlâ Milena'da. Birazdan ona mektuplar yazacağım.

"Kendine gellan. Silahkûlah, ne oluyor?"

"Anlatacağım, dur..."

"Tamam, kahve yapmaya gidiyorum, dönünce konuşmaya başla."

Müco kahve yapmaya gitti, ben kızların yanına. Milena'nın yanına oturdum. Film izliyorlar, İnsanlar Yaşadıkça. Ne ara geldiler filmin sonuna bilmiyorum. Frank Sinatra ölüyor ve yakın arkadaşı Montgomery Clift, kızların ortasında yas borazanını çalıyor. Dokunaklı sahne dokunuyor bana, ağlamaya başlıyorum. Biriktirdiğim ve kaybolan herkes için ağlıyorum. Milena siliyor gözyaşlarını, kucağına yatırıyor kafamı. Hüngür hüngür ağlarken ben, Müco geliyor, Maria'yı yanına çağırıyor. Koltukta yayılıyorz Milena'yla. Maria üzerimize battaniye atıyor. Annemin lafı geliyor aklıma; "Benim yüzümden değil, benim yüzümden değil," diye sayıklayarak uyuyorum...

Mehmet Ali Akınsoy

Uğur

PDF Kitap Arşivi - <https://ranteoy.org>

Acıyı kucaklayarak iyileşmek

Pandeminin birinci yılını arkamızda bırakırken "kilitli kapılar" altında her birimiz kendimize evlerden başka sığınacak yerler arıyoruz. Gıdıp göremediklerimizi, buluşup hissedemediklerimizi şarkılarla tamamlamaya çalışıyoruz. Melike Şahin "Merhem" tebrilikte tam bu hislerin ortasında karşımıza çıkıyor. Müziğinin yaşama değen, tüm duygularla yaşayıp hissettirentavri hayata belki evimizin belki iş yerimizin penceresinden bakabildiğimiz zamanlarda nefes aldırıyor. Biz de bir aksiyon filminin son sahnesinde her şey yağmır gücünü toplamaya çalışan o kahraman gibi, kendi kendimizin kurtarıcısı olmak zorunda bırakıldığımız; dertleşmeye, söyleşmeye, birbirimize umut olmaya çalıştığımız bu günlerde Melike Şahin'e konuştuk.

■ Pandemi koşullarında siz mesleki yaşantının gidilmesini nasıl değerlendirdiyorsunuz? Bu koşullarda müzikal üretimin kendisini ve geleceğine dair neler söylersiniz?

Başımıza gelen bu pandemi belasından daha kötü bir şey varsa o da bu sürecin yönetimi bence. İşimizi yapamıyoruz bu korkunç bir şey. Sadece maddi açıdan değil, manevi açıdan da çok yıpratıcı. Yalnız bırakıldık, çok acıklı. Emdiğimizini sayılmaması, bu zor zamanlarda destek görmememiz sektörümüzün ne kadar büyük deliklerinin olduğunu ayan beyan göstermiş oldu. Bu koşullarda delirmeden yaşamak belki de mümkün, herhangi bir üretim yapabilmek başka bir mucize bence. Umarım bu felaket süreci bittikten sonra sistemi baştan kurmak için kollari sıvayabilecek bir enerjisi kısa sürede toplanır.

■ Son albümünüz "Merhem"den yola çıkarak soralım bu sorumuz. Sanatın toplumsal ve bireysel yararların üstesinden gelmekteki rolüne dair neler söylersiniz?

En etkili araç hatta. Sa natçı zamanının ruhuna anlatıyor işinde. O işle ilişk kurduğumuzda kendi yaralarımızı yeniden düşünmek, ilacın yerini yeniden arştırmak, kendimize yüzleşmek için şeffaf alanlara sahip olmuş oluyoruz. Bizim söyleyemediğimiz, söylemekten çekindiğimiz ya da nasıl anlatsak bilemediğimiz o şeyi anlatıyor sanat. Ben de Merhem'i tasarlarken omurgasını bir iyileşme ihtimalini arştırmak üzerine kurdum. Yazmak bana çok iyi geldi, acıyı görüp kucaklamadan iyileşmek olmuyor. Belki anlatıklarla dinleyicilerime de kapılar açarım, onlara iyi gelime diye umudum.

■ Müziğinizin kendine özgü, dinleyicyle buluştuğunda bütünleşen, hissettiren bir tavırlı olduğun çok açık. Siz müziğinizi nasıl tanımlarsınız? Neler hissediyorsunuz şarkılarınızı yaparken?

Ben müziğimi tanımlamak tam pek hoşlanmıyorum aslında. Dinleyici herhangi bir performans videomu açıp bakınca, uzun değil on beş saniye içinde kim olduğumu anlayabilir. Müziğimde ve sahnemde çok şeffafım, filtresizim. Şarkı yazarken de söylerken de ve o şarkıları taşırken de. Bu soruyla çok sık karşılaştığım ve daha da karşılaştacağım için "akdeniz arabesk" diye bir isim bulduk cevaben. Bu tanım sunduğum hikâyenin tamamını kapsayan bir tanım aslında, sadece müziğim için değil. Evet genel olarak acılarım ve çilelerimden bahsediyorum şarkılarımda, bu noktada hikayem ve arabesk arasında bir paralellik kurulabilir. Ama şarkılarımı ifade ediş şeklide sanki dinleyenini yüzüne hafif tatlı bir yet vuruyor gibi bir etkiyar, bizi karanlıkta bırakmayan bir anlatı. Bu yüzden akdeniz arabesk tanımı hoşuma gidiyor. Şarkılarımı yaparken neler hissettittiğime gelince, rahatlıyorum galiba. Zor bir sudoku çözümlüm gibi bir ferahlama geliyor. Bir türlü anlatamadığım bir dert bir yuva bulmuş oluyor, işimi bu yüzden de çok seviyorum.

■ Türkiye'de sanata yönelik ilginin zayıf olduğun çok sık söyleniyor. Sizce de böyle mi? Yoksa insanları alternatif biçimlerde de olsa sanata ilişkilerini koruyorlar mı?

Sanata yönelik ilgi zayıf demek doğru mu bilmiyorum ama sanat belli bir zümreye ait bir keyif alanı gibi algılanıyor ülkemizde sanki. Ulaşabilecek imkân olsaydı çok daha fazla insan ulaşmak isterdi emi nim. Müzik için süreç daha farklı tabii, güzel sanat dallarından farklı olarak. İnsanların müziğe kolaylıkla ulaşabileceği ve müziği tüketebileceği; sürekli değişen ve teknolojik yeniliklerle gelişen büyük bir endüstri kurulu. Az önce bahsettiklerimiz gibi defolani olsa da... Ama bir ressam ya da bir heykeltıraş için örneğin, sanatını paylaşma imkanları açısından daha zorlu bir süreç söz konusu. Gerçi sanatçı olmanın meslekten bile sayılmadığı bir ortamda yaşadığımızı hatırladım, gri bir bulut geçti tepemden. Yine de umutlu durmakta fayda var, ki galiba sanatçının hayatında kalabilme yollarından en büyüğü de bu.



•Yakmak istediğiniz bir gelenek var mı?

Alleleci istismarınasır altıdilediği.

•En sevdiğiniz şehir ve sokak?
Berlin-Lichtenhalstr. Ama en sevdiğim şehir Berlin'değil.

•Tarihi bir anda olma şansınız var.

Nerede, k iminlesiniz?

Düşündüm düşündüm gitmek istediğime karar verdim, burada kendi tarihime iyiyim.

•Tüm insanları duydurabileceğiniz tek bir cümle var. Ne duydunuz?

Toplasaclarını Rapunzel, deyyus merdivenlerbirmanşın. Birde "love comesagainrahat olun" olabilir. İnanmak istediğiniz en büyük yalan?

Alkol sağlığı faydalıdır.

•Öğrenince/farkına varınca aydınlandığınız şey?

Şançalıcısın farkınavardığımses kapasitem

•Sanatçının moti vasyonu nedir?

Dert anlatmak.

•Değıştirmek istediğiniz o'an'?

Hepsi kabulüm, olan oldu.

•Dalga geçtiğiniz bir özelliğiniz var mı?
Çok.

•Sahnedede olmanın en zor yanı?

Alkışsızlık.

•Hangihataları hoşgörüyte karşılayabirsiniz?

Aptallıktanyapımsolanları

•Geri olduğunuznasıl anlırsınız?

"Su anda ölsem tamammı" hissi sıklağınca.

•Meslek hayatınızda yaşadığınız en abuk şey?

2020 senesive isimden alıkoyuluşum.

•Bugünlerbitinceyapacağınız ilk şey?

Midilli'yeve Madrid'egitimk istiyorum.

•Olmak tana korktuğunuzyer?

Yüksekler

•Arabesk deninceak tınzalılk gelen?

Müslüm Baba

•Enbüyük "iyiki" niz?

Kocam.

MURAT ERTEL

İKİNCİ GİTARIM

Evde dura dura eski ens trümanlarımıza sardırırım.

Yeni tanıştığım yetenekli dostta Bilge Han, Abi Guitars isimli şirin dükkanında minik mucize ler yaratmaya başlayınca hepsine sahip olmaya başladım.

2. gitarım 1663'den beri gitar çapan bir Alman şile markası; Hopf. Benimki o kadar eski değil, içinde 1964'te yapılmıştır yazıyor.

Aniüst miyim neyin bilmem ama enstrümanlar

hele ki tahta olanlar bana canlı ve karakter sahibi gibi gelir onlarla zaman geçirdiğçe...

Bu gitarı aldıkça orta okula gittiğim zamanları hatırlarım; Yeni tanıştığımız mahallede komşumuz Nihat Abi'gi (Fındıklı)...Mimar idi ve flamenco gitar çalardı. Ben anamdan babamdan Manitas de Plata bilirdim, birde Paru ile birlikte EL Camaron çirmişti hayatımıza.

Nihat Abi'nin evinde

Mehmet Ali & Akşen

bacadan düştükten sonra kur tarıp beslediği Bahri ismini verdiği bir baykuş da vardı, gitar çalan misafirin leni de. Benim de gitar aldığımı öğrenen karşı komşumuz Mireille abla seninkinden memnun değilsen bizde alınımayan bir gitar var al senin olsun diye vermişti bana bu gitarı.

Tellerini değiştiren gitar canavar kesilmişti nefis bir tonu vardı.

Hegecaola salıyın ve onu Nihat Abi'nin evine götürüyordum. Bazen babamın arkadaşları olan Oktay Rifat'ın oğlu Samih Rifat, bazen hayran olduğum Kardeşler ve Dervişan gruplarında gitar ve bağlama çalan Ünal Büyükgönenç eve geliyor ve ucu dışarı lanalar sabaklara kadar sürüyordu. Evimizde hemen şuracıta olduğundan benim için de ferah bir özgürlük alanıydı o ev.

Gitarı aldıkça onu çalan dostları, o günleri hissediyordum.

Naylon telli bir klasik gitar benim Hopf. Bilge Han'a götürdüm battık, kulakları değiştirdi, üst ve alt esiji yeniledi.

Sonra perdelerle battık. Metal perdeleri yıllar içinde naylon teller ve içinde yanan ateşin enen üsisi ile tenimi birleştirip

eritmişim. Perdeler sıkıldı. Yeni perdeler sap tesfiye sinden sonra takıldı.

Üzerine vura vura güddesini inceltmişim. Olsun. Delinse bile kapığı değiş tirnem. Şu anda duyduğum sesler başka ajardan sık maz.

İkinci gitarım benim goldasım. Tellerine vururum, okşarım, sonra durun dinlerim. Taa uzakları



MENDERES SAMANCIKLAR

"Ben bilini öldürdüm biliyonmu?"

Dağ başında omzundaki çuvala mücadele eden bir köylüyü evine kadar götürmek beni anlatamayacağım kadar çok mutlu eder. O köylü kardeşimden öğrenip dağarcığıma attığım hikayeler ise anlatmakla bitmez.



Çizim: Buğra Onur Erdem

Bu pandemi belası başımıza musallat olmadan önce arabamla bir yere gidip gelirken yolda el kaldıran kimi görsen mutlaka durup almak gibi bir hüyum vardı. Eşin dostun onca uyarısına rağmen bu alışkanlığımdan bir türlü vazgeçemedim. Şehir içi, şehirler arası benim için hiç fark etmez. Hele yağmur, çamur, sıcak, tenha yol... Hiç dayanmam hemen sağa çeker açarım kapıyı: "Geç kardeşim nereyegidiyorsun?" Mümkünse gidecekleri yere kadar götürmek için elimden geleni yapmaya çalışırım. Düşüncem de şu: İnsanın ihtiyacı yoksa özel araçlara neden el kaldırırsın ki? Hele de otostop çeken öğrencilere hiç dayanmam. İki kişi el kaldırırsın on kişi biner, yol boyu sordukları sorular ve sinema sohbetleri sürüp gider. Neticede gençler benden ben de onlardan birçok şey öğrenmiş olarak ayrılırız. Dağ başında omzundaki çuvala mücadele eden bir köylüyü evine kadar götürmek beni anlatamayacağım kadar çok mutlu eder. O köylü kardeşimden öğrenip dağarcığıma attığım hikayeler ise anlatmakla bitmez.

Tabii ki benim bu yardım etme tutkumun sonuçları her zaman iyi olmaz. Yolda el kaldırırsın akıllı gözükene birinin zir deli olacağı aklından uçandan bile geçmez. Hatta bir gün Boğaz Köprüsü girişinde aldığım deliyi indirene kadar anamdan emdiğim süt burnumdan gelmiş, vatandaşları yarımdıyla canımı zor kurtarmıştım. "Arayan bulur" derler ya benimki öyle bir şey. Onlar ne yapar eder mutlaka bana denk gelirler. Ya da ben onları elimle koymuş gibi bulurum. Bir nevi kan çekmesi.

Bundan beş veya altı yıl önce eşimle tatile gitmeye karar verdik ve arabamıza atlattığımız gibi düştük yollara. Yol uzun at yorgun, gitmek bitmez. Ama beni en çok üzen şey de yol boyunca el kaldıran tek bir vatandaş da denk gelmeyişimiz. İçinden de "gelse iyi olurdu" diye düşünüyorum. Belli ki kaşınıyorum. Sonunda yol bitti ve güzel bir beldemiz olan Dağca'ya vardık. Otelimiz yerleşip derin bir uykudan sonra da sabah erkenden uyanık. Kahvaltı falan derken saat 11 gibi otelimizden ayrılıp denize girmek için Palamutbükü'ne doğru yola çıktık. Palamutbükü'ne varmadan önce güler yüzlü köylülerin yaşadığı üç beş köyün içinden de geçmemiz gerekiyor. Son köyün içinden geçerken köylülerin evde yaptıkları reçel, zeytin gibi şeylerden almak için durdular. Alışverişimizi bitirip tam hareket etmek üzereyken yaşlı bir teyze yanıma geldi: "Gardeşim! Bizim gızı da palamuda gader alsen olumu hayrına?". "Olur tabi ablacım, olmaz mı, ne demek. Zaten oryaya

gidiyoruz." Hemen aşağıya indim, arabanın arka koltuğundaki ıvır zıvrı kenara çekerek binecek çocuğa tam arkamda yer açtım. Teyzeye de dönerek "Çocuk buraya otursun ablacım" diyerek kenara çekildim. Teyzem yanımda dökülen iri kıyım genç kadına dönerek "Geç kızım amcamın arkasına otur." dedi. Genç kadın hiç konuşmadan boş gözlerle bir müddet eşimle beni süzdükten sonra, fırından yeni çıkmış tandır ekmeğine benzeyen nar gibi kızarmış yüzüyle, geçip arabaya yerleşti.

Hareket edip köyden biraz uzaklaştıktan sonra aynadan çıkartmadan şöyle bir baktım. Temiz yüzlü, saf birine benzeyordu. İki eliyle sırtımı yasladığım yerli sıcak kavramış hiç konuşmadan bakıyor, bakışlarını ensemden bir an bile ayırmıyordu. Oturdugum koltuğun baş kısmını öyle bir kavramış ki ellerini sırtımda ve ara ara ensemden hissedebiliyordum. Kendimi ve koltuğumu biraz öne çektim ki o ürkünç ellerden biraz çok uzaklaşabileyim. Ama ne mümkün! O Eller benimle birlikte ileriye doğru gelmiş, parmaklar ensemden daha bir hissedilir olmuştu. Aynadan yüzüne bir kez daha baktım ve göz göze geldik. Bu anı beklilyorumuş gibi birden lafa girdi. "Ben bilini öldürdüm biliyonmu?" Sırtımdan incecik bir ter donuma doğru yavaşça akıp gitti. Bakışlarını yola çevirirken kekeleyerek "Şaka yapıyorsun" dedim. Bu arada yol mıcır ve döne döne

iri elleriyle sırtımı yasladığım koltuğu biraz daha sıkarak ve daha yüksek bir tonla "Valla billa öldürdüm" dedi.

Elimi sıkıca tutan eşim sesindeki titrekliği gizlemeye çalışarak yolcumun yüzüne bakmadan "Çok önceden heralde değil mi?" diye sorunca bizimki sesini daha bir yükselterek "Yooook, yenii. Üç ay olduuu." dedi. İkimiz de susup olduk. Arabamız bizi bırakmış kendi halinde Palamutbükü'ne doğru gidiyor, yirmi dakikalık yolumuz var ama bize sorarsanız yirmi bin saat. Lanetyolun bitmeye hiç niyeti yok. Bir ara kısa bir sessizlik oldu. Konu kapandı derken bizimki yeniden "Kimi öldürdüm biliyonmu?" Alamin (halamın) oluu." Madem kurtuluş yok bari hikâyeyi öğrenebil dedim kadın beni boğup ucuruma düşmeden önce. "Peki hapis yatmadın mı?" diye sordum. Son sorumuz da bu oldu. Bir solukta tüm hikâyeyi anlattı. "Yaddım bil ay. Sonla bilagdlar. Ben haklıymıydım. Bana tecavüz edeced, penceleden gidi, duvar datıfemizvadiiii. Aldım, ataş eddim, öldüüüü. Eyyi eddim mi?" İyettin anlamında başımızı salladık.

Bu saf, temiz kadını Palamutbükü girişinde bıraktık. Hem çok üzülmüş hem de öüp öüp dirilmiştik. Sonra olayı sorup soruşturduk. Her şey kadının anlattığı gibiydi. Özetle, perdenin arkası karanlılık ve acı doluydu. O ses hala kulağımda. Ben bilini öldürdüm biliyonmu?"



AYŞEN ŞAHİN

Feryal öyle

Aynı masada, aynı sert hasır taburede, aynı demi fazla kaçmış çayı içerken bile Feryal bir başkadır.

"Acaba ben yanlış taburede mi oturuyorum? Onun kesin sırtına güneş vuruyor ya da baktığı yerde güzel bir şeyler oluyor." diye düşünür insan.

Hiç başı, sırtı, omzu ağrımazmış gibi sekerek yürür yolda, sanki aynı içe göçmüş bakımsız asfaltı ya da taşları oynamış kaldırımları arşınlamıyormuşuzcasına.

Yürürken bazen bir iki sanayiye gider, derin bir nefes alır. Rüzgâr saçını yüzüne getirir, izlerken insanın eli kendi yüzüne gider o saç çekmek için. O ise tam da o bukenin yüzüne düşmesini bekler gibidir.

Sokaktaki tüm ilginç şeyleri o görür: "Bak kediler öpüşüyor ileride" "Şu duvar yazısını gördün mü, düzeltme yapmışlar üzerine keçeli kalemle ama yetmemiş keçesi?"

"Bak beton dökerken birinin yüzüğü düşmüş içine, ucu görünüyör fark ettin mi? Yeşil bir taşı var sanki?"

"Ağaca bak, biri iş edinip asılmaş sokak taklağacı. Şu arkada sağdaki dala bak, ne ile asıldılar acaba?"

Herkesi duyar o;

"Demin bakkalın önünde oturan adamları duydun mu? Bina yıkılacakmış komple, şimdiki sarmaşık 25 yıllık, taşınır mı ki başka yere diye konuşuyorlardı."

"Adam güvercinle konuşuyordu kuluna geldi mi senin de? Güvercine İsmail adını vermiş herhalde 'Getir götürde yaramazsın İsmail mesajçkerim sen gidip geleseyi' diyordu."

"Tezyen fark ettin mi? Kendi kendine 'bana yazık olmaz' diye diye geçti, bir gidip yardım teklif etsek mi? Poşetleri ağır."

Herkesle konuşur, selamlar, herkesi sever o.

Yükü ağır herkes yardım teklif eder, işnemek evlerine kadar poşet çıkarır. Kâğıt arabalarını iter yokmuş yukarı, mal indiren araçların sahiplerine el verir ki arkada korna çalanlar sakinleşsin.

Sokak çocukların çikolata dağıtır, ucuzuna kaçmaz iyisinden alır. Zaten kırk yılda bir yiyorlar, bari güzel bir şey tatsınlar der.

Kimseyi yargılamaz, herkes evsizlere çorba dağıtır, Feryal şöyle şaşır. Nerede bir

derbeder sarhoş görse bir şişe soda ve ayrılar karıştırır, tutuşturur eline.

Feryal'öyle. Sıradan her anı sanki hayatı boyunca yaşamayı arzuladığı tek an gibi yaşıyor. En azından karşısında oturmaça öyle sanılıyor. Yanında yürürken sanki her şey o gelmişde el atsin diye kurgulanmış gibi hiss ediyor insan. Feryal'in yüzü hiç düşmüyor.

İki sene önce bir gün, sokakta bir masada oturuyorduk, bir de ellilik açmıştı.

Girit ezme atmış Feryal ağzına, damağında bıraktığı lezzeti anlatıyor du. Sanki Giritliler peynire ceviz katmaydı sırf Feryal böyle anlatsın diye icat etmişti.

Benim de sırtım ağrıyor her zamanki gibi, midem ekşiyor yine ne yesem. Akşam havanın bu kadar serinleyeceğini düşünememişim ayaklarım üşüyor içeden.

Masaya da üçtür rica ediyorum, buz gelmiyor bir türlü.

Feryal'in o kaptırıcılığına hasetlendim midir nedir, sordum birden:

"Ya Feryal bu hayatı nasıl bu kadar sevebiliyorsun, aynı memleketin insanı değilmiş gibi böyle? Bu neyin hazrı bu kadar?"

Hiç acele etmeden, ağzındaki lezzetin zevkini bömden yuttu lokmasını sonra biraz sokağa baktı omzumun üzerinden, düşündü ve dedi ki:

"Farkında değilim. Sen deyince bir düşündüm de hakikaten seviyorum galiba hayatı arkaken izlemeyi, beklenmedik anlara dahil olmayı."

Bir ara çocukken belimi kırmıştım duvardan düşüp. Aylarca yattım evde kıpırdamadan. O zamanlar vhs kasetler vardı. Babam mahalledeki kasetçiyile anlaşmıştı. Taneyle kiralamak pahalı olacak diye aylık bir para vermiş

adama, her gün bir sürü kaset getiriyordu bana. Sürekli film izliyordum. Babamın seçtiği filmler tabii. O

günden beri kendimi durduramıyorum, her anı bir film karesi gibi yaşıyorum kafamda. Bak mesela kamerayı karşı

kaldırma koy. "Ellerileyğönetmenlerin kadraj alma hareketini yaptı ve anlattı:

"Önce renkli ampulleri görürüz, dar bir Beyoğlu sokağında cumbalı iki bina arasına asılmışlardır. Fonda müzik: 'Ufalanı ufalanı kaç kuşak, eridik bu yollarda

Kimiziz yerle yeksan, kimiziz zor ayakta' Kamera ampullerden hafifçe uzaklaşır, aşağıya iner, kırmızı-beyaz kareli masa örtüsü üzerinde mezeleri görürüz, otlar bir el bir kaşık atom alıp tabağa koyar. Kamera elini takip eder, kadının bembeyaz gerdanında ince zincir göğüs çatalına uzanır, ucu mavi ufaçık bir kus, önce sesini duyarız

"Feryal, nesini seviyorsun bu hayatın?"

Sonra kamera yüzünü görür. Kocaman sürmeli kara gözler, yüzüne düşmüş dalgalı birkaç saç telini eliyle çekerek, soran gözlerle karşısına bakar. Hoopoo kamera geniş aç, masamız, arkada boyalar dökülmüş bu duvar, üzerindeki "yalnız ölmüyem di mi?" yazısı görünür. Ve flashback benim çocukluğuma gideriz. Böyle bakınca her an çok merak uyandırıcı oluyor be kezum. Sürekli "İmdi bakalım ne olacak?" heyecanı yaşıyorum sanırım. Durduramıyorum kendimi, bitmeyen bir film in içindeyim hep sanki."

Feryal o anı böyle anlatınca fark ettim ki gerçekten çok güzel bir karenin içindeyiz. İki kadın rakı içiyor sokakta, zamanımız bol, mekân kapanana kadar. Bir filmi izler gibi bakınca: "Kamerayın masada arkadaşın dinlemektik di yaparkengözlerini sola devirmiş genci görür özne, gözlerini takip ederiz, durduğuy Feryal. Cenesineeliyle destek yapmış, gülümseyerek bana bakıyor. Diğer elinde sek kadehi, elleri anladysan gel güzel bir şerefe yapalım der gibi kaldırmış içeden havaya. Tepemizdeki lambalardan mavi olan patlamak üzere, yanıp söniyor, cızır cızır sesler geliyor, o arada müzik değişiyor, masalardan şarkıyaşaklı sesler geliyor:

"Uykulara karışmadan Yaştığımız buruşmadan Rakimiz mayışmadan gel"

O nümayış içinde her şey flulaşıırken sadece bardaklarımızın dibinin birbirine vururken çıkardığı sesi duyuyoruz: çiling..."

Feryal'in bakiş açısı yani bir nevi hayat kadrajı çok hoşuma gitmişti. O akşamdan sonra ben de öyle bakmaya başladım hayata.

Kimi zaman Avrupa sinemasından bir

sanat filmi gibi katılıyordum hayata kimi zaman

Bollywood'un absürt aksiyonlarıyla.

Uzun zaman görmediğimi fark ettim Feryal'i, aradım açmadı, mesajattım döndüm.

Endişelendim çok aradım, üst üste. Yok.

Beni sildiğini düşündüm. Filmlerinde

iyi oynayıyordum

belki. Castlardan çıkarılmış

olabilirdim. Üzülüdüm, içlendiim.

Geçenlerde, Beyoğlu'nun renkli şemsiyelerle kaplı sokağında, kolunda hasır bir çanta, içinde pembe laleler, diğer elinde bir çanta, başını dikmiş yukarı bakan zayıf bir kadın gördüm.

O sahneye müzik olarak Le Vent Nous Portera yakışır.

Nakarat girdiğinde, sokağın ortasında tek başına dikilen kadın ağır hareketlerle başını arkasına çevirir, gülümsemesi yavaşça tüm yüzüne yayılır.

Arkasında gördüğü kadın elindeki çantayı yere atarak çorak müzik hızlanırken kadını

**Feryal'öyle.
Sıradan her anı
sanki hayatı
boyunca yaşamayı
arzuladığı tek an
gibi yaşıyor. En
azından karşısında
oturmaça öyle
sanılıyor.**



duyarız: Feryaaaaallll.

Hiçbir şey olmamış, biz sanki iki yıl önce değil daha dün görüşmüşüz ve orada buluşmak için sözleşmiş gibi: "Kuş düştü şemsiyeden, annesini bulamıyorum, sence yuva hangi şemsiyede? dedi.

Feryal'Teysem bu şehirde bazı şeylersadece bizim başımıza gelir. Bulduk yuvayı, bir merdiven bile bulduk. Koyduk çocuğu yerine. Oturduk bir kafeye, iki kahve söyledik. Feryal'inki ta Etiyopya'dan taptaze gelmiş olmalı yine öyle tadına varıyor yudumlarının.

Nerelerdeydin diye sormak için acele etmiyordum, duyacaklarım beni üzer diye bekliyordum. Sormadan anlattı:

"Bak şimdi, yolda yürüyorum, yağmur var, hem ayaklarım ıslanmasın istiyorum hem de acele etmiyorum bahar yağmurunda.

Camların birinden güzel bir piyano sesi geliyor, kamera tüm apartmanları geziyor: perdeler bakarak seyirci tahmin etmeli hangi evde çalıştığını. O sırada bir çığlık duyuluyor.

Bir kadın bağırıyor. Sokak ıssız, piyano sesini bulamamış ben, çığlığın peşinden koşuyorum. Yağmur birikintilerinde ayak seslerim şapır şupur. Uzakta görüyorum, kadın diz çökmüş, adam ellerini saçlarına dolamış, kadın elleriyle adamın ellerini başından sökmeye çalışıyor.

Yağmur adamın elindeki bıçağı parlatmış. Kamera apartmanları tarıyor, camlar açık, tek bir kişi yok camlarda.

Geriden sesim geliyor "Bırak kadını"

Adam bana nispet gibi başından yere savuruyor kadını, saçlarını elinde hiç gevşetmeden, çığlık büyüyor.

Çok okkalı bir küfür yapıyorum. Fonda Race Against Machine'den Killing in the Name çalıyor.

Burada sadece nakaratlar var, kamera sarsılıyor, ekran hızla kararıyor, aniden açılıyor, çantamda 4,5 numara örgü şişleri ve yeni aldığım yünter var.

Kamera taşlara odaklanıyor, taşlardaki ıslaklık mı kan mı belli değil, kamera kararıyor, adam küfrediyor, kamera açılıyor, kadının gözü, sadece bir gözü, diğeri kapanmış, şiş. Yüzündeki gözyaşı mı yağmur mu?

Kamera kararıyor. Yeniden açıldığında kadının ben bir ambulans tayız, başımızda polisler.

Çantamda şişler yok, kadında üç bende iki bıçak yarası.

Adamı şişlemişim, örgü şişleriyle, tam beş yerinden. Maç berabere.

Hakime meşru müdafaa diyorum.

Karar açıklanıyor, salonda uğultular, cezaevi kapısına zoom, kapı gürültüyle kapanır. Yeniden açıldığında ekranda "14 ay sonra" yazar.

14 ay yattım tatlım, adamsa sadece 2 ay.

Ama büyük maceraydı, şimdiye kadar çektiğim en büyük filmdi. Bu hayat festivalinde mansiyon ödülü verdiler, bak toplamda 2 bıçak yarasında 47 dikizi izi.

Feryal öyle. Dünyada dikizi izinin en çok yakıştığı kadın.



KAAN SEZYUM

OYNADIĞIMIZ OYUNLAR...

Bilgisayar oyunları piyasası son 20 yılda inanılmaz bir şekilde büyüdü. Şu anda Hollywood'dan daha büyük bir endüstri. Çoğu oyunu tüm dünyada milyonlar oynuyor. Tabii bütün bunlar birden olmadı. Ben de bu vesileyle bilgisayar oyunları ile ilişki mi en baştan itibaren hatırlamaya karar verdim. Neredeyse bilgisayar oyunları tarihinin tamamına tanık olmuştum, onu da arada fark ettim.

River Raid

Pong'a yetişememiştik ama Atari zamanına denk geldim. Hem de ilkokulu yıllarımda. O zamanlar Tabii ki herkes bir Atari'yı yeshap olamıyordu. Genelde, o zamanlardaki renkli televizyonlar gibi, tандığınız bir arkadaşınızın evinde olan Atari'ye çökülürdünüz. Biz de Atari 2600 sahibi bir arkadaş bulmuş, haftada birkaç gün evinde televizyona anten girişinden bağlanan bu cihaz ve tuhaf kontrol aracı olan joystick'le birlikte geçmiştik. Japonca bir Oo oyunu terimli olan Atari, satrançtaki "Şah-mat" a benzer bir anlama sahip. İki tane joystick bağlanabilen konsol, oyunlarını üzerinde bulunan kartuş sayesinde kabul ediyordu.

İlk karşılaştığım oyun ise bir Activision çıkışı olan River Raid'di. Oyunda bir nehrin üzerinde kaçışınzın kutulurken önünüzdeki hedefleri dikörtün kutular atıp vuruyordunuz. Oyunu oynamaktan neredeyse avuçlarımızın içi delinirdi. Hala da arada iPhone'da oynuyoruz. Oyunu üreten ve hayatımda gördüğüm ilk oyun geliştirici firma olan Activision ise şimdi Blizzard tarafından satın alındı. Activision Blizzard olarak hayatına devam ediyor.

Boulder Dash ve Commodore

Anneyebabaya gerekli psikolojik baskıyı ve ağılamayı yaptıktan sonra bir gün benim de bir Commodore 64 bilgisayarım olmuştu. Eminim önden aldığımız Commodore ve Datasette'i (o zamanlar kasetten okutuyorduk oyunları) ve QuickShot joystick'lerle eve getirip kurduğumuz, "İşte bilgisayar bul" demiştim kendi kendime. Masmavi bir ekranda "Ready" diyen bir makineyle karşılaşıyordum. Commodore'a bir oyunu yüklemek de bazen baya yorucu olabiliyordu. "Kafa ayan" denen, datasette'ni okuma ve yazma kafasını manyetik banta olan yüksekliliğini ayarlandığı bir süreçten sonra, "okumayan" oyunları da okutup oyununuza yükleyebiliyordunuz. Tabii bir oyunun yüklemesi o yıllarda dakikalar alıyordu. Daha o zamanlardan bu zamana uzanıyor boyunca göreceğimiz "Loading..." yazısıyla ilk tanışığımız Commodore'da olmuştu. Boulder Dash'te de yeraltına toprağı kazan bir açtınız. Toprağın altındaki kayaların ve toprağın size kaymamasını sağlayıp, elmasları toplamaz



gerekliyordu. Sesleri çok etkileyiciydi. Tabii o zamanın 8 bit ses imkanlarıyla... 1984 çıkışı oyuna günlerimi ve gözlerimi verdim desem yeridir. Tabii Commodore'da birden çok oyun vardı, kaset değış tokuşu ve oyun kopyalama işine de girmiştim o yıllarda. Ortaokulda sınıf arkadaşlarıma kopya oyun satıp üç beş bir şeyler kazanıyor, kazandıklarımı da bilgisayarlarda harcıyordum. Tabii bu vesileyle az biraz programlama da öğrenmiş, basit kodlar yazabilir hale gelmiştim. Commodore'da Bruce Lee, International Karate, Cauldron, Pharaoh, Impossible Mission, Paranoid, California Games, Pirates, Ghost Busters, The Last Ninja ve gördüğüm ilk floppy disk oyunu The Guild of Thieves'i sayabilirim...

Amiga Yılları

Commodore 64'ü, iki kat hafızaya sahip Commodore 128 (bu arada bu sayılar kilobyte cinsinden, yani şu anda telefonunuzla çektiğiniz bir fotoğrafın neredeyse 20'de biri bir boyuta denk gelen hafızaya milyonlara insanın çokluğu geçti) ve tabii ki Amiga 500 takip etti. Amiga, bilgisayar tarihi açısından büyük bir zıplamayı. Gelişmiş ve grafiksel emicisine sahip 512 kilobyte hafızaya, 736x567 ekran çözünürlüğüne sahip acayip bir şeydi. Amiga sahibi olmadım ama yakın bir arkadaşımın Amiga'sıyla neredeyse her gün bir şeyler yapıyorduk. Gördüğüm ilk çizim programı olan Deluxe Paint, beni benden almıştı. Biraz zordu, oluşturmak istediğiniz görüntüyü hali gibi ilmek ilmek dokumanız gerekiyordu ama ekranda karşınıza çıkan "şey" hayallerinizin bile ötesinde oluyordu.

Amiga'da da bolca oyun oynadık ama nedense Amiga'nın yaratıcılık ve bir şeyler üretmedeki başarısı her zaman daha çok hatırladığım bir özelliğı: İnsanı başına geçtiğinizde "Bugün acaba bilgisayarla ne yapacağım?" diye heyecanlandırır, saatlersüren

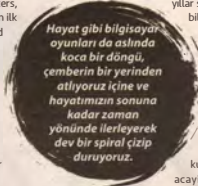
uğraşmalar sonucu bir tane plaj topu çizdiğinizde dünyalar sizin olurdu.

Amiga'da da ilk kez bir strateji oyunuyla karşılaşmıştım. Amerikan İç Savaşı'nı konu alan North and South'ta ordularınıza komuta edip savaşlar kazanabiliyordunuz. Bunun dışında ilk adventure / macera oyunum (Commodore'daki metin tabanlı Guild of Thieves'i saymazsak) It Came From The Desert oynarken sürekli bir korku içinde olurduk. Bir kasabadaki karanlık olayları çözerken karnıcaya dönüşmüş insanlara karşı hayat mücadelesi vermek genç

beyinlerimizi yeterince ürkütmiş olacak ki yıllar sonra oyunu tekrar açtımda bile unkmuden edemedim. İlk Prince of Persia oyununu da Amiga'da görmüştüm. İlerleyen yıllarda 286dx pc'mde de bu oyunu tekrar oynayacaktım... Amiga'dansınra işin içine PC girirdi. Artık liseye gelmiştik, bizimle birlikte bilgisayarlar da kuvvetlenmiş, grafikleri daha da acayip hale gelmiş, kasalarabüğün de tanıdığımız forma girmiş, kocaman 14 inç monitörler ve "ekran filtreleri" arkasından oyunları oynamaya başlamıştık. Joystick gitmiş, yerine fare gelmişti. Yön tuşları ve WASD kontroller de yıllarda popülerleşmişti...

O günlerden 30 küsur yıl ilerideyim şu anda. Hala dediği gibi oyun oynuyoruz. Artık oyun oynamak için ayrı oyun konsollarımız var, grafikler neredeyse dile gelip konuşuyor, sesler, görseller ve oyun mekanizmaları koptu gidiyor. Ama hep o ilk oynadığımız oyunların anılarını hatırlıyorum. Hayat gibi bilgisayar oyunları da aslında koca bir döngü, çemberin bir yerinden atlıyoruz içine hayatımızın sonuna kadar zamanyönünde ilerleyerek dev bir spiral çizip duruyoruz.

Şimdi izninizle Modern Warfare: Warzone'a (ki kendisi de bir Activision Blizzard oyunu) yeni 90'lar güncellemesi gelmiş, onu oynamaya gidiyorum.





NURAN TAŞHAN

Başka dilde ayrılık

Sonunda ikna oldum ve onsuz yeni bir hayata başladım. İtalya'ya giderken yanında pizza götüren tek anniyi benmişim. Bu metaforu kim bu denli kullanılır hale getirdiyse bizi ele gören herkes bu cümleyi söyledi. İkimizin de aşkımızı İngilizceye takas etmekten başka çaremiz kalmadı. O kendi yoluna gitti. Ben bu saplarla bir başıma kaldım. İngilizcem ise ayrıldığımızdan beri kıt'a duruyor.

Bu akşam büyük gün Mübarek Bon Fire kutlamaları var. Akşam çocuklarla toplanacağız. Planımız Tesco'dan birkaç şişe şarap alıp doğruca St. Paul Meydanı'na gitmek ve meşhur Bon Fire Night kutlamalarına katılmak. Caddeler, parklar şimdiden civil civil insan. Ben ve benim üçüncü dünya vatandaşı biraderlerimle Protestan bir İngiliz hatta bir kraliyet şövalyesi kadar gururlu bir şekilde meydanlardayız. Şansımıza gökyüzü her zamankinden alçak ve bulutlar daha sevecen. Resmenüşümüyoruz. Ceketimizi iliklemeden elimizi kolumuzu sallaya sallaya yürüdükümüz bugün yani 5 Kasım tarihi, "Kahraman Türk gençlerinin çeneleri kitlemedi, enseleri tutulmadı, kiş günu tişört ve terliklegezen İngiliz evlatları kadar rahat ve dirayetlilerdi" diye kaydedilsin isterim.

Elimizde şarap şişeleri Tower Bridge köprüsünü bağıra çağıra şarkılar söyleyerek geçiyoruz. İnsanlar muhteşimliğinde gizli tedirginlik barındıran bu orantısız neşemize pembe yanakları, boncuk gözleriyle gülümsüyor. Ve sonra içlerindeki anlayışa ayırdıkları kotayı çok hızlı doldurmuş gibi

hızla yürüyorlar yanımızdan. Tamirci Bob, otobüs şoförü James, asistan Richard... Aslında daha yavaş yürüseler onları Türkçeye çevirdiğimde kız kardeşleri Elizabeth 'in Antalya tatilinde animatör kuzenim Suat'la nişanlandığını görecekler.

Onlardan tek farkımız şimdilik burada misafir olduğumuz ve misafirliğimizin süresini kestiremediğimiz için hayatın içine karşmak konusunda her fırsatı değerlendirmeye hazır ve nazır oluşumuz. Bu nedenle sahip olmadığımız bu aldiyetalgısının üzerinden dermeçatma hatıralarılthale ediyoruz. Sadece hayatımıza İngilizce devam ediyoruz demek için.

Sırf bu halimiz yüzünden gittiğimiz İngilizce kursunun hocaları Cuma günleri adına "happyhours" dedikleri partilerde bizim olmamız çok istiyorlar. Verdikleri emeğin karşılığını minnettarlıkla gösteren en saygılı çocuklar bizi çünkü. Her şükrediyoruz bize "tatlim, sweatheart" dediklerinde, öyle seslensinler diye kaçak çalıştığımız lokantalardan nefes nefese çıkıyor, metronun merdivenlerini üçer beşer atlayarak yetişiyoruz kursa, bahşış almış gibi içim içimize sığmıyor bize gülümsediklerinde, müzik çaldığı anda dans ediyoruz. Daima bir zeybek havastericeketimizde, kurumayan.

Hâlbuki İstanbul'da olsak biz de gecenin sonunda onlar gibi şal desenli kadife koltuklu evlerimizde döneceğiz. Nazik abajurlarımızın

loş ışıklarını açıp televizyon karşısında ayaklarımızı uzatarak bir bira daha içeceğiz. Ya da beyaz bir florasın, ya yerine çay olacak sahne, ne yapalım.

Ama İngilizceye karıştırdığımız bu topraklarda karışmıza bir Betty çıkacak diye ümit ediyoruz. Betty gelecek gelmesine de onunla da İngilizce konuşmak gerekecek. Kara gözüm karakaşım yetecek mi birinci sınıf dünya vatandaşına dönmeye. Ne yapacağım? İçkiye yükleneceğim. Çünkü biliyorum yeterince içki içsem İngilizce konuşabiliyorum. Kafa göz yara yara konuşmalısın demişlerdi uçağa bindirirken, gerdege sokar gibi. Kelimelere kıyamam sanmışım. Ama içki içince ben de

bazuluyormuşum. Gelişine başlayacağım İngilizce sözcükleri, sıralı sırasız, acımış acımamış. "Şışt şak ol" diyecek Betty. Elimi tutacak, kalbine göstürecek.

Elim kalbine değdiğinde buraya yanımda getirdiğim çocukluk pizzamı düşüneceğim. "Ben" diyeceğim, yani, "I am", "I loved her", "where is she" mesela şu anda "do you know" nerede biliyor musun çünkü "I am very lonely" burada onsuz, anlıyor musun? "No" diyecek Betty, yok my honey, "you are not lonely you are alone" olacak doğrusu.

Elimizde şarap şişeleri Tower Bridge köprüsünü bağıra çağıra şarkılar söyleyerek geçiyoruz. İnsanlar muhteşimliğinde gizli tedirginlik barındıran bu orantısız neşemize pembe yanakları, boncuk gözleriyle gülümsüyor.



HAYDAR ERGÜLEN

Aşık Veysel, Işık Veysel

İlk onu duymuş olmalıyım, sesini önce, adını sonra. Aşık Veysel ayrı bir yerde tek başına durur. Onun öyküsü de efsanesi de özeldir. Siyahımsal. Yoksul'dur, karışık etmiştir, gözleri de. Bulamaz, bulunabilir ancak. Tam zamanında. Sesine de sazına da sinekler üşücektir biraz daha bulunmasa. Çok sevinçle karşılaşmıştır gelenleri, ilk kez çocuk olmuştur Veysel. Ve kaldığı yerden değil, en baştan, hatta ondan da evveline gidip başlamıştı çalıp söylemeye. Bulunduktan sonra bir o kadar ömrünü daha yakasına işlenmesi de sevincindendir. Sesinin sevinci, gözlerinin sevinci: "Yeter artık yumma gözün gör gibi!"

Bulununca gözleri açılmış gibidir, her şeyi gördüğünü artık saklamayacaktır. Bazen de sesin gördüğü, gözün gördüğünden yakındır, çoktur, başkadır. Sesin gördüğünü, gönülden saklamak olmaz. Veysel, adının ilk kez 'sıdk ile' çağrıldığını duyar. Veysel ve sazi. Veysel'e evi, Veysel ve bahçesi, Veysel ve çocukluğu. Nasıl bağlandıysa ikinci sevdiği de bağlaması olmuştur. Hatta "Benim sadık yarım" dediği "kara toprak", hayatın üstüne atıldığına göre, hayatta en birinci sevdiği de sazi olmuştur belki: "Ben gidersem sazım sen kal dünyada/ gizli sırlarımı aşıkara etme".

Gözün türlü halleri var. Gözün ışık olduysa hallere daha çok ilgi duyuyorum besbelli. Yalnızca görmeyi sürdürdüyü için değil, başkalarını da görmeyi öğlettii için. Mum dibini varın ısıtmasın, görmeyenin ışığı, mum ne, deniz feneri gibi aydınlatıyor yolu. Üç körün ışığını biliyorum. Biri Aşık Şahturna, çocuktum, Eskişehir'de, Asrı Sinema'da ya da Adalar'da bir yazlık bahçede dinlemiştim, sertti türkülleri, karayel gibiydi acı poyraz belki de, o günler yumuşak mıydı, memleketin siyasi iklimi yani, hayal meyal üç beş yumuşak zaman hatırlıyorum, hepsi de üzer beşer aylık, 12 Mart darbesinin hemen öncesinde olmalı, karartma öncesi son yaz. Onun sesi, sazi Demirel'e çatıyor olmalıydı o günlerde, "Morrison Süleyman'a", ağılık beylik düzeneine, faşizme... Deniz, Ulaş, Cevahir, Sinan Cemgil, Yusuf, Ömer Ayhan, İnan, İbo daha tazecek gençlerdi, yeni terlemişlerdi daha, yollara düşmemişlerdi henüz, öyleyse türküllere, ağtılara, acılı ezgilere de düşmemişlerdi.

Biri Ziya Mısırlı'dır, cokaşasın, şirleri, anıları, romanlarıyla o bir Gören Kalp'tir. Müzisyendir, Körler Okulu müzik topluluğuyla geldikleri Kurtuluş İlkokulunda tanıştım Ziya beyi, Eskişehir'de, birkaç kez geldikleri aklımda, çünkü yazdığım kitaplardan da almışım farklı zamanları'dır. "Baban senden daha eski, daha iyi



arkadaşımdır" diye espi yaptığım şair A. Ertan Mısırlı'nın babasıdır. Gönül adamıdır. Hayat doludur. Cumhuriyet'in 100. Yılı birlikte kutlayabilmek en büyük dileğimdir.

Ziya beyin dalıya demesine az kalmıştır zira. Cemal Süreya, Nahit Hanım için 'Cumhuriyet gibi kadın' der, hem Cumhuriyet'i hem Nahit Hanım'ı hem de pek sevdiği Orhan Velî'yi övmüş olur ya böylelikle, Ziya Mısırlı da 'Cumhuriyet gibi adam'dır.

Diğeri de daha 7 yaşındayken 'iki gözü iki çiçek' olan Veysel: "Çiçeğe yatmadan evvel anam güzel bir entari dikmişti" der, sonra çiçek zorlu gelir, sol gözüne de çiçek beyi çıkar. Çiçekten ışığa. Veysel gözlerini yitirir ama, eşi Gülizar'ın dediği gibi "gözleri gönlüne çevrilir", gözünde çiçekler açar, gönlünde ışıklar.

Halk şiirinin Yunus'u neyse, halk aşıklarının Veysel'i de odur. Yunus "Gelin tanış olalım/ işi kolay kılalım/sevelim sevelim/dünya kimseye kalmaz" mı demiştir, Aşık Veysel "Güzelliğin on par'etmez/Şu bendeki aşk olmasa" diye adeta gerçeğin demine hu dedikten sonra, bir bakıma Yunus'un nefesinin süregini dile getirecektir: "Koyun kurt ile gezerdi/Fikir başka başk'olmasa" Elibette bazılarına büyülenme gibi gelebilecek dizeleri de, şiirin sonunda bir tevazu ehli ve tevazu yolunun talibi olarak

kendini hakir görmeye hiçleştirmeyle bağlayacaktır: "Anılmazdı Veysel adı/O sana aşık olmasa".

**Halk şiirinin
Yunus'u
neyse, halk
aşıklarının
Veysel'i de
odur.**

AleviBektaşî geleneğinin Cumhuriyet dönemindeki en büyük ozanidir hiç kuşkusuz, Sivas Lisesi Edebiyat Öğretmeni Ahmet Kutsi Tecer öncülüğünde 5 Aralık 1931'de düzenlenen Halk Şairleri'ya da Aşıklar Bayramı'nda kaderi değiştiğinde 37 yaşındadır, usta malı türkü ve deyişler çalıp söylemektedir. Çoktan

usta ozan olması gereken bir yastır bu, üstelik daha kendi şiiri de yoktur. İlk yazdığı şiir, Cumhuriyetin 10. Yılı onuruna saz şairlerinden istenen şiirdir, "Atatürk'tür Türkiye'nin ihyası". Aşık Veysel o sırada 39 yaşındadır.

Çiçek salgını gözlerini kapamıştır ama, Cumhuriyet onun gönlünü açmıştır. Dilini, telini, içini, yolunu da açan Cumhuriyet, Veysel'in ışığı da olmuştur. Aydınlıktan, ışıktan söz edildikçe aklı ilk gelen, Veysel'in gözleriyle birlikte Cumhuriyet'in de gözbebekleri olan KöyEnstitü'lerine Halkevleri'dir. "Cumhuriyetkimsesizlerin kimsesidir" sözü insanı açılatacak kadar güzeldir. Bir adım sonrası sosyalizmdir. En çok da Veysel'in kimsesi olmuştur Cumhuriyet, onu elsiş dalsız halsiz kolsuz telsiz dilsiz

birakmamıştır. Veysel nasıl 40 yaşına yakın keşfedilen bir mucizeyse, Cumhuriyet de onu ağırlayan, sayan, yaşama kavuşturan mucizesi olmuştur, Veysel'in gözleri olmuştur. Bundandır Atatürk'ü bunca çok anması, "bütün dünya kan ağladı/ Ağlayalım Atatürk'e" diyerek kan ağlaması.

Gelenek, el almakla, usta-çırak ilişkisiyle kurulu şirde de, müzikte de ya da o yolda yazanları, çalıp söyleyenterini okuyup izlemekle, duyu dinlemekle olur. Bu ikincisi daha çok geleneği yorumlama ya da dönüştürme olarak sonuçlanır. Geleniğin en güçlü biçimde sürdüğü alanların başında da halk şiiri, saz şairliği, aşıklık gelir. Kimseyi dışında bırakmaz neredeyse, öyle bir daire, öyle bir haledir gelenek. Veysel geleneği de kendisi olan bir aşiktir, başka halk aşıklarında sıkça rastlanan pirin 'rüya' yızıyaretine rastlanmaz onda, yaşı da hayli ileridir, şiir için olduğu kadar müzik için de. Ama Tecer'in onu keşfi, ilgisi, neredeyse Aşıklar Bayramı'nın Aşık Veysel Bayramı sayılmasına yol açacak kadar önemlidir. (Bu arada şiirlerini çok sevdiğim, benim için önce Kemal Varol hepsi okunası birbirinden şahane romanlarıyla da bizi yine 'şirsin' bırakmıyor, Aşıklar Bayramı da bunlardan biri.)

"Eledim eledim toprak eledim" diye değiştirmiş dizeyi, Aşık Veysel'i dinlerken. Uzun ince bir yoldan, kara topraktan, iğberlerin öküzü hoşça tutmasını istemesinden belki de, o türküsünü söylerken sözcükler de toprağın elenmesi gibi dökülür usulca. Kum saati birikir gibi. Biraz toz da kalkarsesinden, sözcüklerin üstünü ancak açıyordur çünkü, kolay kalkmayacaktır toz. Veysel başında, Alevi-Bektaşilerin taktığı Cumhuriyet fotoğraflarının önünde oynayan çocuklar hala. Hep bağlıdır toprağa, yaşama da yolu da çocuğu da, tabii türküler de toprak kokar.

Veysel 'Aşık'tır, Cumhuriyetin aşığıdır. 'Şair' deyince Nazım Hikmet, 'Üstad' deyince Necip Fazıl, 'Aşık' deyince de Veysel gelir akla Cumhuriyet'te. Ece Ayhan'ın söyleyişi de şıktır, zekicedir, "Aşık Veysel halk değil, Halkevleri şairidir" demiştir, şairler malum, romancılar, öykücüler gibi önüne bakıp yazısını yazan takımından değildir, berberler benzerler, iki şık şık saçta, üç şık şık havaya, yani şiir yazdıklarından daha çok da şiir ve diğer şairler hakkında konuşurlar. 55 yıldır şiirle uğraşıyorum bunun nedenini hala anlayabilmiş değilim, demek ki şair değilim!

Ece Ayhan eksik söylemiştir, Veysel halk şairidir, çünkü aynı zamanda Halkevleri şairidir. Keşke Köy Enstitüleri şairidir diye de ekleseydi! Bu ikisinin de şairi olmak, halk çocuklarının, köylü çocuklarının umudu, evi olan bu kuruluşlarda çalışmak, ders vermek, ışık tutmaktır. Aşık Veysel olmak, Işık Veysel olmaktır.



Sosyalleşirken başkalarında kendimizi
tortuyor, hıraya geliyor,
dengeği buluyoruz.
Bir süredir, sadece kendimizle
konuşmaktan, teker teker
birbirinden uzaklaşan gereğene
dönüştük. Ve sanırım artık sadece
pixellere yansıyan sesimizden de
anlaşıldığı gibi, yavaş yavaş
deliriyoruz.





ERDAL GÜNEY

LEYLEK DE YUVADA ÜÇ OLUR...

- Anam sen hâlâ kullanıyor musun o kilimi? Ahı gitmiş vahi kalmış artık onun...
- Feray Hala vermişti bu kilimi, sen daha bir yaşında ya vardin ya yoktun. Kil ipten dokuma bu; bulunmaz şimdilerde! Bakma artık böyle olduğuna, eskiden alacalı, rengârenkti. Dayanamadı yıllara, zamanla soldu haliyle...

Bak üzerindeki bu sandık motifi, çeyizim hazır demek. Bu küpe motifi, evlenip yuva kurmak istiyorum demek. Bu da saç bağı motifi, ölünceye dek sevdiğimle olmak istiyorum demek...

- Elceğizlerine yazık güzel anam, yıkamışın bir de...

- Karışma sen! Ömrü bitmedi bunun daha, hem Zübeyde Hanım TeYZe'nin hatırası var...

Annemin emir telakki ettiğimiz cümlesi evde işitildi mi ikiletilmezdi. Sustum, başımı öne eğip yılların tozu anılarının sıyrılıp gelen simaların dolu fotoğraf albümüne bakmaya devam ettim. Elindeki değnekle kilimi çırpmaya devam ediyordu annem. Islak kilimin aldığı her darbeye çıkarttığı ses, parçalanmamak için birbirine tutunup zamana direnen iki ipliklerin müşterek feryadı gibiydi.

Kilimden etrafa saçılan su damlalarından fotoğrafları korumak için albümü kapattım. Islaklığı ile ağırlaşan kilim iki portakal ağacı arasında asılı duran kalın ipi esnetiyordu. Annem çırpmayı bıraktığında kilimin saçaklarından yere akmaya başladı su damlaları. Oturduğum sedire gelip yanıma ilişti annem. "Zübeyde Hanım TeYZe olmalı şurada ki," deyip çiçek desenli elbise, uzun boylu, sıyah saçlı, esmer genç kıızı işaret etti. "Yanımdaki de Feray Hala."

Boynunda asılı duran gözlüğü taktıktan sonra fotoğrafı albümden çıkartıp yakından baktı. Arkasını çevirip el yazısı ile yazılmış tarihi mırıldandı. "Mayıs 1936... O zamanlar



Çiğdem Fahrettin Engin Erdoğan

Feray Hala 16-17 var yok, Zübeyde Hanım TeYZe de olsa olsa 18-19'dur... Feray Halam anlatmıştı..." diye söze başladı annem.

"Zübeyde Hanım TeYZe, Hacivaz Bey'in küçük kızı. Öyle bildiğin beylerden değil Hacivaz Bey. Yörenin önde geleni, okuma yazma bilir, savaş görmüş geçirmiş biri. Bir de atı var; Sarıkız, nasıl güzel, nasıl heybetli. Güneşin altında elinde şemsiye, yeleleri altın sarısı gibi parıldayan Sarıkız'a biner kasabaya gider gelirmiş Hacivaz Bey. Köye dönerken Sarıkız'ın heybesinden dağıtacağı lokumları sabırsızlıkla beklermiş çocuklar. Halkevi kasabada açıldığında okuma yazma ve kilim dokuma kurslarına katılınsınlar diye genç kıızı olan ailelerle konuşup onları ikna etmiş; lafı ikiletilmeyen, sözü dinlenenlerden Hacivaz Bey. Zübeyde Hanım TeYZe ile Feray Hala da heves etmişler kilim dokumaya. Her hafta başı sabahtan yola koyulup Hükümet Konağı'nın yanındaki barakalarda verilen kursları için yürüyerek kasabaya giderlermiş..."

Annem cümlesini tamamlamıştı ki babamın sesi duyuldu evin balkonundan, "Yemek kaynıyor napsarınz kafa kafaya vermiş, ne konuşursunuz!"

Annem, "Altını ki, bir iki karıştır!" diye babama seslendikten sonra kaldığı yerden devam etti.

"Zübeyde Hanım TeYZe ilk kez Hükümet Konağı'nın önündeki talihsiz olayda görmüş Komite Tevfik Teğmeni. Tevfik Teğmen eyerinden hafifçe yükselip üzüngiye ağırlığını verdiği sırada huysuzlanmış at;

şöyle bir zıllınca atıvermiş üstünden onu. Askerler yardım etmek için koşuştururken, çevredeki de olan bitenin merakıyla Hükümet Konağı'nın bahçesine dolmuş. Tevfik Teğmen ayağa kalkmış, toza toprağa bulanan üstüne başına çekti düzen vermeye çalışıyormuş. Şapkasının da tozunu çırpıttıktan sonra başına takan Tevfik Teğmen yavaşça atına doğru ilerlemeye başlamış. Kimsede çıt yok; herkes merak içinde ne yapacağını bekliyormuş. Tevfik Teğmen elini uzatmış, atının başını okşamaya başlamış. Cebinden çıkarttığı çakısındaki cimbrizla iğneyi çektiğinde anlaşılmış atı zambırın soktuğu. Ardından askerlerden sabunlu su isteyip zambırın iğnesini sapladığı yeri temizlemiş. Koskoca komutanın kendisini sırtından atan ata şefkat göstermesine şaşırmış herkes. İşte o vakit bir şey cız etmiş Zübeyde Hanım TeYZe'nin içinde.

Köye dönüş yolunda kızlar öve öve Tevfik Teğmeni fısıldışırken, Zübeyde Hanım TeYZe'nin ağzını bıçak açmıyormuş. Suskun ve içine kapanık hâli Feray Halanın gözünden kaçmamış. Zor, ketum bir tarafı varmış Zübeyde Hanım TeYZe'nin; Öyle derdi Feray Hala. Artık her hafta başını ipe çeker olmuş. Yan gözle baraka penceresinden Hükümet Konağı'nın bahçesine bakıyormuş; bir umut Tevfik Teğmeni görebilmek için. Gel zaman git zaman yaz başında kurslar bitmiş. Zübeyde Hanım TeYZe'nin umutları kursların tekrar açılacağı yaz sonuna kalmış."

Annem elinde tuttuğu fotoğrafı albüme geri koyduktan sonra, sağ alt köşede Zübeyde

Mehmet Ali & Akşemseddin

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Hanım TeYZe, Feray Hala, büyükan nem ve kendisinin de olduğu fotoğrafı işaret etti parmağıyla. "Bak, bu da kilim dokuma sergisinin olduğu günden bir fotoğraf. Tanındı mı beni? Büyükanenem götürmüştü. Yedi yaşıyordum," dedi ve anlatmaya devam etti.

"Kasabada kabadayı kavgalarını, kız kaçırma olaylarını, ağaç kaçakçılığını saymazsak pek bir hadise olmadı. Tabii bir de köylerdeki su kavgaları. Ne vakit bizim köyde su kavgası olsa Hacıvaz Bey çözümleri sorulur. Güvenirmiş köylüler ona. Kavgaların birinde jandarma gelene kadar köyün ileri gelenlerinden birkaç kişiyi yanına alıp kavgaya edenleri barıştırmış. Her defasında horoz kesip barış sofrası kurarmış Hacıvaz Bey. Durduk yere kavgaya çıkarılan bile olurmuş onun bu iyi huynundan dolayı. O akşam da yine sofraya kurulmuş, yemekler yenmiş. İkinci vakit köyün kızlarıyla Ayvasıl Suyuna çamaşır yıkamaya giden Zübeyde Hanım TeYZe eve döndüğünde annesi kahve tepsisini ellerine tutuştururken, 'Nerede kaldın bu vakte kadar!' diye de çıkmıştı. Odada kimlerin olduğunu bilmeden paldır küldür girmiş içeriye Zübeyde Hanım TeYZe. Gaz lambasının ışığında eğilip kahve tepsisini uzatırken göz göze gelmiş Tefvîk Teğmen ile. Öylece kalakalmış. Çöğürleri kaçırmış hemen, saçıklığı, utandığı anlaşılmışın diye. Telaşa doğrulup odadan çıkmış, 'Kızım muhtarın kahvesini de versene!' diye seslenen babasının sesini kendine gelmiş. Bir su kavgası çıkar umudulla geçmiş koca yaz Zübeyde Hanım TeYZe için.

Bizim köydeydi merkezi okul. Cıvarda ne kadar köy varsa çocukları bizim okula gelirdi okumak için. Yaz sonu yeni gelen öğretmen karşılamak için Hacıvaz Bey, Zübeyde Hanım TeYZe'yi de alıp rıhtıma gitmiş. Gemi ile yolculuğa çıkacak olanlarla birlikte, açığa demirlemiş gemiden inen yolcuları ve yükleri getiren tekneyi beklemişler. Tekne rıhtıma yanaşırken, 'Hacıvaz Bey hayırdır, yolculuk mu var?' diye kendilerine yaklaşan seni duyuncu başını çevirip baktırmış Zübeyde Hanım TeYZe. İlk kez sesini duymuş Tefvîk Teğmen'in, üniformasız, takım elbiseli halıyla. Hacıvaz Bey, 'Yok komutan, yeni atanan öğretmen bекleriz Zübeyde kızım!a. Hayırdır, sen?' diye sormuş. Tefvîk Teğmen, Zübeyde Hanım TeYZe'yi başıyla selamlayıp merhaba dedikten sonra, 'Tayinim çıktı gidiyorum artık,' diye cevap vermiş. Zübeyde Hanım TeYZe yutkunmuş, sesi çıkamamış, avuçları terlemiş. Gemiden gelen tekne kıyıya yanaşınca ayrılmışlar. Zübeyde Hanım TeYZe'nin son görüşü olmuş Tefvîk Teğmen'i. Sonraları anlaşılmış tayin meselesinin iç

yüzü. Zübeyde Hanım TeYZe'nin gönlüsüz vardığı, rahmetli kocası Sarıların Bahtiyar'ın başının altından çıkmış meğere her şey. Bu Sarıların Bahtiyar, kasabanın ileri gelen ailelerinden birinin ipe sapa gelmez oğlu. Kaymakam da bekâr olunca birlikte oturak âlemlerinde günlerini gün ederlermiş; araları iyiliymi yanı. Ağaç kaçakçılığından zenginleştiççe zenginleşmiş Bahtiyar. Tabii Tefvîk Teğmen aman vermemiş hırsızlığa. Bahtiyar'ın adamlarıyla çatışmada kolunu sıyırp geçmiş kurşun. İşine taş konulmuşundan rahatsız olan bey bana, gel zaman git zaman kaymakamla birlikte tayinini çıkarttırmışlar zavallı teğmenin.

Tabii bu olan bitenden haberi yok Zübeyde Hanım TeYZe'nin. Zaten Tefvîk Teğmen de gitmiş. 'Bundan sonra herkes bir bana, içimde ateşin harı olur!lar gayrı, ha kendi kendime yanımsın ha birinin harıyla,' demiş, kendini ilk isteyen kişiyi, Sarıların Bahtiyar'a varmış talihsiz Zübeyde Hanım TeYZe. Tek isteği odaları camlı bir ev olmuşt.

Camlı ev ne arar o vakitler! Tek tük. Pencereler ya naylondan ya da tahtadan; camlar Beyrut'tan geliyor gemiyle.

Merkez okula atanan Öğretmen Ali İhsan Bey ve eşi Muzafer Hanım köye gelince köy hayatı da renklenmiş. Çocuklar cici anne, genç kızlar abla der olmuş Zübeyde Hanım'a. Okul çağıni geçiren kızlara okuma yazma öğretmiş, ilk portakallı reçeli ve keki onun sayesinde tatmış köydekiler. Muzafer Hanım gün batımında, bacasına yuva yapmış leyleklerin olduğu okul lojmanının çatısına çıkıp, Zübeyde Hanım TeYZe'nin Tefvîk Teğmen için dokuduğu ama veremediği kilimi serip uzak denizlere doğru dalarmış kahvesini içerken. Ara ara da uğralıp şarkı söylemiş. O notalar gün batımı serinliğinde hane hane köyü dolaşmış. Zamanla, Zübeyde Hanım TeYZe'nin bir diğer sırdaşı da Muzafer Hanım olmuş. Komite Tefvîk Teğmen'i bilen. Bu şarkıyı Muzafer Hanım, Zübeyde Hanım TeYZe için söylemiş derti Feray Hala.

Leylek de yuvada üç olur, Bey kızı sarması güç olur,

Al beni komitem al beni, Camlıca odalara koy beni...

Babamın sesi doldu yine bahçeye, annem şarkıyı söylerken, 'Yahu yemek diyorum! Kaynamaktan telef oldu. Siz şarkı şenlik peşindesiniz. Haydin gelin gedin gayril'.

Annem yerinden doğrulup eve doğru ağır adımlarla yürürken şarkıyı mırıldanmaya devam etti. 'Aman aman Zübeyde'min saçları, İnci midir Zübeyde'min dişleri...' Annemin sesi uzaklaşırken portakal ağacına asılı kilimin saçaklarından birkaç damla daha usulca kanıştı toprağa...



"Çizmeyi aşmak" deyiminin anlamını: "Bilmediği, akıllını ermediği, yetkisi dışında bir işe karışmak" olarak ifade edebiliriz.

"ÇİZMEYİ AŞMAK"

Peki bu deyim nasıl ortaya çıkmış?

Hikayesi için bir rivayetin peşinden 19. yüzyılın Paris'ine doğru bir zaman yolculuğu yapıyoruz. Fransız ressam Delacroix, sergisini gezen bir kişiyi, eserlerinin birinin önünde uzun süre kaldığını görürce, merakla yanına gider. Adam da kendisinin kunduracı olduğunu söyleyerek, resimdeki süveyinen çizimleriyle ilgili tenkitlerini uralıyor. Ressam hemen tuvalini ve boyalarını getirerek adamın söylediği biçimde çizmeyi düzeltiyor ve gerçekten daha iyi olduğunu görmekten memnun olarak adama teşekkür ediyor. Buraya kadar herşey yolunda gidiyor.



Ancak kunduracı resmin önünden ayrılmıyor. Aynı memnuniyetsiz ifade ile bir süre sonra tenkitlerini bu sefer süveyahin kemeri, pantolonu derken renkleri, tonlamaları, gölgelendirmeleri üzerine de sürdürürce ressam dayanamıyor ve diyor ki:

- Sen kunduracısn, çizmeden yukarı aşmal

Mevlânî'yi yansormuşlar: O kedarı okursun, o kadar yazarsın, ne bilirsiz? Mevlânî şö cevabı vermiş: "Haddimi bilirim". Haddimizi bildiğimiz günleler



Asla yalnız yürümeyeceksin



ARZU ERKAN YÜCE

Anne babama yüküm evde. Yiyici olarak görüyorlardı beni. Bu evde yaşıyorsam yediyim ekmeği hak etmiyordum. Okumak için yapıp tuttuşuyordum. Derslerim de iyiydi. Kendisi de gencecik ve eğitime düşkün bir kadın olan edebiyat öğretmenin defalarca ailem ile iletişim kurmaya çalıştı ama ne fayda. "Canıma kıyarım" dedim yine de liseye göndermediler beni. Evin işi dururken okullarda boy gösterip koca mı arayacaktım? "Bizden buraya kadar, okuyup da ne olacak âlim mi olacaksın, ev mi geçiredebileceksin? Sanki üniversiteyi kazanacaksın? Ettüğümüz masrafa değmez. Kardeşini okutmaya ancak gücümüz yeter, erkek bu, ilerde ev geçirecek, işsiz kalacak değil ya". Sürekli bu lafları işitmekten ben de kendime inancımı yitirmiştim. Bir hizmetçi bile denemezdim benim için, kendi evimde karın tokluğuna çalışan bir köleydim. Tüm gün ev işleri yapar yine de yaranmazdım. Yemeğin en iyi yeri babama ve erkek kardeşime verilir. Hiç anlamazdım, hiç değiliz annem bana neden sahip çıkmazdı, ne günah işlemiştim de bunları yaşıyordum?

Adet gördükten sonra iyiden iyiyi batmaya başladım gözlerime. Alımlıydım. Yürüyüşüm, oturuşum, gülüşüm her şeye karışır oldular. Saçıma salık bırakmam, müzik dinlemem, evde kız kızı eğlenmek, dans etmek suç, kitap okumak suç. Kapının önünde arkadaşlarla oturmak bile yasaktı artık. Kız kısmı öyle yapmaz, kız kısmı öyle gülmez. Kız olduğuma bin pişman ettiler. Ne vardı ben de erkek kardeşim gibi okusaydım, ders yaparken şöyle ayaklarımı uzatsaydım da yemeyim önüne gelseydi. Neden hiç değerim yoktu gözlerimde. Kız olmaktan, bedenimden nefret ettim.

Erkek kardeşim aşırı kıskançtı. Annem babam belki bana hiç vurmadılar ama sözleriyle, gözleriyle dövdüler hep. Kardeşimse aşırı sinirliydi, sık sık tehdit eder üzerine yürürdü. Odama kaçır, saatlerce ağlar, bu evden kurtulmanın hayalini kurardım. Bir gün çok dövdü beni. Mahallede falanca bana âşıkmiş diye laf duymuş, adın çıktı, sen mi ümit verdin, diye saçlarımdan sürükledi. Bizimkiler görmezden geldiler. O gün hayattayapayalnız olduğumu anladım, ne olursa olsun o evden gitmeye yemin ettim.

Daha 16 yaşındayken istemeye gelmek için haber yollamalar başladılar. Annem her gün bu konuyu açıyordu. Annem kendi aklınca, beni onun yaşamından daha iyi bir yaşama kavuşturma peşindeydi, babamsa sofradan bir boğaz eksilmesinin. Çok geçmeden muratlarına da erdiler, bir uzak akraba ile nişan, yaza da düğün. Zorla evlendirdiler diyemem, sözde bana da seçme hakkı verdiler, sanki söz hakkım varmış gibi! Adam benden on yaş büyüktü. Fransa'da yaşıyordu. Yaşıklı, modern görünümlü ve varlıklıydı. Hiçbirinde gözüm yoktu. Aklım fikrîm okumak, kendi

ayaklarının üzerinde durmaktaydı. Tek bir şartım vardı; eğitime devam etmek. Eşim olacak; yengemin de yanımda olduğu bir kısa buluşmada, evlenince okulu dışarıdan bitirmeme, çalışmama izin vereceğine söz verdi. Ben de zerre değerim olmayan o evden kurtulup özgürleşmek için evlenmeyi seçtim. Rahatlamışlardı. Bir anda kıymete binmiş, evlenince nedense saygılarını kazanmıştım.

İlkin benim de kanım kaynamıştı eşime. Nikâh, düğün... ailem ne dediyse yaptı. Beni de hep el üstünde tuttu. Dualarım kabul oldu diye sevinç içindeydim. Çok sürmedi. Fransa'daki evimize yerleştikten kısa süre sonra bambaşka birine dönuştü. Kıskanç, memnuniyetsiz bir adamdı. Hiçbir şeyi beğenmiyor, beni her fırsatta aşağılıyor, dışarı çıkama, arkadaşlık kurmama izin vermiyordu. Değil yarıda kalan eğitimi tamamlamak Fransa'da dil öğrenme bile engel olmaya çalışıyordu. İsteklerine karşılık vermediğimden önce ufak ufak hakaretlere kendiliğinden baskı ve aşağılamalara,

KAHEV'in Youtube'da yayınlanan "Asla Yalnız Yürümeyeceksin" isimli videodan alınmıştır.

Benim yaşadıklarımı ve daha kötülerini yaşayan milyonlarca kadın olduğunu gördüm. Hem içim yandı hem de ne yalan söyleyeyim, yalnız olmadığımı görmek bana iyi geldi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantev.org>

sonra kapı duvar yumruklama, eşya fırlatma, sonra itirme derken, tekme tokat... Bazen pişman oluyor, tüm bunlar olmamış gibi davranmamı bekliyor, aşırı sevgi gösterilerine, hediyelere boğuyor, sonra da bunların acısını çıkarıyordu. Bir kısırdöngünün içine sıkışıp kalmıştım. Kabul edecek bile olsalar zulümleri kat kat artacağından ve yüzde yüz beni suçlayacaklarından, aile evine dönmeyi aklımdan bile geçiremezdim. Yağmurdan kaçarken doluya tutulmuştum. Cidecek yerim, beş kuruş param yoktu. Çaresizce katlandım. Tek bir istek ya da şikâyetim bulunmadan huyuna gitmeye, saldırılarını ufak hasarlarla atlattırmaya çalıştım. Onu değiştiremeyeceğimi anlamıştım. Zaman kazanmaya çalışıyordum. Sosyal medyadan edebiyat öğretmenime ulaştım. Durumu anlattım. Bana yardım edeceğinden emin olduğum tek kişi oydu. O da bana kadına şiddet ile ilgili bilgiler alabileceğim danışma hatlarının numaraları, internet sitelerini, sosyal medya hesaplarını, bazı yazıları gönderdi. O gün hayatta yapayalnız olmadığımı anladım. Sık sık beni yokladı, bana yoldaş oldu. Yakalanacağım diye ödüm kopsa da içip içip sızdığı akşamlarda internette gizlice araştırma yapıyordum. Benim yaşadıklarımı ve daha kötülerini yaşayan milyonlarca kadın olduğuna gördüm. Hem içim yandı hem de ne yalan söyleyeyim, yalnız olmadığımı görmek bana iyi geldi. Bu yaşadıklarımın benim suçum ve kaderim olmadığını, kendi hayatımı benim elinden elinden çekip alabileceğimi, bunun için mutlaka yardım almam gerektiğini, tüm bunları bir erkeğe muhtaç kalmadan yapabileceğimi öğrendim. Şiddet gören ve bundan kurtulan kadınların güçlenme hikâyeleri ve röportajlarını okumak, haklarını öğrenmek iyi geldi. Yaz tatilinde memleketi döndüğümüzde ilk fırsatta baronun acil yardım hattını aradım ve kurtuluş hikâyem öyle başladı. Orası biraz uzun.

Sosyal medyada kadın dayanışma hesaplarının sürekli paylaştığı; "dayanışma yaşıyor", "İstanbul sözleşmesi yaşıyor" ve "asla yalnız yürümeceksin" sloganları hayatı felsefem ve kurtarıcı oldu. Mücadelem gönüllü avukat ve kadınların desteği ile her iki ülkede yıllarca sürdü. Sonunda o illikden kurtuldu. İş bulmam, eğitimimi tamamlamam, meslek edinemem hiç de kolay değildi, ancak hayatımda ilk kez "kendi namıma" çalışmak çok güçlendirici oldu. İçine doğduğum aileme göbek bağımı kestim ve kendime dostlardan oluşan yeni bir aile kurdum. Şimdi iki dil konuşan, üç kız çocuğunu burslu olarak okutan, onlarca kadına gönüllü danışmanlık yapan bir avukatım. Yakında, içinde pek çok kadının mücadelesi ve "yeniden doğuş" hikâyesine yer verdiğim bir kitabım yayınlanacak, pek çok kadına ilham kaynağı olacağını umuyorum, tıpkı benden öncekilerin bana olduğu gibi.



BARIŞ AKPOLAT

10 yıl öncesini yaşamak mümkün mü?



Mesleğime başladığımda abi dediğim insanlar yani benden önceki müzik gazetecisi jenerasyonun birlikte büyüdüğü, kurulum, büyüme, gelişme dönemlerine şahitlik ettiği bazı gruplar vardı. Geçen gün yeni şarkılarını dinlerken The Ringo Jets ile böyle bir bağım olduğumu hissettim. The Ringo Jets ile kuruldukları an olmasa bile ilk konserlerinden beri çok yakınım. Kariyerlerinde pek çok beğendiğim işin yanında mesafeli durduğum üretimleri de var. Neticede benim de tüm yazılarım iyi değil, beğenilmeyen işlerim de var. Üretim böyle bir şeydir, eleştirir kaldırılabilmek bu işin önemli bir parçasıdır. Onlar bu işin hakkını her açıdan verebiliyorlar.

Grubu ilk kez 2012'de Asmalımescit, Babylon'daki Newcomers Weekend'de izledim. The Ringo Jets ile o günden beri bağımı kopmadı. Yeni denemeler açık, arından pek çok gruba yol açabilecek kalitedeki grup, o bahsettığım konserin gecesinde The Lunchpack EP adında kariyerlerinin ilk üretimini mekânda satışa çıkarmıştı. O EP'den yaklaşık 120 adet üretti. İki yıl sonra yayınlanacak albümlerindeki bazı şarkıların ilk halleri bu EP'de duymuştuk. Bu EP'nin, Mehmet İncili'nin stüdyosunda yenilenmiş miksaajıyla 11 Haziran'da dijital servislerde dinlemeye açacak. Bu EP'ye bir de yeni bir şarkı eklemişler: "Fool's Crown".

EP'nin açılış şarkısı olan Fool's Crown hep aradığım ham ve güçlü TRJ sound'unu aşıyor. Sözleriyle onlardan bekleyeceğim bir anlatıma sahip, protest bir duruş sergiliyor. Buradan sözlerini çevirerek büyüyü

kaçırmak istemem. Fakat "Fool" yani "aptal/sersem" ve crown yani "taç" kelimelerini birleştirdiğinizde aklınıza ilk kim geliyorsa sözleri ona ithaf etmenizden benim açımdan bir sorun yok. Onların da böyle bir problemi olduğunu sanmam.

The Ringo Jets şu güne kadar çok klas üretimler yaptı. Grup üyelerinin Cosmic Wings, Eskiz gibi yine klas ve memlekette türünün öncüsü projeleri de takdire şayan. Doğru bildiklerinden şaşmadılar, farklı tarzlarda denemeler yaptılar. En önemlisi hiçbir zaman "miş gibi" yapmadılar. Garaj rock ve punk gibi tarzların temelinde yatan "Do It Yourself" yani "Kendin Yap" felsefesine hala sadıqlar.

The Ringo Jets'in yarattığı hissiyaratın bazı gruplar var. Bir şarkıyı dinler dinlemez, bir sözü veya gitar riff'ini duyar duymaz hayatımdan belli dönemine götüren hissiyattan bahsediyorum. Gren, mor ve ötesi, Dorian, Dandadan, Kolektivistanbul, Tamburada, Sakin'in üretimleri. Şebnem Ferah'ın "Kadın", Pentagram'ın "Anatolia" albümleri... Mirkelam'ın ilk albümündeki İskender Paydas davul soundu. Tarkan'ın Ölürüm Sana şarkısındaki gitar riff'i. Veya bir Sezen Aksu şarkısı. Bunların hepsi o kadar değerli ki...

Slayer, Megadeth, Kyuss, Corrosion of Conformity albümleriyle Rumelihisarı'ndaki balkonlu evimde bir ergenim metalciyim. mor ve ötesi ile 19 yaşında bir üniversite öğrencisiyim. The Lunchpack EP ise tam 10 yıl önce çıkmış. Bugün dinlerken yine 26 yaşında, Beyoğlu'nun arka sokaklarında sigarasını tüttürerek yürüyen bir müzik işçisiyim.



Sen yağmurlu günlere yakışırırsın
Yollar çeker uzak dağlar çeker uzak evler
Islanan yapraklar gibi yüzün ışıır
Işırsa beni unutma

Alır yürür sıcak mavisi gökyüzünün
Kuşlar döner uzun yağmurlardan sonra bir gün
Bir yer sızlar yanar içinde büsbütün
Her şeye rağmen ellerin üşür
Üşürse beni unutma

Ücretsiz PDF kitap Arşivi <https://rantey.org>

Gülten Akin

GÜLTEN AKIN



İnceliklerin
şairi Gülten
Akin 23
Ocak 1933
tarihinde,
cumhuriyetin
ilk yıllarında
Yozgat'ta
dünyaya
gelir.

Çocukluğu ikinci dünya savaşının yıkıcı etkilerinin hissedildiği döneme denk gelen Akin, ilkökulu Yozgat'ta bitirmesinin ardından ailesiyle Ankara'ya taşınır. Burada ortaokul ve liseyi bitirir. Özellikle ilçe yıllarında yaşadığı yalnızlık hissi kendisini şiire sığınmaya yöneltmiştir.



İlk şiiri
Son Haber
gazetesinde
yayınlanır,
ardından
Hisar,
Varlık,
Yeditepe,
Türk Dili ve
Mülkiye ile
devam eder.

Eşi Yaşar Cankoçak'ın kaymakam olması sebebiyle memleketin pek çok şehri onların durağı olur. Gittiği yerlerde kadınlarladayanışma faaliyetleri, ihtiyaç olan yoksullarına gönüllü avukatlık, öğretmenlik gibi işlerle toplumla iç içe ilişkiler geçirir. Bu ilişkileri en güzel ifade eden yine kendisidir: "Şiirinsüreci, toplumun değişmesüreci, buğdayı yetmesüreci... Bunlar hep birbirine benzer. Ürün gerçekleşince kaynağına, halkın yaşamına döner."

Şiirlerinin pek çoğu
bestelenmiştir, bestelenen
en ünlü şiirlerinden biri
ise pek çok sanatçının
seslendirdiğimizimiz
"Delî Kızın Türküsü"dür.

Yayattım pek çok
hayata izimi bırakarak
geçiren Akin, Cemal
Süreyya tarafından
"Ummüşşir" yani
"Şiirin Anası" adını
alır.

2008 yılında Fazıl Hüsni
Dağlarca'nın ölümünün
ardından Milliyet Gazetesi
tarafından düzenlenen
"yaşayan en büyük şair"
araştırmasında en çok
"Yaşayan en büyük şair"
olarak seçilmiştir.

Büyüdüğü evi şu sözlerle anlatır Gülten Akin "1933 Yozgat başlangıcından sonra dedeler, nineler, amcalar, dayılar, yengeler, kuzenler ortasında feodal ilişkiler içinde kendimi tanıdım. Kocaman bir aile. Doğduğum ev, babamın ana-babasıyla oturduğu annemin gelin geldiği ev. Evin egemeni aşağıdan yukarıyabaktığımda asla ulaşamayacağım uzunlukta bir dede. Ben yanında büyüyen ilk torun. Sevgiyle sarılıyordum. Bundan dolayı ben de sevgiyle büyüdüm. Dedeme olan hayranlığımı ise onun seçilmiş olmam besliyordu. Yanında kalan ilk torum, üstelik kız, bir de anasına benziyor. 'Anam' dendi. 'Zeynep'ti adım. Babam yeniliğe vurgun olduğundan mı yoksa tepkisel olarak mı nüfusa başka bir ad yazdırdı, bilmiyorum."

Şiir yazmaya kendi duygu durumunun da etkisiyle ikinci yeni akımının fızlerini taşıyarak başlayan şair, daha sonraları bireyin iç bunalımının toplumsal bağlarını çözerve toplumu şiire yüzünü döner.



1955 yılında
Ankara Hukuk
Fakültesi'ni
bitirmesinin
ardından
Yaşar
Cankoçak ile
evlenir.

Gülten Akin şiirinde hisler kadın ya da çocuk üzerinden verilir. Belki de bunun sebebi oğlunun geçirdiği cezaevi süreci ve Akin'in oğlu cezaevindeyken yaşadıklarıdır.



Yaşar Cankoçak, eşi Gülten Akin ve çocukları Murat, Onur, Aksu (Bora)

Yaşamının son zamanlarını Balıkesir'de geçiren Gülten Akin 4 Kasım 2015 tarihinde tedavî görmekte olduğu hastanede yaşamını yitirir. Ancak gerisinde her daim yaşayacak olan sanatı ve yaşamışlıklarıyla "Yaşayan en büyük şair" olarak kalacaktır.



Mehmet Ali & Akşam Sesi

Gülten'e kandum...

TEKİN DENİZ

"Savaşarak, yakıp yıkarak neyi kanıtlamak istiyorsun ki? Bir cezavene çevrilen yerde, mapus da tutukludur gardiyanda."

Gülten Akın kimdir sorusu, şiiir nedir sorusu ile eş değer değil mi? Cumhuriyet dönemi edebiyatımız içinde pek çok kıymetli şair var. Pekî Gülten Akın'ı diğerlerinden farklı kılan nedir? Bir kadın şair olması mı? Özellikle genç nesillerin başka bir sevgiliye bağırılmasına bastıkları ikinci Yeni içinde gösterilmesi mi? Belki de hepsi. Fakat benim için Gülten Akın, bir kelimeye vücut buluyor: Süreklilik!

Neyin sürekliliği? Yaşamının, direnenin, kendi olarak var olabilmeyin ve bunu ustaca aktarabilmeyin sürekliliği. Fazıl Hüsnü Dağlarca'dan bahsederken: "Dağlarca, ilk şiirinden son şiirlerine kadar kendini akl ile geliştirmiş bir ozan" der Gülten Akın. İşte ben bu devamlılığın, bu sürekliliğin Gülten Akın'da da var olduğunu düşünüyorum.

Gülten Akın'ın ilk şiirinden son şiirine kadar tüm yazılarında, direnç dolu bir kadının serüvenini, macerasını ve kendi olabilmek mücadelesini sezersiniz. Bundan kaçabilmeniz, bunu göz ardı edebilmeyiz imkânsızdır.

Ne diyordu "Biz" şiirinde?

"Bağışladığın özgürlüğe
yeğdir biçtiğin zindan
sonsuz güzelleşecek dünya
biz kurdumuz zaman..."

Gülten Akın'a göre şiir, en yalınından en soyutuna kadar yaşamla ilintilidir. Bizim için, daktilosuyla ve kalemiyle fotoğraflar çeker. Dünyayı anlayabilmek ve anlatılabilmek için yaşamı sık sık dondurup gözler ve gözleddiği bu dünyadan yepyeni bir gerçeklik süzer. İşte o süzdüğü cevherin adır saf şiir. Açık ve net bir şekilde, devasa bir duyurluluktur Gülten Akın. 2008 yılında yazdığı şu satırlar da bunun kendi sesiyile ispatıdır:

"Ben, ezilenler olarak, en çok çocukları ve kadınları yazdım. Bir tokma ekmek için doğdukların yerde kalmayıp

göçlerini, yollarda telef olanları, kentlerin varoşlarında, gecekonduarda binbir dert içinde yaşayanları yazdım."

Vaktiyle Suat Derviş, Orhan Kemal, Melih Cevdet Anday da tipik Gülten Akın gibi gecekondu semtlerini gezmiş, halkın somut gerçekliğini en yakından görmüşlerdir. Şiir ve şair; sokaktan, halktan, halkın nefes alıp verişlerinden ayrı düşünülmezler. En özel, en kişisel dizelerde bile yazarın geldiği yerin suyunun, toprağının, havasının izlerini sezeriz. Şahsen esaslı bir şairde hep; bir bakış, bir duyuş, bir sezî ustalığı ararım. Yaşamda durduğu yer, yöneldiği aç hepten ve hakikatten yanadır. Yarattığı en soyut ve hatta kimi zaman anlamsız sözcüklerle bile var olan haksızlığın boyanmasına, cılananmasına ve alışkanmasına karşı durur şair. Onu hicveder, eleştirir, duyurur. Bu aslında onun aynı zamanda tarihsel bir misyonudur. Şair, söyleyecek sözü olan kişi değil midir zaten?

Turgut Uyar'ın "Kantar Köprü Destanı" şiirinde dair eleştirisinde de buna vurgu yapar Gülten Akın. Söz konusu destanın:

"Kantar Köprü'nün yanında,
Üç küçük düşürmen.
Dağlar uludur, Tanrı uludur
Vakti yeşildir, sabaha karşı
Sırtlarında tatlı düşlere benzer yüklerle
köylüler
Ya gelmiş, ya gelecektir..." kısmı hakkında şunları söyler:

"Ben toplumcu şiirden yana bir ozanım. Ama bir şiirin güzel olması için ille de bir mesaj taşınması gereğine inanandan değilim. Ama, ozan sırtlarında yüklerle Kantar Köprü'ye gelen köylülerden söz ediyorsa, yüklerin tatlı düşlere benzetilmesi üzer beni."

Gülten Akın'ın şiirindeki ve kişiliğindeki umut kavramı, yavan bir duygululuğun ürünü değil. Akıl ile inşa edilmiş bilinçli bir sahiplenişten beslenmektedir.

Yaşadığımız koşullar ne olursa olsun, yaşamın bir şekilde değişeceğine, hiçbir doğrunun ve hiçbir iktidarın mutlak olarak orada kalamayacağına bilincinde nesbenir. Şiiri ve hayatı ile işte bu değiştirilemez olduğu dayatılan yapıya ve anlayışa karşı durur.

Sanat hakkında şöyle der Gülten Akın:

"Sanat, doğrudan üretimde kullanılan bir gereç olmamıştır. Şimdi de değildir. Onunla ağaç yontamaz, tavşanı avlayamaz, dünyanın bir ucundan öteki ucuna gidemez, savaş durduramaz, sömürüyü ortadan kaldıramazsınız. Ama onus da yapamazsınız bunları. Sizi şaşırtan, aldatan, sanatın yaşamdan kopmuş, üretim ilişkilerinin dışına çıkmış, uyduruk görüntüleridir."

Başka okurlar şairden tam olarak ne umurlar bilmiyorum ama ben kendi payıma, özgün bir evrene tanıklık etmeyi umuyorum. Bir prova esnasında Yıldız Kenter, sahnede ki oyuncuya şöyle diyor:

"Çok güzel oynuyorsun, jestler ve mimikler de tamam ama bunlar senin kelimelerin olsun istiyorum."

Kelimesi kelimesine Gülten Akın ile aynı dizeleri yazmış olsak da Gülten Akın'ın yazdıkları ile bizim yazmış olduklarımız farklı olur. Çünkü şiir, kelimeli ve dizeyi aşan, şairinde vücut bulan bir eylemlilik hâlidir. Bir edası, bir tavır, bir biçimi vardır. Onu özgün kılın, biricik kılan da budur zaten.

Bütün bu sosyal duyarlılığın içinde lirizmi ve berrak bir duygululuğa da omuzlar Gülten Akın'ın şiirleri.

Seni sevdim, küçük yuvarlak adamlar
Ve onların yoğun boyunlu kadınları
Düz gitmeden önce ülkeyi bir baştan bir başa
Yalana yaşlanmış bir çeşit erk kurulmadan önce
Köprüler ve yollar tahviller senetler
hükümünde
Dışa açılmadan önce içe açılmadan önce
kapanmadan önce
Nehirlerimiz ve dağlarımız ve başka başka
nelerimiz
Senet senet satılmadan önce
Şirketler vakıflar ocaklar kutsal kılınıp
Tanrı parsellenip kapatılmadan önce
Seni sevdim. Artık tek mümkünüm sensin."

Demiyo mu müzde? "Seni Sevdim" şiirinde? Sonra en güzel özlem şiirlerinden biri olan "Çağrı" şiiri:

"Evler büyük dedikçe büyük
Ben insanların en garibi
Uzağı ilk defa kavradım
Görür yahut dokunur gibi

Eski bir saçakta kuşlarla

Birey olarak toplumdaki herkesi kendi varlığında düşünüp tartan bir yazar olan Gülten Akın; çarşılar, pazarlarda, sokaklarda, köprülerin kalabalıklarında, düşüncelerinden dolayı oğulları idamla ve müebbetle yargılanan annelerin hemen yanında görülebirisiniz.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Yele yağmura karşı oturdum
İç içe daireler çiziyor
İçine adını yazıyorum

Gün uzun türküsünü bitirdi
Kartlı dallara yürüdü karantlık
Yalnızlık çekilmez bu vakit
Delirdi denizde yosun çayda balık
Gel artık..."

Birey olarak toplumdaki herkesi kendi
varlığında düşünüp
tar tan bir yazar
olan Gülten
Akin'ı; çarşılarda,
pazarlarda,
sokaklarda, köprülerin
kalabalıklarında,
düşüncelerinden dolayı oğulları
ıdamla ve müebbetleyargılanan
annelerin hemen yanında görebilirsiniz.
Somut gerçekliği yadsımadığı gibi her şeye
rağmen çıkınında bir tutam umut taşır. Onun
çılgılığı, içinde geleceği barındıran pırl pırl
bir çılgıktır. Gülten Akin'in şiirinde umut,
yürekerimizi ve bahçelerimizi aydınlatan
yemyeşil bir sardunyadır. Omuz omuza eşit
bir şekilde yaşamaya ve şiirde inat etmeye
arsızdır. İşte biz Gülten Akin'in şiirindeki o
arsızlığa, o inada kandık.

Gülten Akin'in kendisi gibi,
Gülten'e kandık. Ne de iyi
yaptık...

**Gülten Akin'a
göre şiir, en yalından
en soyutuna kadar
yaşamla ilintilidir. Bizim
için, daktilosuyla ve
kalemliyle fotoğraflar çeker.
Dünyayı anlayabilmek ve
anlatabilmek için yaşamı
sık sık dondurup
gözler ve gözlediği
bu dünyadan yepyeni
bir gerçeklik süzer.**

Vicdan teyze ile uzağa bakmak...

Bir arkadaşım yıllarca cezaevindeyatan akrabasına tahliye olur olmaz sormuş: "Dişarıda en çok özlediğin neydi?" Yanıt: "Uzağa bakmak..."

Bizler, iki bina ötesine bakmayı beceremedik. O yüzden, bu soruya verilen buruk yanıt günlerce sarstı beni. Uzaklık, salt mesafe değildir. İçinde bilinmezi de barındırır. Gelecek şüphe duygusunu verir. "Ne zaman, nerede, ne yapacağım?" soruları tırnakları kemirtir. Yahut ölüm bir başka kör noktadır. Bu dünyadan günün birinde ayrılacağını bilmek biz ölümlüler için yeterlidir. İnsan netlik ister her şeyden önce. Belirsizlik daha çok korkuyla karışık bir tapınma duygusuyla gelir. Sözü özü, uzağa bakmayı başarabilmek öyle kolay değildir.

Peki geçmişin soylu yanı? O da ürpertir mi insanı? Tabi ki hayır! Bu nedenle geçmiş eğlenceli bir sığınma aracıdır. Ben de bu satırları yazarak günün acısından anınmaya çalışıyorum, kim bilir? İp atlıyorum bir köşede, seksek oynuyorum, bebeğimin sarı saçlarını tırıyorum. Çocukluğumu düşününce güzel zamana vurgu yapmış, onu avcumun içine almış oluyorum. Dönüp yanıma yöreme baktığımda ise oluk oluk kanın aktığı, öldürülenlerin kanıksandığı yılları göremiyorum. Ama mazeretim büyük: Evde konuşulanların ayırında varamayacak kadar küçüğüm.

Sözlük yazarı annemle birlikte Türk Dil Kurumu'nun merdivenlerinden tırmanıyorum. Çalışma arkadaşlarının her birine gülümseyip, Necati Cumal'ın kızkardeşi Mübeccel Teyze'ye, "Günaydın, Mübeccel Hanımefendi Teyzeciğim" diyerek numaradan bir köşeye çekiliyorum. Derdim bir an önce Sevgi Teyze'nin (Özel) yanına çıkmak... Ona kavuşmak... Kucağına oturup kendime göre günün yeni gelişmelerini anlatmak. Biraz zaman geçirip kurumun koridorlarında koşmaya başlıyorum. Cahit Külebi ayakkabımdan çıkan pat pat seslerini duyunca, "Bu çocuk bir âlem," diyerek gülmeye başlıyor. Bir tek Tarama Sözlük Kolu odasının önüne gelince yavaşlıyorum. Odadan uzaktaşır uzaklaşmaz yeniden hızmı arttırıyorum. Tarama Sözlüğü'nde gözlüklerinin arkasından çok ses çıkartınca kızıyormuş gibi yapan Gülten Teyze (Akin) var çünkü.

Gülten Teyze'nin buruk gülümseyişi o yıllarda benim kavrayamayacağım koca dünyaya karşı tutarlı bir isyandı oysa.



1977'de ÖDTÜ'de öğrenci temsilcilerinin örgütlediği eylemde öldürülen Ertuğrul Karakaya'nın ardından yazdığı "Ertuğrul Ağdı"nda, "Gökte bulut yanan gider/ Yaralarından kan gider/ Töresi batası dünya / Kahpe kalır şahan gider" diyor. Anadolu'nun sesi formunda "4+4"lük bir ses düzeniyle karşı çıkıyordu düzene. Rilke, "Meyvenin çekirdeğini içinde taşıması gibi

insan da ölümü içinde taşır" der ya. Bizim ülkemizde iktidar aklı itirazını yükseltene işler, yani bir bakıma meyvenin çekirdeğini taşıması gibi düzen de ölümü içinde taşır. 12 Eylül gelip çatığında ise bir gecede değişir her şey. Bu defa çöklen yolculuk, oğlu için Mamak'ta acılarla dolu uzun, ince yolculuktur. "42 Gün'de açlık grevlerinin içinde bir anne olarak geçer. Cezaevi önünde itilip

**Uzağa bakmayı
başarabilmek
Gülten Akin
gibi vicdan
teyzelerimizin işi
oldu hep. Şiiriyle
ötelere gösteren...**

kakılmayı önemsemez. İçerisi yangın yeridir. Seyranbağları'nın, gecekonduvarın, sabah ayazında işe giden genç kızların, evlerinin önünde oturan kadınların şairi bir ana olarak evladının yanında soluk almak ister.

Sonra biz biraz daha büyürüz.

"O dönemde, Türk Dil Kurumu'nda bir vahaydı onlarla buluşmak..." demişti son telefon konuşmamızda Gülden Teyze. "Metin Altıok'la Behçet Aysan'ı hiç ayırmadım. Yaşamım boyunca onların varlığını taşıdım. Hep onların otelin merdivenlerindeki fotoğrafını düşündüm. Metin, yaralı olarak getirilmişti Ankara'ya, hastaneye... Son ana kadar umudumu kaybetmedim. Her gün aradım hastaneyi. Ama olmadı." demişti hüznüne engel olamadığı incecik sesile... "Sonra Füsün da eski arkadaşımıydı. Annen, Adviye..." Tomris Uyar'la Füsün Akatlı'yı ve gidenleri birleştireyorkalemiyle: "İç saatinizi kurdunuz / Öyle bir yolculuk gibi sıradan / Sonsuza da olsa birer birer / İstanbul sizi bağrına çekti / Orada dirisiniz mütemadiyen."

Son kitabında yaşamla şiirin her türlü bireysel olumsuzluğa rağmen nasıl olup da iç içe geçtiğine hayret etmişim. Özellikle "Diyaliz" şiiri bunun en somut izdüşümüydü. "Haftada üç gün diyalize gidiyorum, hemen yoruluyorum. Kullandığım ilaçlardan aklımlı toparlayamıyorum. Cümleler hep yarım kalıyor" demişti. Hayatla vedalaşmış, bir bekleme odasında yaşıyordu sanki. Öyle ki, hayat şenliğine katılamıyordu. Yaşamında biriktirdiklerinin, gözlemediklerinin bir dirim sağlayacağını da ummuyordu adeta. İç saati mi durmuştu yoksa?

Önden gidenlere ve İstanbul'a geç edenlere selam çakarak. "Nasılınız?" sorusunun anlamı ise "Beni Sorarsan" şiirinde gizliydi artık: "Beni sorarsan / Kış ıste / Kalbin elem günleri geldi"

Son yıllarını Burhaniye'de İda Dağları'na sığınarak, gazeteler, kitaplar, televizyon, birkaç duvar resmi, torun özelemleri geçirirken sağlık sorunları nedeniyle tekrar Ankara'ya dönmüştü. "Çabuk yoruluyorum artık" demişti, nefes nefeseydi sanki. Haftanın belli günleri diyalize girmesi zorunluydu... "Açılan kapıdan girdin / yapı içine çekti seni / beyaz, yansız, buyurgan / Koşuşturan genç kadınlar / Görmeleri bile gerekmiyor / Yerini alıyorsun" diye yazmıştı zaten "Diyaliz" şiirinde...

"Özgürlük de öğrenilmesi gereken bir şeydir" der Adorno. Artık eminim, özgürlükten söz ettik ama özgürlüğün ne olduğunu öğretemedik. Belki biz bile öğrenemedik. ...

Bu nedenle uzağa bakmayı başarabilmek Gülden Akın gibi vicdan teyzelerimizin işi oldu hep. Şiirle ötelere gösteren...

Kestim Kara Saçlarımı

Uzaktı dön yakındı dön çevreydi dön
Yasaktı yasa'ydı töreydi dön
İçinde dışında yanında değilim
İçim ayıp dışım geçim sol yanımlı sevgi
Bu nasıl yaşamaydı dön.

Onlarsız olmazdı taşımam gerekti kullanmam gerekti
Tutsak ve kibirli -ne gülünç öfke be-
Gözleri gittikçe iri gittikçe çekilmez
İçimde gittikçe bunaltı gittikçe bunaltı
Gittim geldim kara saçlarımı öylece buldum.

Kestim kara saçlarımı -n'olacak şimdi-
Bir şeycik olmadı deneyin lütfen
Aydınlığım deliyim rüzgarlıyım
Günaydın kaysıyı sallayan yele
Kurtulan dirilen kişiye günaydın

Şimdi şaşıyorum bir toplu iğneyi
Bir yaşantı ile karşılayanlara
Gittim geldim kara saçlarımdan kurtuldum.





GÜVENÇ DAĞÜSTÜN

Kaçış: “Sen Kendinde Ol Yeter”

Çeçen Ayın Özeti: Suphi, Nazlı Eray'dan gelen mektubu okurken bayılır. İşler iyice karışmıştır.

Kalkmış, sonra bir şekilde yatağa geçmişim demek ki. Ne kadar uyumuşum bilmiyorum, saat sabah yedi olmuş ama. Yatakta doğrulup anımsamaya çalıştım. Benim bu anımsamaya çalıştıklarım, unuttuklarım kaçta kağıdıracaba. Müzikle uyumam hiç, uyuyamam. Ama öyle uyumuşum. Yeni şarkı çalmaya başladım:

"Rengin sararmış derdin ne?

Birhaller olmuşsanayine

Bırak gün yanından geçip gitsin

Yarın sana yeniden dersenin

Gözün kararmış olur böyle

Yine de dönüp bakma geriye

Bırak yıldızları kayıp gitsin

Yarın başka birdilek dilerisin

Ah, sen kendinde ol yeter..."

Hah, gerçekten tam denk geldi bu kadar olur!

"Sen kendinde ol yeter!"

Buyur olabiliyorsun sen ol...

Redd grubunu Türkiye'ye döndükten sonra

tanıdım, dinlemeye başladım. Bu da en

sevdiğim şarkılarından. Bir keresinde adaya

gelmişlerdi, Cennet Bahçesi'nde konser verdiler.

Misafirlerim vardı, gidemedim. Solistleri Doğan

Duru beni somuş sonra, "Suphi Deniz burada

yaşıyormuş" diye. Alınışlar, getirmişler yanına.

Tanışıp uzun uzun sohbet etmiştik. Öyle başka

şarkıcılar gibi falan da değil herif. Resim biliyor,

şir biliyor, heyket biliyor. İkizi Güneş de arkeolog

zaten. Hatta anımsıyor, masadan kalktım o

gün bir beş dakika, tuvalete gittim. Orda birisi

dedi ki; "abi nerdenatırıyorsun sen bu adamı,

müzikleri iyi ama çok kil herif bu yal!"

Bizim halkımızda maalesef böyle bir dalyaraklık

vardı, yapacak bir şey yok. Birisi onun anladığı,

alıştığı birisi değilsen, yani bir "başkası" ise,

hemen bok atar. Anlamaya, çözmeye çalışmaz.

"Bu da çok kil herifi ya" der, çıkıverir için içinden.

Ne kadar kolay değil mi?

Reddşarkısı, belediye hopartörlerinden gelen

anons ile rahatsız edili. İlk anonsu anlamadım.

Belli ki yine biri mikrofonu ağzına sokmuş,

dalağıyla anlatmaya çalışıyor derdini. Neyse

ki dikkatli dinlediğim zaman "dalakça'yı da

anlayabiliyordum artık.

"İçişleri Bakanl'nın talimatıyla bir sonraki

açıklamaya kadar adaya tüm giriş çıkışlar

yasaklanmıştır."

İçişleri Bakanl'nın durumu o günlerde Yalova

Kaymakam'ndanhalliceydi. Kimseciddiye

alınmayor diye düşünürdüm. Çirkin ve vasıfız bir

karikatür karakteri gibi ortakla dolaınıyordu

pezevenk. Hatta23 Nisan'dakol tuğunao tuaran

çocuk demiş ki "Aslında senin bir gün, benim

364 gün oturmam lazım burada". Günlerce



bunun videolan döndü elden ele.

Bir yandan da adada ilk defa böyle bir anons duyuyordum. Çok da öyle ciddiye alınmayacak gibi de değildi.

Kafamdan bunlar geçenken kapı

uyruklanmaya başladı.

-Açın, polis.

-Suphi Bey, orada olduğunuz

bilioruz.

Fırladımıyattakın,açtım

kapıyı.

"-Orada olduğunuzu

bilioruz" ne demek oğlum,

diye sordum. Burada

değilim mi dedim ben?

Genç bir çocuk. İlk defa

görüyoruz. Başladı öbürü

gülmeye bu sefer. Öyle olunca

yenikçocuk iyice balataları yaktı,döndü

bana "heycanlandıam amirim" deyiverdi. Biz bu

sefer bastık kakhahay, çocuk oldu kpkırmızı.

Neyse uzun lafın kısası, hakkımda gözaltı kararı

vermiş, beni almaya gelmişler.

Güle oynayayürümeğe başladık karakolada doğru.

-Ne oldu, hayırdır, diye sordum.

-Bilmiyorum ki vallahi Suphi Abi, dedi eski olan.

Gil al dediler, geldim.

-E bu anons falan ne, dedim.

-Bilmiyorum ki abi, dedi.

Ben sora, o bilmeye, karakola geldik. Girdik

içeri. Komiserin odası yine boş. Seslendi çocuk

içeri "Komiserim nerede?" diye.

-Cuma'yağıttı deyiverdi biri.

-Oğlum siz kafayı mı yediniz, saat yedi buçukta

ne Cuma'sı, deyivermişim.

-Doğru düğün konuş, otur orada bekle,

takarım bak ters kelepeçeyi, diye bağırıcıeriden

biri.

Hiç uğraşmadım. "Ben kendimdeolayım

yeter" diye düşünürdüm. Oturdum. Beni almaya

gelenlerden bana "amirim" diyençağıttı

sağolsun. Taktım kulaklıklarım, müzik dinliyordum.

Mesaj sesiyle ırkıldım. Nazlı Eray'dan geliyordu:

"Bir saat sonra Sivriada'ya buluşalım".

Haydaaaaa... Cevap yazdım: "Nazlı sen

Sivriada'da buluşmayı Dost Kitabevi'nin önünde

buluşmakla aynı sanıyorsun galiba. Nasıl

gelelim ben oraya bir saate?"

-Bul bir yolunu,geç, dedi Nazlı.

Osırada komiser geldi.

-Allah kabul etsin, dedim.

Ters tersbaktısıratıma.

Oturdu, bir dosya açtı.Baktı, baktı:

-Orhan Bey öldüğünde en son yanında siz

varmışsınız, dedi.

Tekrar başlıyorduk. Sakinliğimi korumaya

çalıştım. Ne diyordu Doğan Duru:

"Senkendiideol, yeter..."

-Bakın, dedim. Daha önce de konuşuk bunları.

Ayı Orhan öldüğünde...

-Doğru konuş, dedi komiser. Ölmüş adamın

arkasından ayı, mayı. Tövbe tövbe...

-Peki, dedim. Orhan Bey öldüğünde yanında

falan değildim ben.

-Yahu kardeşim, dedi. Demişsin ya burada

"evinekadıgeçirdim" diye.

-Yani, dedim. Ben evine kadar

geçirirken mi ölmüş?

-Tövbe tövbe, dedi.

-Allah kabul etsin, dedim.

-Çık dışarı, dışarıda bekle.

Uzaklaşma bir yere, şu anda

gözaltındasın.

Sesimiçikarmadım.

Tartışsam daha da uzatayacak.

Aklımdasadece bir saat sonra

Sivriada'da olmak var.Çıktım

dışarı, bir sigara yaktım.

Burgazada Karakolu'nun nezarethanesifalan

yoktur. Eğer nezareteatacaklarsa Büyüka'da

gönderirler. Bunları düşünürken içerden

"Kartal'daymış, Büyüka'da'ya uğrayıp oradan

gelecek" falan gibi bir şeyler duydum. Belli ki

polis botunu bekliyorlardı. Beni ya Büyüka'da'ya,

emniyete ya da savcılığagönderceklerdi.

Nazlı'yı aradım. Açmadı. Aziz'i aradım.

-Dinle moruk, gözaltındayım, dedim.

-Hemen geliyorum, dedi.

Gelmemesini, bota benzin koyupAltı

Numara'yağemesini söyledim. "Oğlum

sacmalama" falan filan dedi ama hızlca

anlattım:

-Bak burada bir şeylerdönüyor. Bunlar beni

alacak. Bir yandan da Nazlı'dan böyle bir mesaj

geldi. Bu iş Nazlı'nın yanında çözülecek. İlla

ki Sivriada'ya gitmemiz lazım. Bu saatte Altı

Numara'da kimse yoktur. Kimse görmez seni,

birakıp beni dönersin, dedim.

-Allah belanıversin, peki, dedi. Kapattı.

Bu sırada bana amirim diyen pols çocuk çağ

getirdi. Kendine de amir. "Buyur amirim,

hehehe" dedi. Ben de "hehehe" dedim.

Teşekkür ettim.

İçişleri Bakanl'nın durumu o günlerde Yalova Kaymakam'ndanhalliceydi. Kimse ciddiye almıyordu söylediklerini.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>



EMRE KONGAR

Nostaljik bir öykü: AKP öncesi medya kavgaları!

Aydin Doğan'ın Milliyet'i satın almasıyla başlayan, iş insanlarının medya patronu olmaması süreci, medyanın ticari çıkarlar ve siyasal etkiliğin kullanılması yoluyla açmıştı. En sonunda bu süreci yakından izleyen Erdoğan/ AKP iktidarının kurduğu "Saray Rejimi" ve bu rejimin doğurduğu "Şahıs Devleti", legal ve illegal yöntemlerle medyaya doğrudan el koydu ve kavgaya bitti...

Çünkü bütün medya iktidarın emrine girdi, böylece, sadeteciler ve siyasal tiraslar içinde değil, halka habere ve bil givirmiş levinde kaybettir.

El konulan medya, doğrudan siyasetin emrine girmeyi hak etmiyordusa bile, elindeki gazeteleri vetele vizyonları hem farklı ticarivessinafi alanlarda hem de siyasette kullanarak geliri ve nüfuzunu artırma yolunu seçmiş ve iyece yozlaşmıştı.

Örneğin hemen hemen hepsi bankacık gibi, elektrik dağıtım gibi, cep telefonu gibi alanlara girmiş ve üstelik de hükümetler üzerinde deniufz kullanmaya başlamışlardı.

Sonuç olarak medya grupları çok uzun zamandan beri hem medya sahibi olmayan öteki özel teşebbüs sahipleriyle hem de kendi aralarında sert bir haksız rekabetsavaşı yaşıyorlardı.

Dolayısıyla hemen hemen bütün medya gruplarının birbiriyle ilgili gelecek hesabı vardı. Devletin alınan elektrik santralleri ihaleleri gibi "rant paylaşımı" savaşı dışında da özellikle gazete dağıtımının konusunda çok ciddi sorunlar yaşıyorlardı.

Değerli okurların aşağıdaki yazıda, AKP'nin iktidara geldiği sırada Türkiye'de medyanın yapısına ve bu yapının nasıl yozlaştığına ilişkin ipuçlarını bulacaklardır.

Ama bu yozlaşmış medya bile bugünkünden daha işlevselidi...

Hiç olmasa rakipler birbiriyle kentiçkarları için sansürledikleri haberleri özellikle büyük tükereç veriyorlardı.

Şimdi medyanın yüzde 98'i iktidarın emrinde ve doğrudan emrinde. Biriki kanal ve birkaç gazeteden başka gerçek haber ve bilgi alacağımız kaynak kalmadı.

2000'li yıllarda medya kuruluşları arasındaki savaşların kır anavehertür lüahlık anlayışının dışında sürüyordu.

Örneğin, Çukurova Holding sahibi Uzan Grubu'nun çıkardığı Star Gazetesi'nin ucuz fiyatla satışından rahatsız olan Doğan Medya Grubu bu gazetesinin dağıtımını reddetti.

Bunun üzerine de Uzan Grubu, Doğan Grubu'nun dağıtım şirketinin tüm elemanlarını transfer ederek karşı atağa geçmişti.

Doğan Grubu o sırada gazete dağıtım tekeli eline geçirmişti, çünkü Bilgin Grubu, Etibank sorunu dolayısıyla elindeki bağımsız dağıtım

şirketini yitirmişti.

Böylece Doğan Grubu, bütün gazetelerin dağıtımını yapan, (Star dışında) tam bir dağıtım tekele oluşturmıştı.

Elbette öteki medya kuruluşlarının elleri de armut toplamıyordu:

Sabah Grubu Turgay Ciner'in getirdiği yeni sermaye ile Karamahmet'in Çukurova Grubu'nun çıkardığı Akşam gazetesi ile de işbirliği yaparak, yeniden kendi dağıtım şirketini hayata geçirdi.

Bütün bu savaş sırasında Doğan Grubu gazeteleri ile Star arasında Uzan Grubu'nun şirketi olan Motorola ve Doğan Grubu'nun bankası konularında daayın çatışmalar yaşanıyor.

Doğan Grubu'nun POAŞ'ı alması ile ortaya çıkan yerid durum hakkında da POAŞ hisselerinin değerleri konusunda Çukurova Grubu'nun gazetesi Akşam'da ciddi ithamlar yer aldı.

Doğan Grubu'nun Hürriyet gazetesi de Etibank'ı anımsatan bir biçimde batan bankaların öykülerini yayımlayarak bu savaşı sürdürdü.

İşte gözözü görmeyen bu "medya savaşı" çerçevesinde, Ergun Babahan'ın Sabah Gazetesi'nderakiplerine yönelik yazıları, Hürriyet'te Fatih Altaylı'nın "Sen önce kendi patronuna bak" mealindeki eleştirileri ile cevaplanıyordu.

Ertuğrul Özkök'ün Hürriyet'te medya şantajı ve medya mafyası konusunda ki yorumları da Akşam'da Tuncay Özkan'ın, Sabah'taliker Sarier'in ve Star'da Umur Talu'nun eleştirileri ile karşılaşılıyor.

Talu, Star'da yaydığı bir yazıda, Hürriyet'in manşetten kullandığı haberlerle, Doğan Grubu'nun iş Bankası üzerinden POAŞ yoluyla CHP'nin Genel Başkanı Deniz Baykal'a temas oluşturduğunu...

Ve onun bir yakınının sızdırdığı bilgilerin ediyalı olarak, Erdal İnönü'nün kuracağı yenispartinin önünün kesildiğini anımsatmıştı.

Aslında gerçek Babahan'ın gerekse Özkök'ün rakiplerinin kır lı çamaşırlarını ortayadökerken yazdıkları doğrudu ve medya tam anlamıyla yozlaşmıştı.

Bütün medya patronları "büyük ve zengin", "iş insanları" yani büyük holdings sahipleri idi.

İşte bütün bu toz duman arasında o gün medyadaki holding grupları nişoylesiralamak olanaklı görünüyordu:

1) Hürriyet, Milliyet, Radikal, CNN-Türk, Kanal D sahibi Doğan Grubu.

2) Sabah ve ATV sahibi Bilgin-Ciner Grubu.

3) Akşam ve Show TV sahibi Karamahmet

Grubu.

4) Star Gazetesi ve Star Kanalları sahibi Uzan Grubu.

Bunların dışında, dinci medya, Cumhuriyet ve bir de Haber Türk kanalı ve bu kanalı çıkardığı gazete vardı.

3 Kasım 2002 seçimlerinden sonra medya ile kirlititfak ilişkisinin yükünü sırtında taşıyan DYP ve ANAP gibi siyasal partiler iktidardan ayrılınca, savaş bu kez tiraj kavgasına dönüştü.

Tiraj kavgasının altındaise, reklam pastasından alınan payı yatırıyordu.

Tirajınız ne denli yüksekse, reklam verenler size o denli çok reklam aktıyorlar, bu da yüksek maliyetleri karşılamanızı ve olanaklılık ekara geçmenizi sağlıyor.

(Günümdede medyanın iktidar tarafından doğrudan doğruya desteklenmesi

yanında reklam aktılması ile

beslendiği bir gerçektir. Ama artık gerek okunma gerek seyredilme oranları çok düştüğü için, bu reklam ve ilanların gerçek etkileri çok çok düşüktür ve iktidar medyasına ödenen paralar büyük ölçüde boşa gitmektedir.)

Dağıtım tekeli olan Doğan Medya grubunun elinden

çıkması, özellikle Sabah ve Hürriyet gazeteleri arasında "gerçek satış sayıları" konusunda yeni bir tartışma

başlatmıştı.

Her iki dağıtım şirketi derakip şirketin açıkladığı satış sayılarının gerçeği yansıtmadığını öne sürüyordu.

Bu işin çözümü her iki dağıtım şirketinin de bağımsız bir denetim kurumu tarafından ciddi bir biçimde takibe alınması, bu suret sonunda da satış sayılarının bu bağımsız denetim şirketi tarafından açıklanmasıyla gerçekleştirilebilir. Ama elbette Doğan ve Bilgin grupları böyle bir uzlaşma iğnecine girecek yapıda havada değillerdi. Bu kavgaların bedeli de sonunda ellerindeki bütün medyayı kaybetmekle ödediler.

AKP iktidarı öncesinde medya ile siyasetçiler arasındaki kır lı ilişkiler her iki tarafın da zararına olmuştur.

Hem bu ilişkilerin içinde olan iki parti ANAP ve DYP tasfiye edilmiş hem de sonunda, AKP iktidarı, medya içindeki rekabette de yararlanarak, legal ve illegal yollarla tüm medyaya el koymuştur.

Bizde, bütün yozlaşmış ilişkilerin a vepatronlarının ellerinde medyanın gücünü kötüye kullanmalarına karşın, yine de çok sesli medyayı nostaljik duygularla anıyoruz.



ALMULA TÜREDİ

Deneme sınavı

(Sınav sisteminde yıpranan tüm öğrencilere)
Saat hızla ilerliyordu. Alnında biriken teri, sol elinde buruşturduğu mendille kuruladı. Avcuçikleri de ter içindeydi. Elinin kenarına yapışmış yeşil silgiler tıklanmalarının köşesine sürüttü. Acilen tuvalete gitmesi gerekiyordu. Oturduğu yerde iki büküm oldu. "İyi misin Neslihan?", diyesordu gözetmen. Neslihan, kötü bir şey yaparken yakalanmış gibi kızardı. Yutkunarak, evet diyebilirdi. Tekrar saate göz attı. Tuvalete gitmek için kalkarsa kaybedeceği dakikaları düşündü. Kalp atışları hızlandı. Yapamayacaktı yine. Bu kez de istediği skoru alamayacaktı. Gelecek ayki deneme sınavında bir de yeni konular olacaktı. Aniden aşırı ümitsizliğe kapıldı, sırtı ürperdi. Evine gitmek, uyumak istiyordu. Çok yorgundu. Yapacak, öğrenecek ne çok şey vardı. Hepsini akılda tutmak, formülleri gerektiği yerde kullanmak, hızlı olmak, çok dikkatli olmak, altı çizili ifadeleri dikkat etmek gerekiyordu. Şu denemesinin üstünde bir az kestirse ne olurdu sanki?

Arkasıradaki arkadaşın deneme masayı oynatınca kendine geldi. Hırslı hırslı yazdığı şeyleri siliyordu. Onun masaya tam siper eğilmiş, dikkatli halini görünce morali bozuldu. O da hızla yapabileceği sorulara göz atmaya başladı. Birden tüm sorular birbirine karışmış gibi geldi. Test kitapçığında hiç açmadığı bir sayfa olduğunu gördü, eyvahl Okuyup anlamaya çalışıyordu, kafasının arkasında bir ses durmadan "aptal" diyordu kendisine. "Aptal, aptalsın sen." Verilen hiçbir emreği hak etmiyorsun. Baban şu dershanenin intakisini ödemek için ne fedakârlıklar yapıyor. Tekrar kalp atışları hızlandı, bir yandan da karnı gurulduyordu. Sabahattan beri hiçbir şey yemediğini hatırladı. Vücudu sinyal veriyordu, beyni ise durmadan aptal olduğunu haykırıyordu. "Son 5 dakika" dedi gözetmen. Ömrünün son 5 dakikasına girmiş gibiydi; umutsuz, çaresiz. Arkadaki kız yine hummalı şekilde kâğıdını siliyordu. Ne yazmış olabilir, diye göz ucuyla baktı yeniden. Testini bitirmiş, isim kontrolünü yapıyordu. Zaten hep yüksek not alırdı. Onun yerinde olmak nası bir şeydi acaba? Girdiği her deneme sınavında yüksek puan alırdı. Okuduğunu bir çırpıda anlardı. Neslihan, okuduğunu bir çırpıda anlayamazdı hiç. Uzun paragrafları okurken, paragraftaki bir kelime aklına başka şeyler getirir, durduk yere aklı bambaşka yerlere uçar giderdi. Annesi evden çıkarken hep "Allah zihnin açıklığı versin" derdi. Bir türlü zihin açıklığı vermezdi. Onun zihni hep karmaşık, rengârenk, havalarda dardı. İşte zihni de aldı. Kitapçı ve cevap anahtarını bir an evvel verip çıkmak istiyordu. Tuvalete gitmekten de vazgeçti. Ah işte o konuşmalar kulagina çalınmaya başlamıştı bile. Çok geç, işittiklerigerceüyasına girecekti. "23'ü ne yapzın?

Son paragrafsorusu D idi, değil mi cevabı? Trigonometri kolaydı." Hayır, hiçbirisi kolay değildi; hiçbirisi kendi işaretiyle yazılmış, ondan gizli bir şeyler yapmış gibiydi. Kendisi gibi işaretlemiş birilerini duyma umuduyla kulak kabarttı. Hayır, hiçbirisi onun yanında değildi. O yalnızdı ve başarısızdı. Hızla merdivenlere yöneldi. Ankara'nın keskin Mart soğuğu tokat atmış gibi hissettirdi. Yüzü alev alev yanıyordu şimdi. Montunun önünü kapatmadan akşam karanlığında koşturarak dersane sokağından çıktı. Yol üstünde işportacılar türlü şeyler satıyorlardı. Canı o kadarsıkındı ki hiçbir şeyeye göz atmak istemiyordu. Dolmuş duraklarının olduğu Güvenpark'a doğru yöneldi. Üst geçidin insan varlığıyla ezilmiş, şekil almış basamaklarını bir mandı. Akşamın bu saatinde hala bir şeyler

Dolmuş taki diğer öğrenciler merakla camdan baktı. Onların devam etmeye güçleri vardı. Neslihan'ın aklında a kitaptan cümleler vardı. Du a gibi mırıldanıyordu kendi kendine: "Öyle düzdü ki yaşadığım ülke Deniz kokusu, kilometrelerce öteden gelir saçlarımıza takılırdı"

satma derindeki perişan insançıklarla göz göze gelmeden ve nedense hep o saattüşt geçidi doluran patlamış mısır kokusunu içine çekecekekendi derdiyle beraber yürümeye devam etti. Korsan kitap satan adamın önünde durdu. Hiçbir şey bakmasa da kitapları es geçemezdi. Çok satanların arkasında ikinci el eski kitapları gördü. Birtanesini aldı eline. Kimdi yazarı, başlıyıncıydı, dikkat etmedi. Şu satırlara takıldı gözleri. "Öyle düzdü ki yaşadığım ülke Deniz kokusu, kilometrelerce öteden gelir saçlarımıza takılırdı" Okulayeni başladığında yabancı dili geliştirmek için diğer ülkelerin liselerinde okuyan çocuklara kurulan mektup arkadaşlığına hatırladı. Onun da bir mektup arkadaşları vardı,

Çizim: Burçak Yazıcı



ALİ DENİZ USLU

OLAF'IN KOMPLOSU

yaşadığı ülkenin dümdüz coğrafyasında bisiklet süren, yılın bellizamanlarında karnavallarda kılıktankılığı ağırıp şarkılar söyleyipşekerler yiyen, liseyibitirince dünyayı gezme planları yapan, korkmadan aşık olan aşkını yaşayan bir arkadaş vardı. Annesine bu arkadaşın anlattınca hep aynı cevabı alırdı yıllardır: Onlar çocuklarını 18 yaşına gelince evden atıyorlar. Evden atmak! Ne büyük kelime ne korkunç... Sırtını geriye çekti, çantasının ağırlığını duymadı birden. Kitabı satıcıya geriverdi, düşük omuzlarıyla Güvenpark'a doğru yürüdü. Kendisi gibi dershanelerinden bu saatte çıkan okul çocuklarıyla doluydu meydan. Çeşitli semtlerin dolmuş kuyruklarında, sırtlarını geriye çekti, çantalarıyla bekliyorlardı. Neslihan da kendi sırasına girdi. Aklına geçen gün evlerine ziyarette gelen çokbilmiş teyze geldi. "Eee Neslihan, nereyi istiyorsun?" Ben hukuk okumak istiyorum, demişti mırıl mırıl. Aslında puanı nereye yeterse oraya gidecekti, ama öyle demek şık olmazdı sanki. Hmm, demişti çokbilmiş teyze. "Hangi okul ama?" En sevmediği türde misafirdi işte bu. "Ne güzel!" de geç, değil mi? Neslihan, aslında başka şehre okumak istiyordu. Başka şehir olsunda, neresi olursa olsun. Şu delilik üstünden geçsin gitsin istiyordu. Annesinin misafire düzgün cevap vermesi için tembileyen bakışlarını hissetti. Sınav konusuaçılınca hep gergindi, aman ters cevap vermesin! Çokbilmiş teyzeye. Hem zaten hukuk da istemiyordu. Aslında ne istediğini bilmiyordu, ne olursa olsun, şu delilik bitsin.

Dolmuşa bindi. Her zaman aynı saatte okullu çocukların bindiği dolmuş, okul servisini andırıyordu. Aklında düz coğrafyalı ülkeler vardı, lisedensönradünyayı keşfedecek yaşıtı gençlerin yaşadığı... Neslihan'ın sınavıyla eğilmişti sırtı, omuzları. Sürekli sırtı ağrıyordu. Bazen masada kitaplarına eğilmişken babasından rica ediyordu, omuzlarını sıksın diye. O anlık geçiyordu derdi. Sonra çok kayıttardım diye düşünüp heyecanlanıyordu. Kaldığı yerden test çözmeye devam ediyordu. Cevapladığı her sorunun ardından heyecanla kitabın arkasındaki cevap anahtarına bakıyordu. Doğruysa dünyalar onundu; değilse yitiliyordu.

Düz coğrafyalı yerlerde bisiklet sürseydim keşke şimdi diye geçirdi içinden. Dolmuş, evinin yolunu zor tırmanıyordu oysa. İniliyordu araba. Vites değiştirdiğini hissetti şoförün. Dolmuş yokuş çıkarken kendi nefesikesiliyordu, sanki boğazına bir el bastırıyormuş gibi. Yapacak ne çok şey vardı, öğrenecek, hatırlanacak... Her şeyi hızlıave doğru şekilde çözmek gerekiyordu. Daha evine vardı, yokuş çıkamaya çalışan dolmuşun acısına dayanmadı. Ona daha fazla yük olmak istemedi. Her zaman indiği yerden farklı yerde, daha önce indi. Dolmuştaki diğer öğrenciler merakla camdan baktı. Onların devam etmeye güçleri vardı. Neslihan'ın aklında kitaptan cümleler vardı. Dua gibi mırıldanıyordu kendi kendine:

"Öyle düzdü ki yaşadığım ülke
Deniz kokusu, kilometrelerce öteden gelir
saçlarına takılırdı."

**Gece geceye bileniyor
Sabahı beklemek zor
Karanlığı kutsuyor zaman
Bakirelerin son dansı bu.**

**Notalar birbirine sürgün
Gökyüzü huzursuz,
Ruhlar ayaz.
Sözcükler küfür**

**Miadi doluyor umudun
Çelik kokuyor yüzyıl
Pasa bulanmış aşklar.**

**Ben denize yürüyorum,
Sular çekiliyor ayaklarımın altından
Eşiğin dibinde bir sızıntı,
Yolunu bulup derin akıyor**

**Bir el bombası patlamış gibi göğüs kafesimde
Tam hayatını mahvetmeyi bilenlerin kuytusuna!
Şimdi belki de çok geç beklemek için
Sıcaklığını hissedip, kokusunu duyduğumuz zamanları.**



SEMİHA DURAK

Kış uykusu

Cümle olmayı becerememiş kelimeler ve sesler arasında duyduğum ilk anlamlı cümle "Santimetreler hayatınızı kırtarmış hanımefendi." olmuşt.

Omuzlarımı saran kırmızı havlunun iki ucunu, göğsümün üzerinde birleştirdiğim ellerimle sıkı sıkıya kavramıştım. Titiyordum. Etrafımdaki telaşı koşturmaca, filmlerdeki yaşatılmış sahneler gibi ayık, ben bütün o kaosun ortasında donmuş gibi hareketsiz duruyordum. Karşımda, benim gibi ayakta duran polislin söyledikleri kulağıma uğultular olarak geliyordu. Cümle olmayı becerememiş kelimeler ve sesler arasında duyduğum ilk anlamlı cümle "Santimetreler hayatınızı kırtarmış hanımefendi." olmuşt.

Bu sırada, yanıma yaklaştığını son anda farkettiğim üniformalı bir kadın, elindeki alüminyum battaniyeyi omuzlarımdaki havlunun üzerine sarmak üzere hamle yaptı. "İyiyyin ben" diyerek elimi itirmeye çalıştım. "Şoktasınız hala" dedi polis. Şokta olduğumu duyunca gözlerim doldu. Hala titriyordum. Cıltz bir sesle "uçagı gördüm" dedim. Buğulu gözlerimi boşluğa sabitlemiş, az önce başıma gelenleri hatırlamaya çalışıyor, görüntüler gözümün önünde belirmeye başlayınca da gözbebeklerimin iyice büyüdüğünü hissediyordum.

Bugünün güzel, çok güzel bir gün olması gerekiyordu güneş. Günlerden sonra ilk kez güneş açıyordu ve ben hayatımda ilk kez bikiniyle parkta güneşlenmek üzere, Güney Londra'daki bu parka gelmiştim. Doğduğum ülkede bir kadının "yarı çıplak" parkta yere uzanması pek yakışık almazdı. Orada yaşarken bunu yapmayı aklımdan bile geçirmemişim. Buradaysa bütün İngiliz kızlar birazcık güneş görünce hemen parklara koşuyorlardı. Benim için büyük bir ritüele dönüşen bu olay onlar için son derece sıradandı.

Çimlerin üzerine serdiğim kırmızı havlunun kenarında duran piknik sepetinde bir şişe Rioja, iki yarap kadehi, bir kalıp manchego peyniri ve iki dilim çavdar ekmeği birazdan yanıma uzanıp benimle güneşleneceğini hayal ettiğim müstakbel sevgili Diego'yu bekliyordum. Bu ilk resmi buluşmamızdı. Heyecandan saati karıştırmış, bir saat erken gelmiştim. Buluşmayı kararlaştırdığımız bankın önüne gitmeden önce parkta biraz turlamayı düşünmüştüm, sonra vazgeçmiştim. Üzerimden çekinerek çıkardığım çiçekli elbiseimin altındaki sade, iddiasız bikiniyle yere uzandığımda aylardır hissettiğim bir

ferahlık duygusuyla hafifler gibi oldum. Kış uykusundan uyanır gibiydim. Aylar süren bocalamanın ardından sadece eşyalarımın değil, kalbimin de bu ülkeye yerleşmeye başladığını hissediyordum.

Cürütlüye geçen uçağın ardından gökyüzüne doğru bakarken Diego ile ilgili hayallerimi birkaç değişik versiyon halinde kuruyor, beğenmediğim yerleri değiştiriyor, görüntüler çıkarıp görüntüler ekliyordum. Güneşin parlıtısından gözlerimi iyice kısımıştım. O an, gökyüzünde aniden beliren sıyah noktanın gerçek olmadığını, uzun süre güneşe baktığım için gördüğümü sandığımı ve birazdan kaybolacağını düşündüm. Gözlerimi kapatıp açtım. Nokta kaybolacağı yerde her saniye biraz daha büyüyordu. Sonunda ikna oldum; sıyah bir torbaydı bu. Nokta değil. Gökyüzünden bana doğru hızla düşen sıyah bir torba. Aklıma az önce gördüğüm uçak geldi. Ya bombaysa, diye düşündüm. Ama gördüğüm uçak, savaş uçağı değildi bundan emindim.

Ayağa kalkmayı, koşup kaçmayı aklımdan geçirmes de hareket edemiyordum. Sıyah nesne yere iyice yaklaştığında sanırım düşmenin son saniyesiydi- kollar ve bacaları gördüm. Ne nokta ne de bombaydı. Gökyüzünden düşen bir insandı. Bunu anladığımda gözlerimi sıkıca kapattığımı, muthiş bir görüntüyle sarsıldığımı ve çıtıktlar duyduğumu hatırlıyorum. Sonrası yalnızca uğultulardı.

Uzandığım yerden kalkmışım, biri üzerime havlumu sarmış. Bunların hiçbirini zihnimde yoktu. Biraz ileride daha önce orada olmayan bir çıkur vardı ve içinde bir adam yatıyordu.

Çukura arkamı döndüm. Bakamıyordum.

Her yer polis kaynıyordu. Benimle az önce konuşan polislin telsizinden gelen cızırtılı ses, "Heathrow Havalanı'na inen Kenya uçağı. İnış saati 14:30" diyordu. O an Diego'yu hatırladım. Saati kontrol ettim; 14:54'ü gösteriyordu. Etrafıma baktım, polisler bizim buluşacağımız bankın önünü de kapsayan geniş bir alanı "OLAY MAHALLI ÇALIŞIYOR"

şeridiyle sarıp kapatmıştı. Telefonum dahil bütün eşyalarım şeridin içinde kalmıştı. Diego'nun buraya giremeyeceğini biliyordum. Parkın girişleri kapatılmıştı. Ona ulaşmalıydım.

Polise doğru yaklaştım. "Sirt çantasından kimlik çıkmadı, sadece bir kutu fanta, biraz da ekme" diyordu telsizlin diğer ucundakine. Beni görünce, "daha iyi görünüyorsunuz" dedi. "Eşyalarım..." dedim, şeridin diğer tarafını göstererek. "Onları getirmezsiniz mümkün mü?" Birkaç dakika içinde getireceğini, beklememi söyledi. Sol kolu ve göbeğinin desteğiyle tuttuğu dosyadaki formun kutucuklarını işaretleyip notlar alıyordu. "Herkes sizin gibi yumuşak bir inış yaparak gelmiyor bu ülkeye." dedi. Bunu söylerken önündeki kağıtlardan başını kaldırmamıştı. Bu yüzden benimle konuştuğunu, ne dediğini sonradan anlayabilmıştım. Ama verecek bir cevabım, konuşacak gücüm yoktu.

"Kaçak yolcu mu?" diye sordum. Başını, hafifçe sallayıp onayladı. "Uçağın tekerlek boşluğunda bir kaçak. Ne yazık ki çok azı hayatta kalabiliyor. Bu adam gibi düşmezlerse tabii."

"Ama bu... İntihardan farksız." dedim. "O kadar yoksukte, buz gibi hava boşluğunda donmuyorlar mı?"

Güldü. Başını kaldırıp bana baktı. "Donuyorlar hanımefendi." dedi. "Sadece kış uykusuna yatmayı becerenler hayatta kalmayı başarıyor."



Mehmet Ali & Argon Sanatçı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>



ARZU UÇAR

Deli Boza

Dışarı karanlık, içerisi floresan. "Sesime yürü," diyor babamın hayaleti. Kendini göstermeden. Hayaletlerden korktuğumu bildiği için. Sese yüzünün mü hiç? Ne saçma! Güliyorum. "Manyak!" diyor annem. Ona da güliyorum. Ailece mutlu bir akşam geçiriyoruz. Sadece ben biliyorum bunu.

Önceleri o da babam gibi sadece bir sestti. Yüzünü görmek için pencereyi açtığımda kış mevsiminin buz gibi soğuğu balık, kızartma kokuları arasından yüzüme çarpardı. Önce karanlık boş sokağa, sonra gökyüzüne bakardım. Ay bazen hilal, bazen dolunay, bazense ikisinin ortasında bir yerde dururdu. Çok parlak bir yıldızın yakınından bir uçak geçirdi. O uçağın içinde olmak için yanıp tutuşurdum.

O sene liseyeyeni başlamıştım. Pek özel bir tarafı yoktu, çok özel bir öğrenci değildim. Edebiyatı sevmiyordum, anlamını çözmemiz istenen tüm o dizeler bana soğuk ve eski geliyordu. Fizik ve kimya daha korkunç ve düşmancaydı, hele o formüller... Matematik en içtiydi. Yine de hepsiyle iyi geçinmeye çalışıyordum. Onlarla aramı iyi tutarsam günün birinde her akşam kısıp kaldığım bu odadan ve evden kurtulup o uçağa özgür, bir başıma olabileceğimi düşünüyordum. Sesin sahibini görmek için dışarı da çıkabilirdim böylece. Gece vakti. Kimseden izin almadan üstelik. Sadece ayakbılarımı giyerek.

Oysa şimdi pencereyi hemen örtmem gerekiyor. Çünkü bir dakika bile geçmeden hoşnut olmayan bağırsıklar yakalıyor beni. Anneannem sıkı vücudunu, görülenlek gözünü, kemikli ellerini birleştirip gücünü kötüye kullanan süper kahramanlar gibi bağırsıyor.

"Gülsüm şu kızı bir şey de. Açtı camı yine sonuna kadar. Kulaklarım ağrıyor zaten."

Annem mutfaktan, banyodan, namaz kıldığı ve anneannemin geceleri uyuduğu küçük odadan koşarak gelip enseme bitiyor. "Deli misin nesin! Bu saatte..."

"Hava almak da mı yasak?"

Annem kendi düşünce düzeni içinde mantıklı bir kadındı. Hava almak yasak değildi. Ama benim durumumda yani genç kızlığı yeni adım atmış, her türlü tehlikeye karşı savunmasız biri için o pencere paraleleyle ne



açılan bir kapı gibiydi. O kara delikten bir kez geçersen sonra beni kimse kurtaramazdı. O yüzden camı açmak, kafayı dışarı uzatıp havayı yalar gibi koklamak yasaktı. Okuldan eve geç dönmek, bir arkadaşının evinde kalmak da öyle. Hele sigara içmek, hele bira.

Babam bu yüzden ölmüştü. Hep o zıkkımı içtiği için. Daha da kötüsü cehenneme gitmişti. Hep o biralay yüzünden.

Liseyebaşlayalı dört ay olmuştu. Henüz hayata dair anıkam kesecek durumda değildim. Olсам da dinlemezlerdi. Öğrenciçelerini öğrenmişler, hesap defterlerini kapamışlardı. Zaten anneannem doğru dürüst duymuyordu bile. O yüzden en çok o bağırsıyordu. Bazen sokaktaki ses kadar çok. Sokaktaki sesi duyunca cama koşup yüzünü görmek, anneannemininkini duyunca onu bir odaya kapatıp o dayı unutmak istiyordum. Keşke ölseydi. Ölse üzüldürdüm, bir zaman özerdim. Ama geçirdi. Yaşayacağımız tüm o üzüntü hâli onun evin içinde yarattığı rahatsızlıklardan sonra daha arınmış, huzurlu bir yere dönmüşüdü. Bunu annem de biliyor olmalıydı ki bazen ıslattığı yatağının çarşaflarını çıkarırken, "Ona da bize de zor. Allah yatırmasın." derdi.

Sesin sahibinin kaynar sularla yıkanan çarşaflardan ve oturma odamızdaki kara delikten haberi yoktu. Haya kararınca

sokaklarda dolaşıyor, aynı kelimeyi belirli bir düzen içinde, harflerin ağırlığı her haceden diğerine geçirerek ünlüyordu:

"Boza! Bozbozaaa! Bozaa!"

"Bu da yeni dadandı," diyor annem. "Kim alacak sanki? Yazık... Ekmek parası için, bu havada..."

"Bir kere alsak ya, bir katkımız olur," dedim bir gün. Alacağım cevabı çok iyi bilerek. Yine de şansımı denemeliydim. Çünkü ısrarla arka sokaktan, yakınlardan bir yerden geçiyor, bizim sokağı atlıyordu. Sesini duyup cama her çıktığımda merakım boşta kalıyordu. Yüzünü, boyunu, yürüyüşünü her şeyini merak ediyordum. Ses tonuna bakılırsa gençti, bana kalırsa annemin dediği gibi acınacak bir durumu da yoktu, hatta macera peşindeydi. Robin Hood diyordum ona.

Annem yüzünü ekşiterek "Bir o eksik kalmıştı," diyor. Bizim ev ölmüş kocaların bıraktığı ayaklarla döndürülen, tapusu annemin üzerine, dört odalı bir kasvetşatosuydu. O maaşlarda Robin Hood'un payı yoktu. Biz üç ayrı kuşaktan üç kadın. Ara sıra ablam da gelirdi. Ama çok kalmazdı. En çok ona darılırdım. Bize baktıkça eniştemi daha çok severdi sanki. Eniştem azıcık öksürse öleceğini düşünüp sevinirdim. Ölse üzüldürdüm. Ama ablamın bu eve dönüp karamsar havayı

Mehmet Ali & Akşanselvi

azaltmasıyla üzüntüm geçerdi. Eniştemle aramda kurulamayan bir şey vardı; en baştan beri. Yanlış anlaşılır düşüncesiyle benimle samimi olmazdı. Böyle anlarda büyüyen göğüslerimden ve kot pantolonumdan belirginleştiği kalçamdan utanırdım. Ara sıra da olsa kısacık bir an yalnız kalır ve ne konuşacağımızı bilemezdik. Bu ikimizin de suçlu değildi; annem ve annesinin olası sözleri ve düşünceleri görünmez, korkutucu bir fısıltıyla doluyordu evin içinde. Ama biri ölmezdi. Anneannem ya da eniştem. Bu karamsar hava kaç öyleydiği, sesin sahibine kavuşmam mümkün hâle gelirdi.

"Bu kız bu bozaciya kaçacak herhalde Gülsüm!"

Susmuyordu. Oysa ses o kadar yakından geliyordu ki evin önüne ulaşması an meselesiydi. Pencereden başımı çevirip ona nefretle bakıyordum. Onun varlığını oracıkta sonlandırmak istiyordum ama bir şey yapamıyordum. Annemin yol göstermek ve teselli etmek arasında gidip gelen cümlesi geliyordu aklıma: "Kendini atsan çaresi yok."

Hele bazı akşamlar sesi hiç duyulmazdı. Öyle zamanlarda bir daha hiç geçmeyeceğine dair şüphelerimle beraber bu iki kadına olan nefretim de artardı. Çayı büyük bir gürültüyle karıştırırlar, ağzılarını şapırdatarak yemek yerler ve şümükürerek abdest alırlardı gün boyu. Tüm bunlara dayanabilmek için odama kapanır, içindeki anarşisti edebiyat kitabımızda olmayan şiirler okur ve sesin ortaya çıkmasını beklerdim.

Eniştemin sarımtırak bir renge bulaşmış şeyeyi alıp eve geldiği akşam küçük iminde oturmuş ertesi günü matematik sınavına gittiğimde hayırlı damada övgüler sıralayıp sarı leblebileri sıkı sıvının arasından miderlerine gönderiyorlardı.

"Bak, enişten boza almış. Buna kafayı taktyrdı. Aslı da. Tutturdu boza da boza."

Boza umurumda değildi. Nereden almıştı? Sesin sahibini görebilmiş miydi? Robin Hood gibi sarı saçları ve küstah bir gülümsemesi var mıydı? Eniştem gibi süklüm püklüm bir adam bile sırf erkek olduğu için bu saatte sokakta rahatça dolaşabiliyor, istediğiyle konuşabiliyordu. Keşke erkek olsaydım.

İşyerindeki birinden sipariş etmiş de sipariş ettiğinin abisinin dükkânı varmı da... İki cümleyi kızırıp bozarak yan yana getirene kadar günler geçiyor sanki. Yakışıklı kurtarıcımın adı bile geçmiyor hikâyesinde. Cetirdiği içecek ise tatlı mı ekşi mi olduğu belli olmayan, garip bir şey üstelik.

"Bak, bıraktı yarısını. Bu kız böyle maymun iştahlı işte."

Vetuvalete giden eniştemin ardından fısıltıyla:

"Doktora gittin mi dün, ne diyor?"

Bu gebelik, düşük, tedavi muhabbetini yeniden dinlemeye hiç niyetim yok. Denklemleri bahane ederek inime çekiliyorum.

Günler geçiyordu. Kimse ölmeden ve hiçbir şey değişmeden. Sesin sahibine güvenebilsem bavulumu hazırlayıp geçtiğini duyar duymaz sokağa atacağım kendimi. Ama güvenemiyordum. Hayalperestliğimi yeniyor sağlanmıyordum. Bir şeyler değişmeli yine de. İyi veya kötü. Bir şey olmalı artık. Aynı günü yaşayıp durmaktan nefret ediyordum. Pişen yemeklerin, sürekli silinen eşyaların, pazar günleri okul formamı ütülerken çıkan buharın sıcak kokusu dışında bir koku arıyordum. Ve sürekli havada yüriyorum. Annem söylüyor bunu. Ne zaman aklıma başıma alacakmışım acaba?

Sıkıcı bir cumartesi günü annemin verdiği bir ev ödünü yapıpken -vitrinin tozunu alıyordum- annem banyodan elinde bir sabunla salona geldi. Ayak sesterinin ritminden sezdığım tehlike bu kez beni hedef almıyordu.

"Anne sen delirdin mi? Bu sabunu niye dişle din böyle?"

Elindeki pembe sabun diş izleriyle doluydu. Takma dişlerini sadece yemek yemek için kullanmaktan sıkılmıştı belli ki. Elimdeki toz bezini bırakıp annemin yanına koştu.

"Bakayım... Ayy iğrenç!"

"Anne niye ısırsıyorsun sabunu? Delirdin mi?"

Evet, delirmişti. Yaramaz, küçük bir çocuk gibi hiçbir mazeret göstermeden bize ve sabuna bakıp katıla katıla gülmesinin başka bir açıklaması yoktu. Annem öfkesini kontrol edemeyip kendini salondan attığında hâlâ gülüyordu. Sabun çöpe atılmamış, lavabodaki yerine geri konmuştu. Belki yine dişlerdi. Bu tutumluluk hâlinde tiksiniyordum.

Delirme belirtileri bununla sınırlı kalmadı. Gün ortası altına yapmaya, sürekli kaşınmaya, orada olmayan kişilerle muhabbete başladı. Bu hâlini sevmiştim. Daha doğrusu bu delilik hâlinin hayatımızın katılığına açtığı deliği. Ölmek yerine çıldırmıştı. Ben bu ihtimali düşünmemiştim. Ölmesinden daha iyiydi. Artık olur olmaz saatlerde bakkala, manava, eczaneye, komşuya gönderiliyordum. Aklına düşen şeyi ele geçirmediydi süreçte bağırıp çağırıyordu. Ben de "mecburen" istediği şeyi almayı

gidiyordum. Üstelik mağdurdum. O içeride bağırıp çağırırken sınavlarımı nasıl çalışabilirdim? Bu kaç geceler arkadaşlarımın evinde kalma zorunluluğum da böyle doğdu.

Şans eseri ele geçirdiğim bu özgür deliği kaybetmekten korkuyordum; ölse her şey biterdi. Ölmesini dilemekle barta etmiştim. Delirerek hayatımı kurtarmıştı. Doktora kalsa delirmemişti, yaşlıktandı. Belli zamanlarda tamamen normale döndüğü ya da ilaçların etkisiyle tüm günü uyurarak geçirdiği de oluyordu. Bir akşam sofra kurulurken yanımda annem hayatına küser ek söylendi:

"Bu saatte uyandı, sabaha kadar uyutmayacak beni."

Tam o sırada geldi ses, uzaklardan ve gittikçe yaklaşarak.

Onu unutmaya başlamıştım; dikkatim çabuk dağılıyordu. Hayatımın bu yeni biçimi onu düşünmeye pek fırsat vermiyordu. Ama ses bu kez uykusundan kalkıp yatağında doğrulan ve yaşıtlıkla delilik arasında gidip gelen kadını kendine çağırıştı. Annemin tüm karşı çıkmaları, bağrımları boşunaydı; biliyorduk. İstediyi şeyi almazsak o geceyi bize dar edecekti. Elime tutuşturulan boş kabı ve parayı kapladığım gibi içinde bulunduğum duruma inanmadan evden fırlardım. Sanki zincirlerimden kurtulmuşum. Arka sokağa ulaşmıştı. Havada yürür gibi sesine doğru yürüdüm. Tam karşıdan geliyordu. Omzuna astığı direğin bu uçunda beyaz bir güğüm, diğer ucunda kelik bidon, ona asılı masrapalar. Kot pantolonu, kısa montu, siyah beresi. Yanıma yaklaşınca sokak lambasının ışığında yüzünü iyice seçebildim. Tıraşlı, tombul, delik deşik bir yüz, kalın dudaklar, kapkara kalın kaşlar. Ne kadar çirkin. Ne kadar komik. İçimde garip bir heyecan, sevgi ve mutluluk vardı. Öylece durup ona bakmak, soğuk havayı içime çekmek istiyordum. Bu sokağa ve bu aşkına gelene kadar hangi günlerden ve yollardan geçtiğimi nasıl anlatabilirdim ki. Onunsa tek isteği elimde tuttuğum paraya ulaşabilmektir. Neredeyse konuşmadan alışverişini tamamlayıp birbirimizden ayrıldık. Elimde boza dolu küçük kapla dikilip arkasından baktım. Gecenin karanlığı, kömür kokulu soğuk hava ne güzeldi. Sokağı ne çok seviyordum. Kafamı kaldırıncı o çok parlak yıldızla göz göze geldim ve bağırđm:

"Aa, bak, uçak geçiyor!"

Robin Hood ensesinden asılı yaka sarkan direkde adam aşkına oymundaki gibi bir T harfine dönüşmüştü; sokağı dönmek üzereydi. Dönüp bana ve gökyüzüne baktı. Belki de güldü; göremedim. Del olduğunu düşünmüş olabilir. Oysağençliktendi.

Baştan sona tek mekanla bütünleşen 15 film

HALİL İBRAHİM SAĞLAM



Rope (1948)



12 Angry Men (1957)



Slueuth (1972-2007)



Biri ve Diğerleri (1987)



Russian Ark (2002)

Sinema tarihi boyunca tek mekânda geçen filmler bugüne kadar hep konuşuldu ve üzerine sayısız dosyalar yapıldı. Tek mekân olgusu denildiğinde akla genelde düşük bütçeli, az karakterli, diyalog üzerine kurulu ve tiyatro havası taşıyan filmler gelir.

Sinema tarihi boyunca tek mekânda geçen filmler bugüne kadar hep konuşuldu ve üzerine sayısız dosyalar yapıldı. Tek mekân olgusu denildiğinde akla genelde düşük bütçeli, az karakterli, diyalog üzerine kurulu ve tiyatro havası taşıyan filmler gelir. Bir filmin tamamen ya da yüksek oranda tek mekânda geçmesi düşük bütçesi bulunun sinemacılar için hayat kurtarıcı bir kolaylık olarak gözüktse de aksine vizyoner bir bakışla, risk alarak ve yeni şeyler deneme gayesiyle hareket eden yönetmenler de hep olmuştur.

Bugüne kadar tek mekân filmler hakkında yapılan dosyalara baktığımızda bu düşüncesi olabildiğince genelleştirilerek kantarın topuzunu kaçırın tespitlerle karşılaşmamız ya da tek mekân film algısının yanlış yorumlandığını görmemiz mümkün. Örneğin uyardı geçiyor diye Gravity'yi, hapishanede geçiyor diye The Shawshank Redemption'ı, trende geçiyor diye Strangers on a Train'ı ya da denizde geçiyor diye Life of Pi'yi bu dosyaya dahil etmek mantıksız olacaktır. Bunların hiçbirinin sinematografik ve kurusal düzlemi tek mekâna dayalı olmadığı gibi tek mekânın mantığına da aykırıdır ve tek mekân olma amacı gütmektedir.

Listenin mantığını 'en iyi tek mekân filmleri' gibi bir genellemeden ziyade tamamının ya da tamamına yakınının tek mekânda geçtiğini ve o mekânla özdeşleştiğini düşündüğüm filmlerden bir seçki oluşturma üzerine kurdum.

Rope (1948)

Alfred Hitchcock filmografisinin en özel eserlerinden biri olan Rope, seksen dakika boyunca tek plan hissiyatı yaratan film hileleriyle beraber bir evin içinde geçiyor. Zekalarını kanıtlamak için evde cinayet işleyip ceset evin içindeyken arkadaşlarını partiye davet eden iki adamın özgüvenleri ve meydan okumaları ekseninde geçen film, tıpkı adı gibi birbirine ipe bağlı gibi gözükün çekim tekniği ve olaylar silsilesiyle tek mekân filmler arasında en özgün işlerden birine dönüşüyor.

12 Angry Men (1957)

Reginald Rose'un oyunundan uyarlanan, Sidney Lumet'in başyapıtı 12 Kızgın Adam, sinema tarihine damga vuran filmlerden

olmasının yanı sıra tek mekân denildiğinde akla ilk gelen örneklerdendir. Sinematografik hale getirmesi ve inandırıcılık sağlanması zor bir konuya el atan film, bir insanın karşıt düşüncedeki on bir kişiyi sanyie sanyie hem mimiklerle hem tezlerle kendi inandığı şeyi ikna edebileceğini tek bir oda içerisinde gösteriyor.

Slueuth (1972-2007)

Joseph L. Mankiewicz'in ölmeden önce yönettiği son film olan Slueuth, tamamı bir evde geçen yapıyla tek mekân olgusuna en uygun filmlerden biri. Uyarlandığı tiyatro oyununun etkisini sonuna kadar Olivier ile Michael Caine'in karşılıklı düktürdüğü kompozisyonları 2007'de yerini Jude Law ve Michael Caine'e (Caine'in bu sefer karşı tarafı canlandırdığı) bırakmıştı.

Biri ve Diğerleri (1987)

Sinemamız için değeri bilinmemiş bir hazine niteliği taşıyan Tunç Başaran filmi açılış sahnesi ve zamandan mekândan bağımsız sürreal binlerce sahneleri haricinde tamamen bir barın içinde geçiyor. Yağmurun hiç durmadığı gecede bara sığınan bir adamın hayallerindeki kadını beklemesini anlatan film, gerçeklesürreal arası bir düş, yağmurlu gecenin hüznülendirdiği bir şiir, aşka ve yalnızlığa dair türlü felsefelerin döndüğü bir insan panoraması gibi adeta.

Russian Ark (2002)

Aleksandr Sokurov'un sinema tarihine armağanı niteliğindeki filmi ekserine Rusya Devlet Hermitaj Müzesi'ni alarak Rusya'nın iki yüz yıllık kültür sanat tarihinin odaları arasında müziklerle, resimlerle, danslarla, mimariyle beraber rüya gibi bir gezintiyi çıkarıyor izleyiciyi. Doksan dokuz dakikalık süresi boyunca tek plandan oluşan film hem dosyanın adına uygun olarak mekanın unutulmaz kalyor hem de iki bin kişilik figürasyon kadrosuyla tek plan filmler içinde ayrı bir başarıya ulaşıyor.

The Man from Earth (2007)

Richard Schenkman'ın oldukça düşük bir bütçeyle kotardığı film yıllar içinde öyle kulaktan kulağa yayıldı ki birçok kişi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

tarafından türünde bir klasik haline geldiğini söylemek yanlış olmaz. Üniversitedeki işini bırakıp başka şehre yerleşmeye karar veren bir tarih profesörünün farklı branşlardaki iş arkadaşlarını din, tarih, felsefe, inanç gibi konular ekseninde mümkün olması imkânsız bir şeye indirilmesi üstüne kurulu olan film, zekice yazılan sürprizlerle dolu senaryosuyla ekrandan gözlerimizi ayıramayacağımız, sürükleyici bir tek mekân gösterisine dönüşerek hafızalarda yer etti.

Phone Booth (2007)

Joel Schumacher imzalı Phone Booth açılış ve kapanış sahneleri dışında bir telefon kulübesi ve çevresinde yaşanan olayları ele alıyor. Bir tetikçi tarafından tehdit edildiği için telefon kulübesinden çıkamayan ve hayatındaki her yalanı itiraf etmek zorunda kalan Stu'nun hikayesi listededeki diğer filmlere oranla daha fazla karakter barındırıyor, açık alanda geçmesi sebebiyle dışardaki yerlere daha çok plan kesiliyor, bazen ekran bölünüyor vs. fakat olay örgüsü tamamen bir adamın girdiği telefon kulübesinden çıkamaması üzerine oluncu listeye almak şart oluyor.

Pontypool (2008)

Tony Burgess'in kitabından Bruce McDonald'ın yöneterek uyarladığı film, Pontypool kasabasında tek kilisenin bodrum katındaki yerel radyoda geçen benzersiz bir zombi filmi. Virüsün her zamanki klişeler dışında İngilizce dilinin kelimelerinden bulaşarak kasaba halkına yayıldığı film, bir radyo istasyonu içerisinde oluşturduğu klostrifikatör atmosferiyle gerilimin zeminini adım adım hazırlarken dilbilim, kültür ve iletişim gibi konular üzerinden ciddi bir sistem eleştirisinde bulunarak alt metinlerinde derin söylemler barındırmaktadır.

Shirin (2008)

İranlı usta yönetmen Abbas Kiarostami'nin tek mekân üzerine deneyisel bir filmi olan Shirin, sinema salonunda 120 kadının sadece yüzlerine odaklanarak onların Hüsrev ile Shirin hikayesini verdikleri tepkilere izleyicileri tanıklık ettiriyor. Onlar filmi izler, biz filmi izleyenler. Kadınların mimiklerine, bakışlarına ve reaksiyonlarına eşlik eden dış ses anlatısı ve müzik filmin duygusunun özünü oluşturur. Sinematografinin adeta insanın yüzünden elde edildiği nadir yapımlardan.

Buried (2010)

Rodrigo Cortes'in tek mekân olgusunun sınırlarını zorlayarak tamamı toprağın altındaki bir tabutun içerisinde geçen filmi bir tabut, bir adam, çakmak, cep telefonu ve çakı ile nasil ketile ve sinematografik bir vizyon ortaya konulabileceğini göstererek seyir açısından zorlayıcı ama bir o kadar da cesur ve sürükleyici niteliğe sahip. Ryan Reynolds'un tabutun içerisinde adeta ecel terleri döktüğü performansına şapka çıkarmak gerek.

This is Not a Film (2011)

Ülkesinde yirmi yıl boyunca film yapması yasaklanan ve yurt dışına çıkması yasaklanan ev hapsine kapatılan İranlı yönetmen Jafar Panahi'nin bir kekin içerisinde gizlenmiş USB aracılığıyla İran'dan çıkartıp Cannes'a gönderdiği filmi, tek mekân film yapmayı amaç olarak değil zorunluluk olarak kullanan bir örnek. Tamamına yakını Panahi'nin evinde, finalde doğru da apartmanın asansöründe ve otoparkında geçen film, en temel haklarından mahrum bırakılmış bir yönetmenin isyanını aktarmada takdiri hak ediyor.

Locke (2013)

Steven Knight'in yazıp yönettiği Locke gerçek anlamda hem tek mekân hem de tek karakter filmi. Seksen beş dakika boyunca arabanın içerisinde hiç çıkmayan, figürasyonu dahi olsa ikinci bir karakteri asla perdede göstermerek zoru başaran film, oldukça kısıtlı bir alanda sadece telefon konuşmalarıyla izleyiciyi aynı anda sürükleyen, geren ve gülümseten bir senaryoya sahip. Knight'ın bu başarısına Tom Hardy'nin sürekli konuşmuş ve başından sonuna kadar yüzünün yakın planda olduğu zorlayıcı roldeki katkısı büyük.

Clash (2016)

Mohamed Diab yönetmenliğindeki film Arap Baharı ertesinde polis kamyonetine tıkan bir grup insana odaklanıyor. Mısır'daki siyasi bölünmenin toplumdaki yankılarını tek mekânda çarpıcı bir dille aktaran film, ayrı gruplardan insanların bir araçta göz altına alınmasıyla şiddetlenen çatışma ve ayrışma ortamını sürekli olarak aracın içinde konumlanan ve dışarıda olan bitenleri de görmemize olanak sağlayan kamera aracılığıyla belgeler.

The Guilty (2018)

Gustav Möller'in baştan sona masa başında bir Acil Çağrı Merkezi'nde geçen filmi, hattın ucundaki görevli memurun gelen çağrı üzerine bir kadına yardım çabası telefon konuşmaları ve ana karakterin yüzü ekseninde yüksek tansiyonlu bir şekilde aktarılıyor. Kahramanın kendi vicdani hesaplaşması ve izleyicinin algılarıyla oynayan hikâyeye aktarımı güçlü bir şekilde yazılmış ve kurgulanmış.

7500 (2019)

Patrick Vollrath yönetimindeki 7500, uçakta geçen gerilimlerin alıştığımız çok karakterli ve uçağın tamamını kullanan yapıpından ziyade sadece kokpit kısmında geçmesiyle muadillerinden farklılaşan soluk soluğa bir tek mekân gerilimi. Bugüne kadar birçok kaçak filmi izledik ama hiç kahramanlığa başvurmadan gerçekçi olay akışı, soğukkanlı yaklaşımı, gözlemci kamerasıyla fark yaratan bir rejiji çok az gördük.



The Man from Earth (2007)



Phone Booth (2007)



Pontypool (2008)



Shirin (2008)



Buried (2010)



This is Not a Film (2011)



ÖNDER ABAY

Yaşamamanın acısı

Bazı ülkelerin Covid-19 savaşına sona erdiğini, maskeleri çıkarttıklarını duyuyoruz. Ülkemizde artan ölüm oranını, süreç yönetimindeki başarısızlığı düşününce hayatın normale dönmesi bize çok uzak görünüyor. Kıyaslıyoruz ve umudumuz, azalıyor. Yoksulluk, hakkını alamayan işçiler, kadın cinayetleri, nefret suçları, yolsuzluk haberleri ülkemizin gündemini zaten yıllardır meşgul ediyordu. Üstüne zar zor pandemiyi kabullendik, o da yakın zamandagidecektigibi durmuyor. Çoğumuzun iş çıkışı yürüyüp hava alacak vakti bile yok. Yorgunuz, öfkeliyiz, endişeliyiz ve bunların ne zaman biteceğini bilmiyoruz. Tüm bu duygular psikolojik veya fiziksel acılara kibre dönüyor. Zaten yapılan araştırmalar gösteriyor ki bu ikisi birbirinden pek farklı değil, ağrınızı incitsenizde hayatınız anlamsız gibi hissetmeniz de beyninizde aynı bölgeler uyanıyor. Biz bu sorunlarla nasıl baş edeceğimizi bilmiyor olabiliriz, neyse ki dikkatlice bakarsak beynimiz biliyor.

Acı, bizim romantikleştirme çabalarımızın aksine bir yaradan gelen veya birinden alınan bir his değil. Beynimiz acıyı kendisi yaratıyor ve onu bir amaç için kullanıyor. Trafik polisinin geçemediğini söyleyerek yalvaran bir vatandaşın ceza kestğini gördüğümüzde, ülkemizde hayata tutunmaya çalışan insanların kırıcı saldırılara uğradığını veya elimiz ateşe değdiğinde beynimiz canımızı yakıyor; çünkü oraya ilgi göstermemizi istiyor. Acı hissettiğimizde birbirine bağlı beyin hücrelerinden oluşan 'dikkat ağrı' isimli birim aktifleşiyor. Burada neye, ne kadar tepki verileceğine karar veriliyor. Dikkat ağrısında çalışan hücreler acıları karakterlerine göre sınıflandırıp bunlara 'nöroetiketler' koyuyorlar. Bu işleyiş, acı hissedildiğinde dikkat edecek hücrelerin uyanmasına ve onunla baş etmemize yarayacak kimyasallar salgılanmasına yarar. Acının türüne göre salgılanan endorfin ve enkefalin gibi hormonlar sayesinde acıyla baş edebiliyoruz ve ıvıllıdır ki bu kimyasallar hareket halinde olduğumuzda da, mesela koşarken de salgılanıyorlar.

Üzerine rastgele çiviler serpilmiş bir yolda yürüdüğünüzü düşünün, çivinin birine basıyorsunuz ve canınız yanıyor. Bu acı sayesinde yaranızdaki acı etmeyi öğreniyorsunuz ama acının psikolojike, yürüdüğünüz yolda yaşamınız sadece fazlasını kazandırıyor. Nereye basacağınızı bilmeden yürüdüğünüz bir yolda nereye basılmaması gerektiğini anlıyorsunuz, bu bir sonraki adımınızı belirliyor. Dilerseniz dönüp arkanızdan gelenlere çivilerin yerini söyleyebilirsiniz veya o çiviye sokmenin yollarını arayabilirsiniz. Seçiminiz ne olursa olsun yolun sonuna geldiğinizde dönüp baktığınız

sizin patikanız oluyor. Konu ülkemizin bitmek bilmeyen vicdansorumuoluşa çivilerden ötesini görmek zorlaşsa da hissettiğimiz acılar bize bir şey anlatmaya, bir yol oluşturmaya çalışıyor.

Gideceğimiz yönü belirleyen acı deneyimlerimiz değil, bu deneyimler sonucu dönüştüğümüz kimlikler oluyor. İçinde bulunduğumuz koşulların kurbanları olmak yerine hislerimize bir amaç kazandırmak elimizde. Zarar gören dokuları acıyla uyararak bizi korumayı amaçlayan beynimiz gibi. Zorluklarla karşılaştığımızda hissettiğimiz psikolojik acıyı etkileyen birçok faktör var; dayanışma, bağ kurmak, anlaşılma hissetmek stresi azaltan etkenler arasında. Yapılan bir araştırmada acı üzerinde hiçbir kontrolü olmadığına inanılan insanların baş edebileceklerini düşünenlerden daha fazla acı hissettiği tespit edilmiş. Başımıza gelen olaylar üzerinde kontrolümüz olamayabilir ama sonuçlarını belirleyen kendi seçimlerimiz oluyor.

Şiddet haberlerinin, yoksulluğun ve sosyalleşmenin acısını hepimiz farklı şekilde deneyimliyoruz. Herkesin incindiği yer, önemsendiği yere dönüşüyor. İstersek bu sıkıntıları eziyet olarak, istersek bizi daha

Seçiminiz ne olursa olsun yolun sonuna geldiğinizde dönüp baktığınız sizin patikanız oluyor.

duyarlı insanlara dönüşüren süreçler olarak tanımlayabiliriz. Yaşamımızı zorlaştıran birileri, gücümüzün yetmediği sıkıntılar her zaman olacaktır. Dönüp baktığımızda yürüdüğümüz yolu çezecek olan ayakımıza batan çivilerdir.



FULYA ÖZLEM

Miras

"Macera, arayınca bulunan bir şey değildir; macera, seni bulur. Seni gölge gibi izler ve etrafına ağlarım örür. Hiç beklediğinden bir anda, seni kendinden kurtarmak için, ortaya çıkarır." Babası Seyit Kaptan'ın son sözleri böyle başlıyordu. "Sevgili Kızım, sana bırakacak hanlırlarım, hamamlarım yok, ama onlardan daha kıymetli bir şey var bu çantada: sana "macera" bırakıyorum. Sen çok küçükken annenle birlikte hazırladık sana bu mirası, bak bu minik bavulda da çeyiziniz var, göreceksin. Birkaç parça erzak, sana maceralarında lazım olur, her birinin kendince bir tılsımı vardır, sana zamanla görünürler. Dikkat et, bu senin mirasın, başka kimseye vermem maceraları, sende kalsın. Zaten verememiş de sana çok şahsi bir miras bırakıyorum evladım. Hasret kaldığım o güzel gözlerinden öpüyorum, elveda"

"Eeee bu ne şimdi?" diye söylenmeye başladı Zehra. Babasını en son görüşünün üzerinden neredeyse yirmi yıl geçmişti. Ondan önce de pek sık görüşmüş sayılmazlardı, Seyit Kaptan gençliğinde aşık olup bir hata yapıp evlenmişti, bir de kızı olmuştu ama birkaç yıla kalmadan bu işlerin ona göre olmadığını anlamıştı. Amerika kıtasına doğru çıktığı tıy aylık seyahatlerinde birinde, yavaşça bir limandaki postanenin kim bilir hangi dildeki damgasını taşıyan bir pulun üzerinde olduğu bir zarfla karnasına bir veda mektubu göndermişti. Zehra o pulu istiyordu: üzerinde tavus kuşu olan o renkli pulu, pul koleksiyonuna koymaktan başka bir derdi yoktu. Annesinin niye çıkarıp çıkarıp o mektubu okuduğunu, her seferinde de niye ağladığını anlamıyordu. Şu pulu verseydi ya artık! Bu, başına ne geldiğini anlamadığı için tutamadığı yaşlarını ılıktı. Mandar bir boşluk, yerinde olması gerekirken kaybolan tüm oyuncakların yerine geçmişti. Ve şimdi bu mektup! Kalp hastası olduğundan hele haberi olmadığı babası, ani bir kalp kriziyle hayata ve kendisine veda etmişti. "Öleceğini mi bilmiş bu adam?" diye kendi kendine söylüyordu. "Hanlar, hamamlar bırakıyorum da macera bırakıyor"muş, "hanları hamamları orada burada karlarla çatır çatır yedim, kalanını da kumarda kaybettim sana da babayı bıraktım" demiyor da! "Macera" bırakıyormuş banal! "Son şakası yapıp", tövbe tövbe... Sanki dırinsinden ne hayır gördük ki, tövbe tövbe... diye kırılanan, kız çocuğuyla yaşı masal cadısı arası bir sesle söylene durdu bir süre. Sonunda kendinden sıkılınca, "minik bavyeri" dedi alıp

kendisine babasının son emanetlerini getiren taneliklerinin evinden çıktı. Gözlerinden bir iki damla yaş süzülür. Dostu Patrick'in dediği gibi olmuştu: babası öldüğünde, babasının ölümüne ağlayamadığına ağlıyordu.

Eve gidip eski moda, iğneci çantasına da evrak çantasına da benzeyen, deri kaplı kişisiz bavulu açtı: İçinde birkaç küçük küçük fotoğrafı vardı, babasının çektiği fotoğraflar, çocuk yüzündeki o kocaman gülümseyiş, neredeyse fotoğraftan çıkıp kulağına tatlı sözler söyleyecek, gözyaşlarını silip teselli edecek gibiydi. Aynı gülüşten babasında da vardı, fotoğraflarda öyle görünüyordu. Dünyanın en kalabalık ülkeleri ile bazı gözden irak kabilelerin dinlerine ait üç beş tane söz çıkıyordu ortaga gözünden. Cep süzülürdü. "Bu ne şimdi? Çer çöp! Bana ıvır zıvır bırakmış, lüzumsuz şey!" Bir de ah minnacık, el yapımı, üzerimi, ne ağaçından olduğuna bilmediği ama eşeğinin altı rıçne ve tüz bürümüş bir kemece ile yayıncıktı bavuldan. "Kendisi mi çalışıyordu bunu acep? Cüzelmış. Antika mı ki? Para eder mi acaba? Ay çok ayıp! E'nıyapım, üzerimi ne anlarım kemeceğend? Ama dedikleri kadar varmış he, ne küçükmüş! Ceket cebinde taşırmış mı enstrüman..." Anlam veremeyip kapadı bavulun paslanmış, geçmişi sarı metal kilidini. Ama bir şey dürttü sanki onu orada, o minik nazlı enstrüman hoşuna gitmişti. Çıkarıp çıkarıp okuyor, dile gelinceneler anlatıcağını merak ediyordu. Çok geçmeden bir hoca tuttu ve tınkalarıyla tellerine dokuna dokuna nağmeler çakarmayı öğrendi kemeceğend. Artık kemeceğini yanından ayırmaz olmuştu, onu cebinde taşıyor, dost meclislerinde keyfi yerindeyse duruma göre ya Hüzüzam bir taksimle ağılatıyor ya da Karçıgar köçekçelerle coştuuruyordu etrafını.

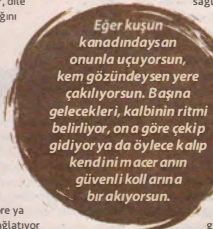
Babasının ölümünü haber aldığı günden beri kalbinde garip bir his vardı. Önceleri üstünde durmadı bu hissiyatın, fark etmeden yasta olsa gerekti yine, geçerdi... Ama geçmedi, hatta gitgide arttı. Bu öyle bir histi ki, bazı mekanlara girdiğinde çarpıntısı ta kulağına kadar geldiği için mekâna girmesiyeli kıması bir oluyordu. Yalnız mekanlara girdiğinde mi? Günlük rutininin bir parçası olan pek çok şeyi yaparken de artık bu sevimsiz kalp çarpıntısı o eylemi yapmasını imkânsız kılıyordu. Yoksa giderayak babası bir de kalp hastalığını mı miras bırakmıştı?

İşin garibi bazen de, bazen de tam tersi oluyor, bir duvarın önünde dururken bir

adamları konuşurken, vapurda giderken, güzel bir şarkıyı dinlerken, hele hele de kemeceğiyle eşlik ederken ya da denize batan bir güneşli izlerken, sanki o an ile bir olmuş, hayatın o anı, bedenini bir enstrüman gibi çalmışçasına, eskiden hissetmediği kadar derin, yoğun bir ahenk hissediyordu kalbinde. Dünyayla kucaklaşıyormuşçasına, dünya onu beşğinde sallıyormuşçasına bir ahenk.

Yine de dayanamadı, herkes gibi en büyük korkusu anormal olmak olan modern bir birey olarak, soluğu kardiyoloji mütehassısına aldı. "Doktor Bey," dedi, "kalbim yerinden çıkacakmış gibi atıyor bazen, betim benzim atıyor ne yapacağımı bilemiyorum!" Muayeneler ve tetkiklerin sonunda, doktor, belirlitlerin, kendisine taşkardı veya kalbinde bir ritim bozukluğu olduğuna işaret ettiğini söyledi. Büyük ihtimalle genetik bir kontrol sonucu ortaya çıkan kalpteki ve ritim bozukluğunun daha iyi incelenmesi ve kontrol altına alınması için ilaçlar kullanması gerekiyor; birtakım daha ileri tetkiklerin sonucuna göre de bir tedavi planı oluşturmak gerekiyor. Bu sayede kalbi yeniden normal atılabilecektir.

İlyeşip normale döneceğini duyunca kuş gibi rahatladı, Allah yine fakire eşeğini kaybettirmiş, sonra buldurup sevindirmişti: sağlık gibisi yoktu vallahi!



Eğer kuşun kanadınıyorsan onunla uçuyorsun, kem gözündeysen yere çakılıyorsun. Başına gelecekleri, kalbinin ritmi belirliyor, on a göre çekip gidiyor ya da öylece kalıp kendini maceranın güvenli kollarına bırakıyorsun.

Eve döndü. Balkondan mahallenin garcık burgacık çatılarının üzerinde uzanan gökyüzündeki yıldızlara baktı. Sokağın başından neşeli bir gırnata ve davul sesi geliyordu. İnsan bu mahallede yazın geldiğini, ara sokaklardaki Roman düğünlerinin dağılan gırnata, davul ve alkış seslerinden-A-Hal O-Hol-ve davetli kadınların parlak -cart- sarı, kırmızı, yeşil, mor, mavi, pembe kumaşlardan o güne özel dikitilmiş elbiselerinin dans ettikçe hırdayışından anlırdı. Zehra duvarın tokmalıklarını kalbinde hissetti bir an. Şıprık terliklerini ayağına taktığı gibi koşarak merdivenlerden aşağı indi. Hep uzaktan izlediği çekirdek çitleyen kalabalığın arasına girerek sünet çoğunun halasını pistte attığı göbeciklere alkışla tempo tutmaya başladı. Davulun tokmaları inip kalktıkça, gırnata coşuyor; Zehra da sanki kâh çocuğun aşası, kâh havaya atılmış çil çil paralar, kâh yerdeki halının püskülü oluyordu. Öylesine yüreğinde hissediyordu bulunduğu yerin ritmini. Elini kalbine götürdü. Yok canım! Bu gerçek olamazdı! Dumm! Çat çat çaa! Kalbi resmen dokuz sekizlik atıyordu! Sonra

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantery.org>

Mehmet Ali & Akşamsefasi



ÖNDER ABAY

Bazı ülkelerin Covid-19 savaşını sona erdirdiğini, maskeleri çıkarttıklarını duyuyoruz. Ülkemizde art anadım oranını, süreç yönetimindeki başarısızlığı düşününce hayatın normale dönmesi bize çok uzak görünüyor. Kıyaslıyoruz ve umudumuz, azalıyor. Yoksulluk, hakkını alamayan işçiler, kadın cinayetleri, nefret suçları, yolsuzluk haberleri ülkemizin gündemini zaten yıllardır meşgul ediyordu. Üstüne zar zor pandemiye kabullendik, o da yakın zamanda gidecek gibi durmuyor. Çoğumuzun iş çıkışı yürüyüp hava alacak vakti bile yok. Yorgunuz, öfkeliyiz, endişeliyiz ve bunların ne zaman biteceğini bilmiyoruz. Tüm bu duygular psikolojik veya fiziksel acılarla bize dönüyor. Zaten yapılan araştırmalar gösteriyor ki bu ikisi birbirinden pek farklı değil, ayağınızı citsenizde hayatınız anlamsız gibi hissetseniz de beyninizde aynı bölgeler uyanıyor. Biz bu sorunlarla nasıl baş edeceğimizi bilmiyoruz olabiliriz, neyse ki dikkatlice bakarsak beynimiz biliyor.

Acı, bizim romantikleştirme çabalarımızın aksine bir yaradan gelen veya birinden alınan bir his değil. Beynimiz acıyı kendisi yaratıyor ve onu bir amaç için kullanıyor. Trafik polisinin geçemediğini söyleyerek yalvaran bir vatandaşın ceza kestiğini gördüğümüzde, ülkemizde hayata tutunmaya çalışan insanların rıkkı saldırılara uğradığında veya elimiz ateşe değdiğinde beynimiz canımızı yakıyor; çünkü orayı algı göstermemizi istiyor. Acı hissettiğimizde bir birtirnebağı beynin hücrelerinden oluşan 'dikkat ağı' isimli birim aktifleşiyor. Burada neye, ne kadar tepki verileceğine karar veriliyor. Dikkat ağında çalışan hücreler acı karakterlerine göre sınıflandırıp bunlara 'nöroetiketler' koyuyorlar. Bu işleyiş, acı hissedildiğinde dikkat edecek hücrelerin uyanmasına ve onunla baş etmemize yarayan kimyasallar salgılanmasına yarar. Acının türüne göre salgılanan endorfin ve enkefalin gibi hormonlar sayesinde acıyla baş edebiliyoruz ve ilginçtir ki bu kimyasallar hareket halinde olduğumuzda da, mesela koşarken de salgılanıyorlar.

Üzerine rastgele çiviler serpilmiş bir yolda yürüdüğünüzü düşünün, çivinin birine basıyorsanız ve canınız yanıyor. Bu acı sayesinde yarınca dikkat etmeyi öğrenebilirsiniz ama acının psikolojikse, yürüdüğünüz yolda yaşamınızda daha fazlasını kazanıyorsunuz. Nereye basacağınızı bilmeden yürüdüğünüz bir yolda nereye basılmaması gerektiğini anlıyorsunuz, bu bir sonraki adımdaki belirlidir. Dilerseniz dönüp arkanızdan gelenleri çeviren yerini söyleyebilirsiniz veya oçiviyi sökmek yollarını arayabilirsiniz. Seçiminiz ne olursa olsun yolum sonuna geldiğinizde dönüp baktığınız

Yaşamamanın acısı

Seçiminiz ne olursa olsun yolun sonuna geldiğinizde dönüp baktığınız sizin patikanız oluyor.

sizin patikanız oluyor. Konu ülkemizin bitmek bilmeyen vicdan sorunu olunca çivilerden ötesini görmek zorlaşsa da hissettiğimiz acılar bize bir şey anlatmaya, bir yol oluşturmaya çalışıyor.

Gideceğimiz yönü belirleyen acı deneyimlerimiz değil, bu deneyimler sonucu döndüğümüz kimlikler oluyor. İçinde bulunduğumuz koşulların kurbanları olmak yerine hislerimize bir amaç kazandırmak elimizde. Zarar gören dokuları acıya lauyarak bizi korumaya çalışan beynimiz gibi. Zorluklarla karşılaşmışımızda hissettiğimiz psikolojik acıyı etkileyen birçok faktör var; dayanışma, bağ kurmak, anlaşılma hissetmek stresi azaltan etkenler arasında. Yapılan bir araştırmada acı üzerinde hiçbir kontrolü olmadığına inanan insanların baş edebileceklerini düşünenlerden daha fazla acı hissettiği tespit edildi. Başımıza gelen olaylar üzerinde kontrolümüz olmayabilir ama sonuçlarını belirleyen kendi seçimlerimiz oluyor.

Şiddet haberlerinin, yoksulluğun ve sosyal eşemenin acısını hepimiz farklı şekilde deneyimliyoruz. Herkesin içinde olduğu yer, önemsedikleri yere dönüşüyor. İstersek bu sıkıntıları eziyet olarak, istersek bizi daha

duyarlı insanlara dönüştüren süreçler olarak tanımlayabiliriz. Yaşamımızı zorlaştıran birileri, gücümüzün yetmediği sıkıntılar her zaman olacaktır. Dönüp baktığımızda yürüdüğümüz yolu çeizecek olan ayağımıza batan çivilerdir.



Mehmet Ali Akşın

PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>



çalgıcılar Trakya'da sevilen bir Çiftetelli çalmaya başladılar. Bu sefer de sanki tefin zilleri;karşılıklı iki balkon arasına asılı ipteki çocuk çamaşırlarının kolu, bacağı; sokak lambasının ışığı oluverdi bir an. Elini yine kalbine götürdü. Kalbi şimdi çiftetelliyle bir olmuş dört dörtlük atıyordu. Eve dönüp hayal görmediğine, delirmediğine ve havada ki dumandan kafasının iyi olmadığına emin olmak istedi. Beş kat döner merdivenin mermer basamaklarını çıkarken, yine kalbine kulak kesildi. Eski usul bir saatin içindeki ağır ama sekmez bir hareketle birbirini döndüren çarkların dişlisi gibi, adımlarıyla aynı hızda, neredeyse gıcırdayarak atıyordu şimdi kalbi.

Boğaz kıyısında tatlı bir esinti eşliğinde çay içerken Türk Aksağı, Ege'nin maviliklerinde bir adadan karşı kıyıya bakarken karşılama ritminde atan kalbi, tatlı bir sohbetle kahkahalara ve sessizliklere eşlik ediyor, aşk dolu bir gecede, sevdiğinin kalbiyle eş zamanlı çırpınıyordu göğsünde.

Bu doktora anlatılabilecek bir şey değil.

Mehmet Ali & Akşamsefasi

Bolivyalı arkadaşı Arı, babaannesinin şaman olduğundan, bazen taşların ritminde şarkılar söyleyip şahinlerle konuştuğundan bahsedip dururdu. O zaman deli zannettiği bu kadınla konuşmak, hem de çok az kişinin bildiği kendi yerel dilinde konuşmak için müthiş bir arzu duydu içinde. Babasından kalan sözlüklere baktı. Bunlardan biri Aymara dili sözlüğüydü. Sevinç içinde çalışmaya başladı, dil öğrenmek ne muhteşem bir şeydi! Merakından üç ayda sohbet edecek kadar sökmüştü Aymara'yı.

Skype'ta yaşlı kadının kırış kırış yüzünde parıldayan kocaman gülüşünü görünce neşeyle bir kahkaha attı. Sohbet etmeye başladılar, bu dili anadili olarak konuşan biriyle anlaşabildiğine inanamıyordu. Ona kalbindeki ritim bozukluğundan bahsetti. Bu bir "bozukluk" muydu ondan emin değildi ama garip bir şeyler olduğu kesindi.

Kadın sessizce dinledi sözlerini. Anladı. Bu bir mucizeydi. "Dünyada her yerin, her şeyin bir ritmi vardır: dalgaların, bir kuşun kanat

çamurlu yolların, antika tabloların, dağdaki taşların gelişigüzel duruşunun... Sana bir yetenek miras kalmış, senin kalbin bu ritme uyum sağlıyor, bütün bunların ritmini kalbinle ıslıyorsun sen...Ve bir yerin, bir tecrübenin sana göre olup olmadığını, ritmi belirliyor: eğer kuşun kanadındaysan onunla uçuyorsun, kem gözündeysen yere çakılıyorsun. Başına gelecekleri, kalbinin ritmi belirliyor, ona göre çekip gidiyor ya da öylece kalıp kendini maceranın güvenli kollarına bırakıyorsun. Yolun açık olsun, hoşçakal", dedi ve gülen yüzü ekranda dondu. Ağzı bir karış açık, ekrana öylece bakakaldı. Zehra. Duyduklarına inanamıyordu. Herhalde hepsini doğru anlamıştı...

Kemençesini kucığına alıp, çocukken babasının ısıklık çaldığı bir türküyü çalmaya başladı. Kemençenin cıız iniltisi, rüzgârın uğultusuna karışmış bir ısıklık gibi dolayıyordu şehirde. Servi ağaçlarının dallarını okşayan ısıklık, gecenin sessizliğini affedici bir ninniyiyle doldurdu. Bülbüller şimdi sabahı

nişan ediyordu

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranitey.org>



DOĞUŞ ŞAHİN

Che'nin yüzünden

"Che, Küba'da radyo programı yaparken 'Herhalde ülkedeki tek dinleyicilerimiz, vericisi kulübenin yanında olan bir köylü vekampı ziyarette gelen Fidel' diyor. Kimsenin dinlemediğini bilmesine rağmen konuşma yapmaya devam ediyor. Nasıl bir tutku değil mi? Bir de bizim gibilerin inançsız olduğunu söylerler."

Arkamı döndüğümde Veda'nın kollarını bağlamış beni dinlediğini gördüm. Orada olduğunu unuttum. Son zamanlar da sık sık kendi kendime konuşmaya başlamıştım. Kendimle tartışmaya giriyordum, kendime cevap veriyordum, kendime sinirleniyordum. Dinleyici bulmanın mutluluğuyla devam ettim "Sence beni de sadece bir avuç insan mı okuyor?"

"Büyük ihtimalle."

"Veda yan dairede oturuyorsun ama seni dedenden daha çok ben görüyorum. Neden geldin yine?"

"Küscem hal" diye bağırıp koşarak salona gitti. Mutfakta içeceğini hazırlamaya devam ettim. Ayak seslerinden geri geldiğini anladım "Nereye gittin?"

"Balkona,"

"Nevar balkonda?"

"Bir şey yok. Sen neden hiç çıkmıyormusun balkona?"

"İnsan görmek istemiyorum."

Ciddi şeyler konuşacağı zamanki tavırını takındı "Uzun zamandır tekbahına yaşıyorsun, evden dışarı çıkmıyorsun, arayan olursa cevap vermiyorsun, kapı çalınca bile açmıyorsun. Nereye kadar böyle devam edecek? Artık biriyile sevgili olmalısın."

"Şimdi mevsimi değil."

"Sevgilinin mevsimi mi olur? Balık mı bu?"

Uzlaşamayacağını anlayınca başını ikiye yana salladı. Geldiğinden beri arkasında sakladığı kitabı bana uzattı "Senin romanını aldım. İmzalar mısın?"

Şaşırdım. Kitabı imzalayıp geri verdim. Merakla ilk sayfayı açıp selviokudu "Veda'ya," diğer sayfalara baktı "Bu kadar mı ya? Keşke onu da yazmasaydın, kitabı bana verince benim için olduğunu anladım."

Elimdekibardığa ona uzattım. Kaşlarını kaldırdı "Ne bu?"

"Muzlu süt,"

Bir yudum aldı, kaşları indi "Çok güzelmiş. Daha önceden neden yapmadın?"

Kendi bardağımla salona yöneldim "Herhalde ikisi aynı anda evde hiç olmadı."

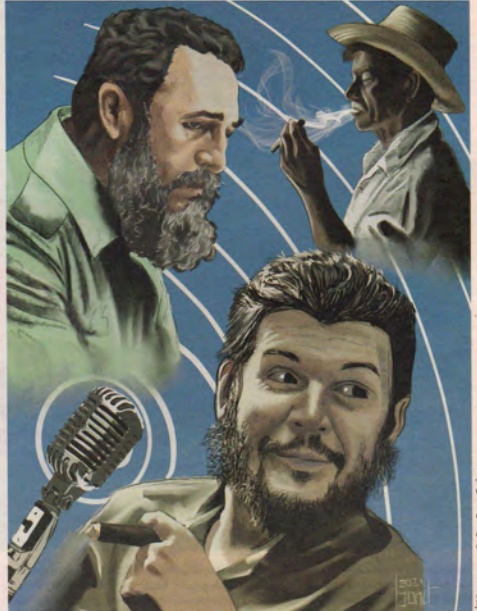
Arkamdan seri adımlarla geliyordu "Artık paran var tabii."

Bardığımla ona doğru kaldırdım "Sayende."

Veda özel okul giden yaşatılan dönem ödevlerini para karşılığında bana yaptırıyordu.

"Ama sen sayende de işsiz kalacağız."

Yazdıklarına biraz dikkat et. Son getirdiğim



İllüstrasyon: Bulğa Onur Erdem

ödevde insanların hayatlarını zorlaştıran duyguların olmadığı bir dünya anlatmanın gerekliyordu. Resmen komünizm propagandası yapmışsın."

"Kaç almış?"

"Yüz puan ama tutuklanabiliriz."

"Devlet okulunda olsaydı tutuklanırdı."

Patronlar kendi çocuklarının düşünememesini istiyor."

"Konuyu açtığın iyi oldu. Bizim okuldan da iş aldim."

"Sen devlet okuluna gidiyorsun, o çocukların parası yok."

"Para almayacağız. Bizim sınıftan iki çocuk okuldan sonra çalışmak zorundalar, ödevlerini yetiştiremezler. Ben de senin yapabileceğini söyledim."

"Of Veda. Ödev yapmaktan nefret ediyorum. Para için bu işe girdik."

"Ödev yapmazlarsa öğretmen ceza verir, bu yüzden de ayak yerler," iki eliyle tuttuğu

bardağı göbeğine koyup büyük ayaklarını masaya uzattı "Sınıf dayanışması diye düşün." Muzlu süten bir yudum daha aldı "Biraz sorumluluk alıp insanlar için bir şeyler yaparsa nasıl olur?"

"Veda ben ne zaman başımı kapıya çarpsam babam kapıyı tokatlardı. Her bayram gazetelerde trafik canavarı denilen şeyinin insanları öldürdüğünü gördüm. Deniz kumundan inşaattı yaptığını söyleyen müteahhidin evleri yıkıldığında haberlerde 'Deprem aileleri perişan etti' dediler. Sorumluluk almayı nereden öğrenecektim?"

Bana söylenerek kalkıp bardağıyla balkona yürürken ayağın masaya çarptı. Canı acımasına rağmen balkona çıktı. Ceri döndüğünde masayı tokatlıyordum. Gözlerinin önüne düşen saçlarını altından beni izliyordu. Fırsat veririm saldırmaya devam ederdi bu yüzden ben sordum "Baban tekrar aradı mı?"

"Aradı. Anemle konuştular. Beni telefona çağırdı ama gitmedim. Tanımadığım biriyile

Mehmet Ali & Akşemsürası

ne konuşacağım? Benimle olmak istese doğduğumda terk etmezdi. Bütün derdi annemin üzerine yıkıp gitmiş. Sorumsuz adam, o da seninle aynı haberleri izlediler halinde. Şimdi büyüdüm ya babalık yapacağımı. Bu zamana kadar insana yılda bir defa bile olsa çocuğunu görmeye gelmez mi?"

"Kim o?"

"Babam." ellerini açtı "Onu sormadın mı?"

"Ha, evet. Veda sana soru sorduğumda tek kelimecik cevap bekliyorum. O kadar uzatıyorsun ki ne sorduğumu unutuyorum."

Sinirlendiğini görüyordum ama işini yapacağını için alttan alıyordu "Ödevleri yapacak mısın?"

"Hayır. Sen neden yapmıyorsun?"

"Ödev yapmayı seviyorum. Lütfen ya, arkadaşlarıma söz verdim. İhtiyaç olan insanlara yardım etmeyecek misin?"

"Kim kime yardım ediyor Veda? En son ne zaman bir insanın iyi bir şey yaptığını gördün?"

"Sen yaparsan değişir."

"Ben de senin yaşadığın her şeyi değiştirebileceğime inanırdım."

Tekrar balkona gidiyordu.

"Ne yapıyorsun sen?" Arkasından gittim. Banadöndü "Şişti!"

Balkona çıktığımdaydı ince dallar gördüm. Veda dalları boyunun yetebileceği en yüküne yerleştiriyordu. Parmaklarıyla kimbünkülerini uyu uyu ayarlamıştı işaret etti.

"Bir tanesi yuvada kalıyor. Diğeri yuva için malzeme toplamaya gidiyor ama getirdiklerinin çoğunu yerediği süreyi. Uzağa gitmesin diye ona yardım ediyorum."

"Buyduzdan mı sürkelibana geliyorsun?"

"Hayır. Bu da var tabii ama aslında senin yalnız kalmanı istemiyorum."

Gülümsenerek yere oturup sigara yakttım. O da yanıma oturdu. İklimde gözümüzü yuvadaki kuşa dikmiştik.

"Biliyor musun, Che'den etkilenip komünist olmuşum. Che yaptıklarıyla Türkiye'de bir çocuğun hayatını değiştirdi. Bunu tahmin edebilir miydi? Ya da Nazım Hikmet, bir gün Meksika'da tutuklanan Che'nin annesine yazdığı mektupta şirinden alıntı yapacağını bilebilir miydi? Sanırım haklısın, bir şeyi söylemenin en iyi yolu onu yapmak. Tekyüreğin bile hükmü oluyor. "Neyden bahsettiğin konusunda hiçbir fikri yoktu. Onu ilgilendiren kısmı söyledim "Arkadaşlarının ödevlerini yapacağını."

Mutluluktan ne yapacağını bilemedi, iki eliyle kolumu sıkı "Neden fikrini değiştirdin?"

"Senin için, arkadaşlığımızın sorumluluğunu taşımam gerekiyor."

Benhala kuşa bakarken o beni izliyordu "Che'nin radyodaki konuşmasını gerçekten sadece Fidel ve bir köylü mü dinlemiş?"

"Che'nin tahmini doğru, teknik arızalardan dolayı konuşması Küba'da dinleniyor ama diğer bütün Latin Amerika ülkelerine ulaşıyor." Kahkahahtamaya başladı "O zaman senin yazılarını da okuyantım Latin Amerika ülkelerine selam olsun."



Y. EMRE CEREN

THESEUS'UN MACERALARI-I

Theseus'un doğuşu ve Atina'ya yolculuk

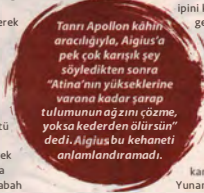
Atina Kralı Aigius'un ne yaparsa yapsın çocuğu olmuyordu. Varışsız bir kral olmak onu zor duruma bırakıyordu. Bunun üzerine ne yapması gerektiğini danışmak için Delphi kahinine gitmeye karar verdi. Tanrı Apollon, kâhin aracılığıyla, Aigius'a pek çok karışık şey söyledikten sonra "Atina'nın yükseklere varana kadar şarap tulumunun ağzını çözme, yoksa kederden ölürsün" dedi. Aigius bu kehaneti anlamlandıramadı ama doğrudan Atina'ya da dönmeyi. Oradan Troizen Kralı Pittheus'un yanına gitti ve tanrının söylediklerini aktardı. Pittheus da tanrının ne demek istediğini hemen anladı ve şarap tulumunun ağzını çözerek Aigius'a içirdi ve onu sarhoş etti, geceleyin de kızı Aithra'yı onun koynuna soktu. Aithra, o gece Athena'nın kurdugu bir rüyayla tuzağa düştü ve yakınlardaki bir adaya bilinçsizce giderek orada Tanrı Poseidon'la birlikté oldu. Aigius, sabah olunca kimseyi çıkartmadan bir kayanın altına bir kılıç, bir kalkan ve bir çift sandalet bıraktı. Aithra'ya "Eğer hamileyse ve bu çocuk erkek olursa, güçlenince bu kayayı itmesini ve altına gizlediklerimi alıp Atina'ya gelmesini söyle." dedi. Çocuğunu Atina'ya götürmek istemiyordu, orası siyasal açıdan entrikalarla doluydu ve varisi olmadığının tahtı elde etmek isteyenlerce düşmanlıkla izleniyordu. Çoak güçlenince kayayı itecek, kılıçla kalkanı kuşanacak ve Atina'ya tanınmadık girebilecekti, böylelikle babasının olası düşmanlarından korunmuş olacaktı.

Rivayete göre Poseidon'un oğlu olan ama bundan haberi olmayan Aigius'un hep oğlu beldiği Theseus, Aithra'dan doğar. Theseus, Yunan mitolojisinin en esaslı kahramanlarından birisidir, başından geçenler günümüz süper kahramanlarını andırır. Maceralar maceraya koşan Theseus, bir noktadan sonra Herakles'le kıyaslanır ve beraber maceralara atılırlar. Theseus çocukluğu Troizen -de geçirdi.

Burada eğitildi. Herakles (Herkül) burayı ziyaret ettiğinde aslan postunu masanın kenarına bıraktığında tüm çocuklar onu gerçek bir aslan sanıp kaçarken, Theseus yanındaki hizmetkârın kılıcını çektiği gibi posta saptırmıştı.

Ergenliğine geldiğinde annesi onu kayanin oraya götürdü ve babasının anlattıklarını anlattı. Theseus kayayı tek hamlede yerinden oynattı ve altındakileri kuşandı. Annesi babasının uyarıları ve yöreden gelen son haberlerden ötürü korkuyordu. Herakles, Lydia'da tutsak edilmişti ve tüm haydutlar, canavarlar, habis varlıklar ipini koparmış gibi yollarda kol geziyordu. Annesi Theseus'a kara yolundan değil deniz yolundan gitmesini önerdi ve kara yolunun tehlikeli olduğunu, kıştağın boydan boya haydutlarla dolu olduğunu söyledi. Herakles'in kahramanlıklarına imrenen Theseus, elbette kara yolunu tercih etti.

Yunanistan'ın neredeyse güneyinden başlayan kara yolculuğu esnasında tam olarak annesinin dediği oldu. Önce Epidaurus'ta bir ayığı sakat, tek gözü bir dev olan Periphetes'le karşı karşıya geldi. Theseus, asırı büyük bir sopası olan ve yoldan gelip geçenleri tek hamlede parçayan bu dev altı etti ve sopasını aldı. Ardından Kenkheir'da yoldan geçen yolcuları bir tarafından büküttüğü omak ağacını tutmaları için kandırarak onları göğefirlatan ve kollarını bacaklarını koparan Sinis adındaki bir haydutla karşılaştı ve öldürdü. Sonrasında da Typhon'la Ekhidna'nın çocuğu, birçok insanı öldürmüş ve adını kendisini besleyen kocakarıdan alan Phaia adındaki bir dişi domuz Kromyonon'sa tek kılıç darbesiyle öldürdü. Sonra Skiron Kayalıkları'ndaki haydut Skiron'u, Eleusis'teki Kerkyon'u, az daha ilerideki Demastes'i alt etti ve Theseus nihayet Kephalos Nehir'in kıyısına ulaştı. Burada Phyalid soyundan kişilerle karşılaştı ve bu kişiler Theseus'u işlediği cinayetlerin kirinden arındırmayı kabul etti. Arınan Theseus böylelikle Atina'ya gelebildi.





HATIRLARSAN

Şairler göçmeden evvel
Düşlerini emanete bırakırlarmış
Dönülür elbet Yazgılar Krallığından.
Oysa sevgili
Ümit dediğin
Tomurcuğun uykusu kadar.
-Sokut bana.

İşığa kanmışlar, gölgeye sığınır lar.
Yadigar bilinen anılara
Uslulca sis iner,
Açıkta eylenir gemiler.
İnanç dediğin,
Beklemek yine de
İki saniyeses, üç çakım ışık.
-Yaşlan istersen.

Derler ki,
Şairler söz vurgunu yedikten sonra
Aynı derinliğe inerlermiş
Aksunadır bu, hafızanın kara suları
İşte sevgili,
Aşk dediğin de böyle bir şey,
Unutamama yengisi.
-Öp artık yasımı.



Böyle bir dünyada, bunca felaket, bunca yoksulluk, bunca haksızlık ortasında, ancak inekler kadar kafasız ve duyarsız olanlar kişisel açıdan mutlu olabilirler.

Mina Urgan

Hayal
gücü
olmayanın
kanatları
yoktur.

**Muhammed
Ali**



- İmtiyaz Sahibi: Birgün Yayıncılık ve İletişim Tic. A.Ş. adına İbrahim Aydın
- Yayın Kurulu: Önder Abay, Ümit Bektaş
- Editöryat Danışmanı: Haydar Ergülen
- Editörler: Oğuz Altan, Mustafa Kömür
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sefer Selçuk Özбек
- Reklam ve İletişim: bavulreklam@birgunnet, bavul@birgunnet
- Kapak İllustrasyonu: Ethem Onur Bilgiç
- Grafik Tasarım: Barış Can Sarıtaş
- İletişim: 0546 2863328 - iletisim@bavuldergi.com - bavul@bavuldergi.com
- www.bavuldukkan.com
- Adres: Gülbahar Mahallesi, Anı Diliği Sokak, Özden Apartmanı, No: 14/3 Mecidiyeköy/Şişli İstanbul
- Başlı İleri Basım Mat. Arma Reklam Tanıtım Yayın ve Teknik Hiz. Tic. A.Ş.
- Adres: Yenibosna Merkez Mh. 29 Ekim Cd. Al Apt. No:5/902 Bahçeşehir-İstanbul (Yüzüncüyol 2. Plaza B-1 Blok Kat:9 No:81-82)
- Tel: 0212 454 32 90 - 0212 454 34 83
- Genel Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

f /bavuldergi t /bavuldergi t /bavuldergi

ALEV RAMİZ

Tam Tam

Savaş tam tamları çalıyör
Bir kabusu uyandıkt
Tam tam
Dışarı sis, hayalet sokaklar
Martı çığlığında siren sesleri
Yas ilan edilmeli!
Tam tam
Nefes al nefes ver
Her geçen gün artıyor pişmanlıklar
Toprağa düşen cenme değil rakamlar
Yüzlerde barok çağ kavuşumları
Çuvalara taşıyor umutlar
Tam tam
Ha gayrett! Askıda hayat!
Lebalep yığınların pudra şekeri çocukları
Kepenk imni yüzlerde yorgun çalimler
Tarih bas kaldırıyor
Savaş tam tamları yükseliyor



ZEYNEP PARLAR

Hıdırellez

Uykuyla uyanıklık arasında mırıltıdandı
Peki, isminden tek bir harfeksiltsen
Hava, su, toprak olmadan olur mu?
Söz gelimi son harf atıversen zaman zaman
Dudakta bir tebessüm şefkatle sarmalayan
Kimi zaman aşk olsa o bir harf
Kulağıma ulaşan nida kimin?
Büyüklüğüm koyarken ismini bunu düşünmüş müydü?
O kış günü dünyamıza hoş geldin derken
Kış dediysem bahara göz kırparken zaman
Hani cenneler düşer ya işte o vakit merhaba demişim ben
Ağaçlar aldanıp güneşe çiçeğe durmuşken
Garıpladı dallarını üşütmeden
Tam güneşle cilveleşirken, erken hem de çok erken
Kurumuş gövdeler kaldı kar eriyip giderken
Çok mu üşüdü yoksuna güneşe mi küskün
Küçük küçük kıpırtılar dallarda
Eksik olan harfin yerine güneş, neşeyi bırakıverdi bu kez
Mısır taneleri gibi pıtır pıtır açılıverdi yapraklar
Gün be gün tazelandı
Zeytinde bir durgunluk sadece
Yüzyıllık yalnızlığında vadiye karşı biraz yorgun
Narin dalında bir kuyruksallayan
Karatavuk ise toprağını egelemekte
Solucanlar, arılar, kelebekler ve sarıpatpatyalar
Topraktan fıskırarak her bahar
Hızır ve İlyas kutsayacak yine
Bu kez bolluğu, bereketi bırakacaklar o harfin yerine

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranteoy.com>

BAVUL

Yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
Ve bir orman gibi kardeşçesine...

Nâzım Hikmet

Nâzım Hikmet Ran (1902-1963).

Stockholm, İsveç, 1959

"Lütfi Özkök: Portreler"

İstanbul Modern Sanat Müzesi

Fotoğraf Koleksiyonu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>